

## ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ



### ΘΕΜΑ:

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ  
ΤΩΝ  
ΔΕΚΑ (10) ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ  
ΣΤΗΝ  
ΕΥΡΩΗΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Οκτώβριος 2005

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΑΣΟΜΕΡΗ ΘΕΚΛΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ  
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

5874

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.0	ΠΡΟΟΙΜΙΟ.....	3
2.0	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ....	4
3.0	ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ.....	7
3.1	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	8
3.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	12
3.3	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	23
4.0	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ.....	29
4.1	ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	30
4.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	34
4.3	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	44
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	52
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	58
5.0	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	108

### **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

## 1.0 ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η παρακάτω ανάλυση έγινε για τις ανάγκες της πτυχιακής μου εργασίας με θέμα: << Η επίδραση της ένταξης των δέκα (10) νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση >>. Η εργασία αυτή περιέχει ένα θεωρητικό μέρος καθώς επίσης και μία έρευνα.

Στο θεωρητικό μέρος αναλύονται τόσο οι θετικές επιδράσεις της ένταξης αυτών των χωρών στους κόλπους της Ε.Ε., όσο και οι αρνητικές. Το κάθε μέρος είναι χωρισμένο στους πιο βασικούς τομείς οι οποίοι δέχθηκαν τις επιδράσεις της διεύρυνσης αυτής. Οι τομείς αυτοί είναι ο πολιτικός τομέας, ο οικονομικός τομέας, και τέλος, ο πολιτιστικός τομέας.

Θεωρητικά, οι δυσκολίες που προέκυψαν ήταν κυρίως εξαιτίας της περιορισμένης βιβλιογραφίας για το συγκεκριμένο ζήτημα. Βέβαια, στην ιστοσελίδα της Ε.Ε. υπήρχαν αρκετά φυλλάδια καθώς επίσης και κάποια άρθρα και συνεντεύξεις από διάφορες εφημερίδες, αφού το θέμα είναι επίκαιρο.

Στο μέρος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε παρουσιάζεται ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο δόθηκε σε τριάντα (30) άτομα τα οποία αρχικά απάντησαν σε κάποιες γενικές ερωτήσεις για την Ε.Ε. και έπειτα σε πιο συγκεκριμένες για την τελευταία της διεύρυνση. Αφού αναλύθηκαν τα στοιχεία που δόθηκαν από αυτά τα ερωτηματολόγια, στην έρευνα αυτή ακολουθεί και η σύγκριση αυτών των αποτελεσμάτων με αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από το Ευρωβαρόμετρο.

Όσον αφορά το μέρος της έρευνας, οι κύριες δυσκολίες που προέκυψαν ήταν κυρίως το σύντομο χρονικό διάστημα που πραγματοποιήθηκε αυτή (για το λόγο αυτό το δείγμα ήταν το ελάχιστο δυνατό μόνο 30 άτομα), καθώς και το ότι η αντίστοιχη έρευνα του Ευρωβαρομέτρου είχε πραγματοποιηθεί κάποιους μήνες νωρίτερα την Άνοιξη του 2005 με αποτέλεσμα να υπάρχουν αρκετές αποκλίσεις στα αποτελέσματα.

## 2.0 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

- 1950 Στις 9 Μαΐου η «Διακήρυξη Σουμάν» θέτει τις αρχές της δημοκρατικής ολοκλήρωσης της Ευρώπης, οι οποίες εξακολουθούν να αποτελούν τη βάση της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Ο Ρόμπερτ Σουμάν, με σκοπό τη διαφύλαξη της ειρήνης, προτείνει την κοινή διαχείριση των αποθεμάτων των δυο βασικών προϊόντων της Γαλλίας και της Γερμανίας (άνθρακα και χάλυβα), στο πλαίσιο μιας οργάνωσης ανοιχτής προς τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτά τα δυο προϊόντα είχαν αποτελέσει στο παρελθόν αιτίες πολέμου.
- 1951 Γεννιέται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), στην οποία συμμετέχουν έξι (6) χώρες: Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο και Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Αυτή θα τεθεί υπό τον έλεγχο μιας κοινοβουλευτικής συνέλευσης που θα αποτελέσει τον προάγγελο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- 1957 Τα έξι (6) κράτη της ΕΚΑΧ υπογράφουν τη συνθήκη της Ρώμης και ιδρύουν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) καθώς και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), με σκοπό την οικονομική ολοκλήρωση.
- 1961 Υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης με την Ελλάδα (η οποία “παγώνει” κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας).
- 1963 Υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης με την Τουρκία.
- 1970 Υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης με τη Μάλτα.
- 1972 Υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης με τη Κύπρο.
- 1973 Ένταξη της Βρετανίας, της Δανίας και της Ιρλανδίας. Η ΕΟΚ αποτελείται πια από εννιά (9) μέλη.
- 1979 Πρώτη εκλογή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με καθολική ψηφοφορία.
- 1981 Ένταξη Ελλάδας. Τα κράτη μέλη της ΕΟΚ γίνονται δέκα (10).
- 1986 Ένταξη της Πορτογαλίας και της Ισπανίας. Η ΕΟΚ αποτελείται τώρα από δώδεκα (12) κράτη - μέλη.
- 1987 Η Τουρκία υποβάλλει αίτηση ένταξης.
- 1988 Η Ουγγαρία υπογράφει τη πρώτη συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας. Παρόμοιες συμφωνίες υπογράφονται στη συνέχεια και με τις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης.
- 1989 Πτώση του τείχους του Βερολίνου στις 9 Νοεμβρίου. Η ΕΟΚ θεσπίζει το πρόγραμμα Phare με σκοπό να βοηθήσει τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για τη Τουρκία.
- 1990 Η Μάλτα και η Κύπρος υποβάλλουν αίτηση ένταξης.
- 1991 Υπογράφονται οι πρώτες “ευρωπαϊκές συμφωνίες” με την Ουγγαρία και την Πολωνία (κυρώθηκαν τελικά το 1994). Παρόμοιες συμφωνίες υπογράφονται αργότερα και με τις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης.
- 1992 Υπογράφεται η συνθήκη Μάαστριχτ. Τροποποιείται και συμπληρώνεται η Συνθήκη της Ρώμης: θεσπίζονται η Οικονομική και Νομισματική Ένωση και η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ), που αποτελεί προσχέδιο ενός χώρου “ασφάλειας-δικαιοσύνης”. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υποκαθιστά την “Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα”. Το σύνολο των πολιτικών, παλαιών και νέων, εντάσσονται πλέον στην Ε.Ε. Καινοτομία κεφαλαιώδους σημασίας για την κατανομή της εξουσίας είναι η συναπόφαση.
- 1993 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης εγκρίνει τα κριτήρια ένταξης στην Ε.Ε., τα οποία αποκαλούνται “κριτήρια της Κοπεγχάγης”. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατυπώνει γνώμες για την Κύπρο και τη Μάλτα.
- 1994 Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν εγκρίνει την “προενταξιακή” στρατηγική. Η Ουγγαρία και η Πολωνία υποβάλλουν αίτηση ένταξης.

- 1995** Ένταξη της Αυστρίας, της Φιλανδίας και της Σουηδίας στην Ε.Ε. Τα κράτη - μέλη αυξάνονται σε δεκαπέντε (15). Η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Τσεχική Δημοκρατία και Σλοβενία υποβάλλουν αίτηση ένταξης.
- 1996** Τίθεται σε ισχύ η τελική φάση της τελωνειακής ένωσης Τουρκίας - Ε.Ε.
- 1997** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει την "Ατζέντα 2000", όπου αποτελεί πρόγραμμα δράσης για τη περίοδο 2000-2006. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου εγκρίνει την έναρξη της διαδικασίας διεύρυνσης για τις έξι (6) υποψήφιες χώρες.
- 1998** Συνεδριάζει για πρώτη φορά η "Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη", ένα φόρουμ ανοιχτό στον πολιτικό διάλογο με τις υποψήφιες χώρες. Η Μάλτα ανανεώνει την αίτηση ένταξής της. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης επικυρώνει τις περιοδικές εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- 1999** Δημιουργία ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι αποφασίζει την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με έξι (6) ακόμα υποψήφιες χώρες και επιβεβαιώνει το χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως υποψήφιας για ένταξη στην Ε.Ε. χώρας.
- 2000** Αρχίζουν επισήμως οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη Βουλγαρία, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας επικυρώνει τις εκθέσεις της Επιτροπής και τη νέα στρατηγική για τη διεύρυνση.
- 2001** Τίθεται σε εφαρμογή η νέα στρατηγική διεύρυνσης της Ε.Ε. με "Χάρτη πορείας" για τις διαπραγματεύσεις.
- 2003** Ολοκληρώνονται οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες προς ένταξη και κυρώνονται οι οικείες συνθήκες τόσο από αυτές τις χώρες όσο και από τα κράτη μέλη της Ε.Ε.
- 2004** Εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- 2005** Η Ισπανία διεξάγει δημοψήφισμα επί του Ευρωπαϊκού Συντάγματος και αποτελεί το πρώτο κράτος - μέλος που προβαίνει στην κίνηση αυτή. Οι Γάλλοι ψηφοφόροι ψηφίζουν «όχι» στην επικύρωση της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης. Κρίση ανάμεσα στα κράτη - μέλη.

Η διεύρυνση<sup>1</sup> της Ε.Ε. είναι συνυφασμένη με την ίδια της τη φύση. Η Ε.Ε. είναι ανοιχτή σε όλα τα δημοκρατικά ευρωπαϊκά κράτη που είναι ικανά να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές προκλήσεις της προσχώρησής τους στην Ένωση και να εφαρμόσουν τους κανόνες που συνεπάγεται η τελευταία. Η διεύρυνση του 2004, με την οποία προστέθηκαν οκτώ (8) χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία) και δύο (2) νησιωτικές μεσογειακές χώρες (Μάλτα και Κύπρος), αποτέλεσε τη μεγαλύτερη και πιο φιλόδοξη διεύρυνση στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, ο αριθμός των μελών από δεκαπέντε (15) έγινε εικοσιπέντε (25), με έναν πληθυσμό που ξεπερνά τα 450 εκατομμύρια κατοίκους, δηλαδή το συνολικό πληθυσμό Η.Π.Α. και Ρωσίας.

Και τα δέκα (10) νέα κράτη - μέλη εντάχθηκαν επειδή θεώρησαν ότι η Ε.Ε. είναι ο φυσικός τους χώρος και επειδή συμμερίστηκαν τους στόχους της για ελευθερία, δημοκρατία και ευημερία. Με τη διεύρυνση κλείνει επιτέλους το χάσμα που άνοιξαν στην Ευρώπη ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, η αντιπαράθεση Ανατολής - Δύσης και ο ψυχρός πόλεμος.

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990, είχαν συναφθεί εμπορικές συμφωνίες, οι οποίες παρείχαν στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης πρόσβαση στις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών τους. Ανάλογες συμφωνίες με την Κύπρο και τη Μάλτα χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1970. Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία των όρων, βάσει των οποίων οι νέες χώρες θα αναλάμβαναν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του μέλους, πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1998 και 2002. Ως ημερομηνία προσχώρησης ορίστηκε η 1η Μαΐου 2004.

Είναι ήδη φανερό ότι η διεύρυνση αυτή θα αλλάξει τον τρόπο λειτουργίας της Ένωσης, από τη στιγμή που τα νέα κράτη - μέλη παίρνουν τις θέσεις τους δίπλα στα ήδη υπάρχοντα κράτη - μέλη. Μια τέτοια διεύρυνση θα φέρει και πολλές αλλαγές, οι οποίες θα επιδράσουν είτε θετικά είτε αρνητικά σε όλους τους τομείς της Ε.Ε. και θα οδηγήσουν σε επιτυχίες και νέες προκλήσεις.

---

<sup>1</sup> *Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Περισσότερη ποικιλότητα, μεγαλύτερη ενότητα: η μεγαλύτερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003*

### 3.0 ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα, οι στόχοι που πρέπει να πετύχει η Ε.Ε. είναι πρωτοφανείς και φιλόδοξοι, π.χ. διεύρυνση προς ανατολάς, εκσυγχρονισμός της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς και εκτεταμένες συζητήσεις σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης. Πρόκειται για ζητήματα, των οποίων ο αντίκτυπος θα είναι αισθητός και για τις επερχόμενες γενεές.

Η διαδικασία διεύρυνσης έχει συμβάλει καθοριστικά στην επίτευξη πολιτικής σταθερότητας, οικονομικής προόδου και κοινωνικής δικαιοσύνης. Η σταθερότητα των θεσμών, οι αλλαγές κυβερνήσεων με τη διεξαγωγή ελεύθερων και δημοκρατικών εκλογών, η αποτελεσματικότερη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, καθώς και η επικράτηση των αρχών της οικονομίας της αγοράς αποτελούν σήμερα κοινά χαρακτηριστικά. Η διαδικασία της διεύρυνσης καθιστά την Ευρώπη έναν ασφαλέστερο χώρο για της πολίτες της και συμβάλλει στην πρόληψη και τον έλεγχο των συγκρούσεων σε παγκόσμια κλίμακα. Η διεύρυνση είναι επωφελής όχι μόνο για τα σημερινά και τα νέα κράτη - μέλη αλλά και για της γειτονικές χώρες, με της οποίες η Ε.Ε. διατηρεί στενούς δεσμούς. Καμία νέα διαχωριστική γραμμή δεν πρέπει να υπάρξει στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Κάθε νέο κράτος - μέλος θα συνεισφέρει στην Ε.Ε. τη δική του πολιτική, οικονομική, πολιτιστική, ιστορική και γεωγραφική κληρονομιά, εμπλουτίζοντας με τον τρόπο αυτό την Ευρώπη στο σύνολό της.

Αν και παρακάτω αναλύονται οι θετικές επιδράσεις των νέων κρατών - μελών στην Ε.Ε. αξίζει να τονιστεί ότι αυτές ενσωματώθηκαν με ραγδαίους ρυθμούς στην λειτουργία της Ένωσης. Το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η διεύρυνση αυτή ήταν η καλύτερα προετοιμασμένη διεύρυνση, και μάλιστα ένα έτος μετά δεν υπάρχει πλέον ο διαχωρισμός παλαιών και νέων κρατών - μελών.

Για το συγκεκριμένο ζήτημα πήρε θέση η αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Margot Wallstrom, στις Βρυξέλλες, στις 29/04/2005, σε συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό "Rozmawiala Inga Czerny", λέγοντας ότι: << Η σημαντικότερη επιτυχία είναι ότι, μετά από ένα έτος, η πραγματικότητα δεν περιλαμβάνει πλέον το διαχωρισμό μεταξύ παλαιών και νέων κρατών - μελών. Οι συμβιβασμοί δεν γίνονται από τις νέες και παλιές χώρες, αλλά από τις 25 χώρες, όλες με τις δικές τους θέσεις και τα δικά τους ενδιαφέροντα. Είναι λοιπόν προφανές, ότι αυτή η διεύρυνση ήταν η καλύτερα προετοιμασμένη στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης>> ([www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)).



### 3.1 ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το γεγονός ότι οι δέκα (10) νέες χώρες που εντάχθηκαν στην Ε.Ε., πλην της Πολωνίας, είναι μικρές υπήρξε ο βασικός λόγος για την σύνταξη μιας νέας συνταγματικής συνθήκης για τη διευρυμένη Ευρώπη. Τα νέα κράτη - μέλη συμμετέχουν, ήδη από τη πρώτη στιγμή, στις **θεσμικές δομές**<sup>2</sup> της Ένωσης. Οι υπουργοί τους αποφασίζουν από κοινού με τους ομολόγους τους στο Συμβούλιο της Ε.Ε. Στέλνουν τους εκλεγμένους αντιπροσώπους τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ η κάθε χώρα διορίζει ένα μέλος της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτελεί ένα μεγάλο μέρος των καθημερινών εργασιών στην Ε.Ε. Συντάσσει προτάσεις για νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Η Επιτροπή διασφαλίζει την ορθή εφαρμογή των αποφάσεων της Ε.Ε. και ελέγχει τον τρόπο με τον οποίο δαπανώνται οι πόροι της Ένωσης. Παρακολουθεί επίσης τη συμμόρφωση προς τις ευρωπαϊκές Συνθήκες και την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η Επιτροπή λειτουργεί ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών.

Αν και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναφέρει δυσκολίες στην λειτουργία της Ένωσης με εικοσιπέντε (25) κράτη - μέλη, παρ' όλα αυτά υπάρχει ο φόβος ότι η διαδικασία λήψης των αποφάσεων είναι πιο δύσκολη, αφού τα μέλη είναι πιο πολλά και με διαφορετικές απόψεις και συμφέροντα.

Η **γλώσσα**<sup>3</sup> κάθε κράτους - μέλους αναγνωρίζεται ως επίσημη γλώσσα της Ε.Ε. Με αυτόν τον τρόπο διευκολύνθηκαν οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε μια Ένωση με εικοσιπέντε (25) μέλη. Σε απόλυτους ρυθμούς, η λήψη αποφάσεων είναι σίγουρα δυσκολότερη όταν σε κάθε συνεδρίαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. υπάρχουν εικοσιπέντε (25) υπουργικές αντιπροσωπίες με τις αντίστοιχες γλωσσικές δυσκολίες. Όμως, κάθε μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που συμμετέχει στο Συμβούλιο έχει το δικαίωμα να εκφράσει την άποψη του λαού που εκπροσωπεί σε όλα τα πολιτικά ζητήματα, και μάλιστα στη μητρική του γλώσσα, αφού αυτή αναγνωρίζεται ως επίσημη. Κανένας άλλος φορέας, είτε σε περιφερειακό είτε σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν χρησιμοποιεί τόσες πολλές επίσημες γλώσσες όσες η Ε.Ε. Κανένας άλλος φορέας δεν προβλέπει τόσο μεγάλη δαπάνη για μετάφραση και διερμηνεία, παρ' ότι το κόστος παραμένει εκπληκτικά χαμηλό. Όπως επίσης, κανένας άλλος φορέας ή οργανισμός δεν θεσπίζει νομοθεσία, η οποία να εφαρμόζεται άμεσα στους πολίτες σε όλα τα κράτη - μέλη του, με τον τρόπο που γίνεται στην Ε.Ε.

<sup>2</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οδηγός του πολίτη*, Σειρά: Ευρωπαϊκά Κείμενα, 2003

<sup>3</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στην υπηρεσία των ευρωπαίων πολιτών: Πώς εργάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή*, 2002

Τα νεότερα μέλη της Ε.Ε. πολέμησαν σκληρά για την ελευθερία, την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη. Όλες οι χώρες της Ε.Ε. είναι προσηλωμένες σε αυτές τις σημαντικές αρχές. Ως κράτη μέλη της Ένωσης εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία στον τομέα της «δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων», η οποία βασίζεται στις θεμελιώδεις αρχές του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφάνειας και της χρηστής διακυβέρνησης. Τα νέα κράτη - μέλη συμμερίζονται επίσης κοινούς στόχους, όπως η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, οι κοινές πολιτικές μετανάστευσης και ασύλου και η βελτίωση της δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας. Έτσι, τα νέα κράτη - μέλη εμποδίζουν την εμπιστοσύνη στη δικαστική τους εξουσία, την αστυνομία και τα σώματα φύλαξης των συνόρων, τόσο μεταξύ των πολιτών τους όσο και των πολιτών των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε.

Επομένως, η επικείμενη διεύρυνση έχει ως συνέπεια την περαιτέρω ενοποίηση της ηπείρου με ειρηνικά μέσα. Αυτό συνεπάγεται την επέκταση της ζώνης σταθερότητας και ευημερίας σε νέα κράτη - μέλη της Ένωσης, καθώς και την ενίσχυση της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους τους λαούς της Ευρώπης. Έτσι λοιπόν, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. ενισχύθηκαν τα σταθερά δημοκρατικά καθεστώτα, με δημοκρατικούς σταθερούς θεσμούς, με μεγαλύτερο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου και με μεγαλύτερη προστασία των μειονοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την πυρηνική ασφάλεια, το Συμβούλιο της Ε.Ε. μελέτησε τον τρόπο αντιμετώπισης του θέματος της πυρηνικής ασφάλειας στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης. Επιπλέον, η Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί ενεργά την πραγματική εφαρμογή των δεσμεύσεων όσον αφορά την οριστική παύση λειτουργίας ορισμένων πυρηνικών αντιδραστήρων στη Βουλγαρία, στη Λιθουανία και στη Σλοβακία.

Στο ξεκίνημα της Ε.Ε. η ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών<sup>4</sup> προβλεπόταν μόνο για οικονομικούς λόγους, δηλαδή για άτομα που αναζητούν εργασία. Με την διεύρυνση της Ένωσης, και ειδικότερα με την ένταξη σε αυτήν των δέκα (10) νέων χωρών, το δικαίωμα αυτό έχει πλέον επεκταθεί και περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες πολιτών. Έτσι λοιπόν, εισάχθηκε η έννοια της ιθαγένειας της Ε.Ε., η οποία προσφέρει σε κάθε πολίτη της Ε.Ε. το θεμελιώδες και ατομικό δικαίωμα να μετακινείται και να ζει όπου επιθυμεί, χωρίς οποιαδήποτε αναφορά σε «οικονομική δραστηριότητα». Στόχος της θέσπισης της ευρωπαϊκής ιθαγένειας είναι η ενίσχυση και η εδραίωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας, με τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το δικαίωμα προσφυγής στον διαμεσολαβητή<sup>5</sup> ή υποβολής αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προσφέρεται και σε άτομα που δεν είναι υπήκοοι της Ε.Ε., αλλά διαμένουν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ε.Ε.

<sup>4</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *ΣΧΕΔΙΟ Για την επιτυχία της διεύρυνσης, Έγγραφο στρατηγικής και Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο που σημείωσε κάθε υποψήφια χώρα στην πορεία της προς την προσχώρηση, 2004*

<sup>5</sup> ονομάζεται: <<το όργανο εκείνο το οποίο είναι αρμόδιο να λαμβάνει και να ερευνά καταγγελίες πολιτών, επιχειρήσεων και οργανισμών της Ένωσης και οποιουδήποτε κατοικεί ή έχει την καταστατική του έδρα σε χώρα της Ένωσης>>, σύμφωνα με το τεύχος: *Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οδηγός του πολίτη, Σειρά: Ευρωπαϊκά Κείμενα, 2003*

Όσον αφορά τις μειονότητες, μετά από εκθέσεις έχουν σημειωθεί θετικές εξελίξεις. Η Εσθονία και η Λεττονία προώθησαν ακόμη περισσότερο την ένταξη των πολιτών χωρίς υπηκοότητα. Μεταξύ Ουγγαρίας και Σλοβακίας τέθηκε σε εφαρμογή η βασική συνθήκη για την ουγγρική μειονότητα τη Σλοβακίας. Στη Ρουμανία υλοποιείται η κυβερνητική απόφαση, που προβλέπει τη καθιέρωση πανεπιστημιακής διδασκαλίας στη ουγγρική, γερμανική και ρουμανική γλώσσα.

Με την διεύρυνση της Ε.Ε. επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και η ενίσχυση της δικαστικής εξουσίας<sup>6</sup>. Έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για την κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων και των δικαστών καθώς και για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας, του επαγγελματισμού και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπηρεσιών. Οι εκθέσεις των παρελθόντων ετών προσδιόρισαν τη διαφθορά και την απάτη στο δημόσιο τομέα ως σοβαρά προβλήματα, τα οποία οδηγούν σε έλλειψη εμπιστοσύνης από μέρους των πολιτών και σε αμφισβήτηση των μεταρρυθμίσεων. Ένα από τα προγράμματα καταπολέμησης της διαφθοράς, από τα οποία υπήρξαν αρκετά σημαντικά αποτελέσματα, ήταν η προσχώρηση των χωρών – μελών σε διεθνείς μηχανισμούς στον τομέα αυτό.

Αν και έχουν καταβληθεί αξιόπαινες προσπάθειες από την Ε.Ε. με μεγάλη επιτυχία για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης, παρ' όλα αυτά τα προβλήματα υπάρχουν ακόμα, ίσως σε μικρότερο βαθμό. Σε αυτό το σημείο απλά επισημαίνεται ότι αυτά τα προβλήματα δεν έχουν ακόμα εξαλειφθεί εξολοκλήρου.

Επιπλέον, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών επιτεύχθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό η προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών - μελών που αφορούν τα αδικήματα ρατσισμού και ξενοφοβίας<sup>7</sup>. Κάθε θεώρηση της φυλής, του χρώματος, της καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της εθνικής καταγωγής ως καθοριστικού παράγοντα αποστροφής έναντι ατόμων κρίνεται ρατσιστική και ξενόφοβη. Οι ρατσιστικές και ξενόφοβες συμπεριφορές τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Έτσι λοιπόν, τα άτομα που έχουν τέτοιου είδους συμπεριφορές αποτελούν αδίκημα σε όλα τα κράτη - μέλη και τιμωρούνται με τις αντίστοιχες κυρώσεις, όπως είναι ποινές με στέρηση τις ελευθερίας, εργασία προς το κοινό συμφέρον, πρόστιμα, κυρώσεις κατά νομικών προσώπων, διατάξεις για κατάσχεση κάθε υλικού που έχει χρησιμοποιηθεί ως όργανο του εγκλήματος.

Με την διεύρυνση της Ε.Ε. αυξήθηκαν οι πρωτοβουλίες σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της εκμετάλλευσης των παιδιών. Η υποκίνηση σε εμπορία ανθρώπων, καθώς και η συνεργία ή η απόπειρα διάπραξης αδικήματος τιμωρούνται και θεωρούνται εγκληματικές. Οι κυρώσεις μπορεί ακόμη να περιλαμβάνουν χρηματικές ποινές και πρόστιμα, και συγκεκριμένες κυρώσεις όπως: προσωρινή ή οριστική απαγόρευση άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, δικαστική εντολή διάλυσης ή αποκλεισμό από δημόσιες παροχές και ενισχύσεις για τα νομικά πρόσωπα.

<sup>6</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση, 2000*

<sup>7</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2002*

Η διεύρυνση της Ε.Ε. ενισχύει το ρόλο της και στις **παγκόσμιες υποθέσεις**<sup>8</sup>, όπως είναι η εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, καθώς και άλλοι τομείς της σφαιρικής διακυβέρνησης. Αυτός ο κύκλος της διεύρυνσης, όπως προηγούμενες, πρόσθεσε στη δύναμη, τη συνοχή και την επιρροή της Ε.Ε. στον κόσμο. Η επέκταση αυτή, η οποία περιλαμβάνει τα δέκα (10) νέα μέλη, βάζει την Ε.Ε. σε μια καλύτερη θέση για να δεχθεί την πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, και να ενισχύσει και να υπερασπίσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο.

Έτσι λοιπόν, έχοντας ως σκοπό τη διάδοση της ειρήνης και της ασφάλειας πέρα από τα σύνορά της, η Ε.Ε. με την ένταξη των νέων χωρών χαράσσει εκείνη τη κοινή **εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας** η οποία της επιτρέπει να ενεργεί ως δύναμη σταθερότητας, συνεργασίας και κατανόησης στη διεθνή σκηνή. Με αυτήν την διεύρυνση αυξήθηκε η συμβολή της Ε.Ε. στην πρόληψη συγκρούσεων, τη διατήρηση της ειρήνης και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Συμβάλλοντας στη δημιουργία ασφάλειας και σταθερότητας σε διεθνές επίπεδο, η Ε.Ε. επιτυγχάνει συγχρόνως την αύξηση της ασφάλειας και στο εσωτερικό της. Μετά την ένταξη των νέων μελών, η Ε.Ε. αποτελεί λοιπόν υπόδειγμα ένωσης χωρών και για άλλες περιοχές του πλανήτη δείχνοντας ότι οι διάφορες χώρες μπορούν να ενώσουν με επιτυχία τις πολιτικές δυνάμεις τους υπέρ του κοινού συμφέροντος.

---

<sup>8</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: σε συνεχή πορεία διεύρυνσης*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2001

### 3.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο αντίκτυπος της διεύρυνσης στην οικονομία της Ε.Ε. είναι σημαντικός, δεδομένου ότι μια μεγαλύτερη και πιο ολοκληρωμένη αγορά ευνοεί την **οικονομική ανάπτυξη**<sup>9</sup> τόσο για τα νέα όσο και για τα ήδη υπάρχοντα κράτη – μέλη. Με την προσχώρηση των δέκα (10) νέων χωρών, εκτιμάται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι ο ρυθμός ανάπτυξης κάθε νέου μέλους θα αυξηθεί κατά 1% ετησίως κατά τα δέκα πρώτα έτη της ένταξης. Το ποσοστό της επιπλέον ανάπτυξης για τα άλλα μέλη, αν και χαμηλότερο, θα είναι σημαντικό. Η διευρυμένη ενιαία αγορά προσφέρει στις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις της Ε.Ε. νέες δυνατότητες, δημιουργεί θέσεις απασχόλησης και αυξάνει τα φορολογικά έσοδα των κυβερνήσεων, τα οποία μπορούν να διατεθούν σε προγράμματα προτεραιότητας. Με τις εμπορικές συμφωνίες, που σχεδιάστηκαν για να διευκολύνουν την προσχώρηση των νέων χωρών, καταργήθηκαν οι περισσότεροι περιορισμοί, όπως οι δασμοί και οι ποσοστώσεις επί των εξαγωγών τους στην Ένωση, η οποία έγινε αναμφίβολα ο κυριότερος εμπορικός τους εταίρος. Οι συναλλαγές αυξήθηκαν από την προσχώρηση των νέων χωρών και έπειτα. Οι νέες αυτές χώρες επωφελήθηκαν από ένα κύμα επενδύσεων, εκ μέρους επιχειρήσεων της Ε.Ε., στους τομείς της λιανικής πώλησης, του αυτοκινήτου, της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών, καθώς και στον τραπεζικό τομέα.

Για παράδειγμα, η γερμανική Volkswagen εξαγόρασε τον όμιλο Skoda στην Τσεχική Δημοκρατία, η γαλλική Telecom είναι μέτοχος της πολωνικής επιχείρησης TPSA, αλυσίδες λιανικής πώλησης που έχουν την έδρα τους κυρίως στη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο και την Ολλανδία έχουν δημιουργήσει σουπερμάρκετ σε ολόκληρη την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Έτσι λοιπόν, με την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε., πραγματοποιήθηκαν από τις ευρωπαϊκές εταιρίες επενδύσεις σε τομείς όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η υψηλή τεχνολογία, το λιανικό εμπόριο, ο τραπεζικός και ασφαλιστικός τομέας, καθώς και στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών. Τα νέα κράτη – μέλη παραμένουν σημαντικοί πελάτες για τις επενδύσεις των άλλων χωρών της Ε.Ε., καθώς και για τις εξαγωγές των κεφαλαίων και των καταναλωτικών αγαθών τους. Ορισμένες από τις επενδύσεις και τις εξαγωγές αυτές χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της υποδομής των νέων – κρατών μελών και τη δημιουργία οδικών αξόνων Ανατολής – Δύσης, πέρα από τους ήδη υπάρχοντες Βορρά – Νότου. Η συνδυασμένη εισαγωγή νέων τεχνολογιών, τεχνογνωσίας και χρηματοοικονομικών επενδύσεων είχε ως αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς οι παλαιές βιομηχανίες αναδιαρθρώθηκαν, ανοίγοντας τον δρόμο σε σύγχρονες οικονομίες στις οποίες ο τομέας των υπηρεσιών κατέχει σημαντική θέση.

<sup>9</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Περισσότερη ποικιλότητα, μεγαλύτερη ενότητα: η μεγαλύτερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2003

Σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις, το άνοιγμα της αγοράς έχει μειώσει τις τιμές των εθνικών τηλεφωνημάτων κατά 50% και των διεθνών τηλεφωνημάτων κατά 40%. Οι τιμές των προσφορών αεροπορικών ναύλων μειώθηκαν κατά 41%. Ο αριθμός των δρομολογίων μεταξύ των κρατών - μελών αυξήθηκε κατά 46%, προσφέροντας στους επιβάτες μεγαλύτερες δυνατότητες επιλογής. Οι εγχώριοι καταναλωτές πληρώνουν 15% λιγότερο για το ηλεκτρικό τους ρεύμα στις ελευθερωμένες αγορές απ' ό,τι στις κλειστές και πληρώνουν 25% λιγότερο για το φυσικό τους αέριο στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι αγορές είναι κατά 100% ανοικτές. Οι επενδύσεις υποδομής, που απαιτούνταν για την προσχώρηση των νέων χωρών, έφτασαν περίπου στα 100 δισ. ευρώ μόνο για τον τομέα των μεταφορών.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις στη διευρυμένη Ε.Ε. έχουν ήδη ωφεληθεί με τη βελτίωση που επιτεύχθηκε στα νέα κράτη - μέλη τόσο σε επίπεδο νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, όσο και σε επίπεδο διαφάνειας των διαδικασιών όσον αφορά τις κρατικές προμήθειες. Η επιχειρηματική δραστηριότητα στη διευρυμένη Ε.Ε. επωφελείται από αυτές τις βελτιώσεις του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου των νέων κρατών - μελών, αφού αυτά τα κράτη προσαρμόζουν τη νομοθεσία τους με τη νομοθεσία της Ένωσης και εφαρμόζουν τα πρότυπα της για την προστασία της ευρεσιτεχνίας και των σχεδίων και υποδειγμάτων. Η εξάλειψη των « μη δασμολογικών φραγμών », που εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ των νέων κρατών και των υαρχόντων στην Ε.Ε., αυξάνει το μέγεθος της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς<sup>10</sup> κατά εκατό (100) εκατομμύρια και πλέον καταναλωτές. Οι οικονομίες κλίμακας που προκύπτουν δίνουν νέα ώθηση στις συναλλαγές, τονώνουν το εμπόριο και βελτιώνουν ακόμα περισσότερο την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων στη διευρυμένη Ε.Ε. Τέλος, η διευρυμένη Ένωση δημιουργεί μεγαλύτερες δυνατότητες για τους παραγωγούς και τους εξαγωγείς της στην παγκόσμια αγορά.

Έπειτα από την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε., οι πολυάριθμες οικονομικές αναλύσεις κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα οφέλη της διεύρυνσης αντισταθμίζουν τις δαπάνες. Αν και τα οφέλη είναι σχετικά μεγαλύτερα για τις ενταχθέντες νέες χώρες, επειδή αρχίζουν από μια χαμηλότερη οικονομική βάση, υπάρχουν κέρδη και για τις δύο πλευρές. Η πιο πρόσφατη ανάλυση των επιχειρησιακών κύκλων υποστηρίζει ότι υπάρχουν σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα τεράστια οικονομικά και επιχειρησιακά οφέλη, τόσο για τις νέες χώρες που προσήλθαν στην Ένωση όσο και για τις ήδη υπάρχουσες χώρες της Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η ανάλυση υπολόγισε ότι το ΑΕΠ των νέων χωρών αυξήθηκε και θα αυξάνεται μεταξύ 1,3 και 2,1 ποσοστιαίων μονάδων ετησίως, και για τα υπάρχοντα μέλη το επίπεδο του ΑΕΠ αυξάνεται από 0,7 ποσοστιαίες μονάδες σε συσσωρευτική βάση.

Η διεύρυνση της Ε.Ε. παρουσίασε σημαντικές οικονομικές ευκαιρίες υπό μορφή μεγαλύτερης αγοράς. Η προσθήκη των δέκα (10) νέων χωρών στην ενιαία αγορά της Ε.Ε. είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία της μεγαλύτερης οικονομικής περιοχής στον κόσμο.

<sup>10</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς, Προτεραιότητες 2003-2006, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2003*

Μια αγορά αυτού του μεγέθους αναμένεται ότι θα δώσει μια ώθηση στην επένδυση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, που βελτιώνει τα επίπεδα ευημερίας<sup>11</sup> σε όλη την Ευρώπη, τις νέες και παλαιές χώρες - μέλη. Έτσι λοιπόν, η προσχώρηση των νέων μελών στην Ένωση οδήγησε στην οικονομική ολοκλήρωσή τους με τα υπάρχοντα μέλη. Αλλά και οι τρίτες χώρες ωφελήθηκαν σημαντικά από αυτή τη διεύρυνση της Ε.Ε.. Ένα ενιαίο σύνολο εμπορικών κανόνων, ένα ενιαίο δασμολόγιο και ένα ενιαίο σύνολο διοικητικών δικονομιών ενισχύουν όχι μόνο τα υπάρχοντα κράτη - μέλη της Ε.Ε., αλλά και χώρες πέρα από την ενιαία αγορά της διευρυμένης Ευρώπης. Κι αυτό γιατί, απλοποιήθηκαν οι συναλλαγές για τις τρίτες χώρες μέσα στην Ευρώπη, και βελτιώθηκαν οι όροι για την επένδυση και το εμπόριο. Τα οφέλη της ευρύτερης επιλογής και των χαμηλότερων τιμών, καθώς και ένα κοινό σύνολο κανόνων οδηγούν στο αυξανόμενο εμπόριο, τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα και σε περισσότερο ανταγωνισμό. Με την ένταξη των νέων χωρών το οικονομικό ζήτημα είναι περισσότερο μια σειρά αποφάσεων σε διάφορους τομείς, όπως σε τομείς της πολιτικής συνοχής, της αγροτικής πολιτικής, της νομισματικής πολιτικής, της πολιτικής της απασχόλησης και της καταπολέμησης της ανεργίας, της πολιτικής της φορολογίας και του χρηματοοικονομικού ελέγχου, της οικονομικής ένωσης.

Τα νέα κράτη - μέλη έχουν ήδη ενσωματωθεί στην αγορά της Ε.Ε. Μετά το μετασχηματισμό τους σε οικονομίες ανοικτής αγοράς και, ως αποτέλεσμα της κατάργησης των περισσότερων δασμών στο εμπόριο με την Ένωση, το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών τους συναλλαγών πραγματοποιείται τώρα με τις ήδη υπάρχουσες χώρες της Ε.Ε. Το σύνολο της νομοθεσίας τους για τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε με γνώμονα τη νομοθεσία της Ένωσης, στο πλαίσιο της προετοιμασίας τους για την προσχώρηση. Επιπλέον, οι σημαντικότεροι επενδυτές τους είναι εταιρίες της Ε.Ε., οι οποίες συμβάλλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάπτυξη των νέων κρατών - μελών.

---

<sup>11</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Πρόγραμμα Δράσης*, 2000  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο κόσμος, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2001

Με την ένταξη των νέων μελών – κρατών στην Ε.Ε., ενισχύεται η επαγγελματική κατάρτιση<sup>12</sup> με χρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους και βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα, με αποτέλεσμα να δίνεται ώθηση στην απασχόληση. Οι διαφορές που εξακολουθούν να υφίστανται όσον αφορά το επίπεδο αμοιβών και της απασχόλησης προκαλούν ορισμένες μετακινήσεις ατόμων από τα νέα κράτη, οι οποίες συμβάλλουν στην κάλυψη κενών θέσεων εργασίας σε βασικές ειδικότητες. Αυτή η διαδικασία ενισχύεται με την πλήρη εφαρμογή της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων από τα νέα κράτη – μέλη προς τα ήδη υπάρχοντα.

Με αυτή τη διεύρυνση της Ε.Ε. εξασφαλίζονται εκείνες οι οικονομικές συνθήκες, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στην ευρωπαϊκή βιομηχανία να προσφέρει περισσότερες θέσεις εργασίας. Με τη διευρυμένη ενιαία αγορά, χωρίς σύνορα, και με την ύπαρξη ενός ενιαίου νομίσματος, του ευρώ, η Ένωση έχει ήδη κατορθώσει να δώσει μια σημαντική ώθηση στο εμπόριο και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση, η οποία έχει συμφωνηθεί με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, οδηγεί στην προώθηση της ανάπτυξης και στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Οι αυριανές θέσεις εργασίας δημιουργούνται πλέον μέσω της έρευνας, της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, καθώς και μέσω της προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος, της προσαρμοστικότητας στις νέες μεθόδους εργασίας και της διασφάλισης ίσων ευκαιριών για όλους.

Με τη πλήρη ενσωμάτωση των νέων κρατών στην αγορά της Ε.Ε., τη μετατροπή τους σε ανοικτές οικονομίες αγοράς και με τη κατάργηση των περισσότερων δασμών που επιβάλλονταν στο εμπόριο με την Ένωση, το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών συναλλαγών τους διεξάγεται πλέον με την Ένωση. Η διεύρυνση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς ανοίγει τεράστιες ευκαιρίες τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους καταναλωτές των υπαρχόντων και νέων κρατών – μελών.

Στα πλαίσια της ένταξης των νέων κρατών, η διασφάλιση και η επέκταση του συστήματος προστασίας των καταναλωτών θεωρούνταν καίριας σημασίας για την διεύρυνση. Οι ευκαιρίες που παρέχει πλέον η διευρυμένη Ε.Ε. συμπληρώνονται από μέτρα προστασίας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι Ευρωπαίοι καταναλωτές δεν θα εκτίθενται στους κινδύνους που ενέχουν τα μη ασφαλή προϊόντα και τα ανθυγιεινά τρόφιμα ούτε σε τυχόν απάτες και αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Οι καταναλωτές έχουν πλέον τη βεβαιότητα ότι τυγχάνουν των ίδιων δικαιωμάτων και του ίδιου βαθμού προστασίας όταν αγοράζουν προϊόντα από επιχείρηση που εδρεύει σε κράτος – μέλος της Ε.Ε.

Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο ότι όλα τα προϊόντα της Ε.Ε. παράγονται με μεθόδους φιλικές προς το περιβάλλον και κατ' επέκταση είναι προϊόντα ασφαλή και υγιεινά για τους καταναλωτές. Για να μπορούν οι καταναλωτές να τα ξεχωρίζουν από τα υπόλοιπα προϊόντα η Ε.Ε. έχει ορίσει να έχουν όλα τα ευρωπαϊκά προϊόντα το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα, γνωστό και ως ευρωπαϊκό λουλούδι.

<sup>12</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόδος της εφαρμογής των εγγράφων κοινής αξιολόγησης για τις πολιτικές για την απασχόληση στις προσχωρούσες χώρες, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2004

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πανόραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας, 2003



Η νομοθεσία της Ε.Ε. για την **ασφάλεια των τροφίμων**<sup>13</sup> εφαρμόζεται εξίσου αυστηρά στα νέα κράτη – μέλη, όπως και στα ήδη υπάρχοντα. Τα νέα κράτη – μέλη με την ένταξη τους συμμόρφωσαν πλήρως την εθνική τους νομοθεσία για την ασφάλεια των τροφίμων με την αντίστοιχη κοινοτική, καθώς και ενίσχυσαν τις διοικητικές δομές τους και τις διαδικασίες τους με τη συμμετοχή τους στο Σύστημα Ταχείας Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) που ισχύει στην Ένωση.

Έτσι λοιπόν, στο πλαίσιο αυτού του συστήματος, τα κράτη – μέλη έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν την Επιτροπή για τα τρόφιμα εκείνα που ενέχουν σοβαρό άμεσο ή έμμεσο κίνδυνο για την υγεία του ανθρώπου, καθώς και για τις περιπτώσεις που απαιτείται να ληφθούν άμεσα μέτρα, όπως η απόσυρση προϊόντων από την αγορά. Τα στοιχεία αυτά διοχετεύονται σε όλα τα κράτη – μέλη της Ε.Ε. έτσι ώστε να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα.

Όσον αφορά τα κεφάλαια της **ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων**, η ευθυγράμμιση βρίσκεται σε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο. Οι δέκα (10) νέες χώρες στην Ε.Ε. αντιλήφθηκαν πλήρως τη νομοθεσία « νέας προσέγγισης », η οποία δίνει έμφαση στην ασφάλεια των βιομηχανικών προϊόντων και όχι στις υποχρεωτικές προδιαγραφές. Επίσης, από όλες τις νέες χώρες έχει ληφθεί μέριμνα για τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και ισχύουν όλες οι ρυθμίσεις που έχουν συμφωνηθεί στον τομέα αυτό. Η κυκλοφορία κεφαλαίων έχει απελευθερωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό και έχουν εισαχθεί οι αυστηροί κανόνες της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σε σχέση με τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, έχει υιοθετηθεί το κοινοτικό κεκτημένο στον τραπεζικό τομέα. Επιπλέον, σε όλα τα νέα κράτη – μέλη έχουν θεσπιστεί κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Υπάρχει μάλιστα και ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας των Δεδομένων<sup>14</sup> για την καλύτερη επίτευξη αυτού του στόχου. Το εταιρικό δίκαιο και οι λογιστικοί κανόνες έχουν ευθυγραμμιστεί με το κεκτημένο της Ε.Ε. Σε αυτές τις νέες χώρες εφαρμόζεται σε ικανοποιητικό βαθμό η νομοθεσία της αντιμονοπωλιακής πολιτικής και των κρατικών ενισχύσεων.

Οι περισσότερες από τις δέκα (10) νέες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερες δυσκολίες στην εφαρμογή του κεκτημένου στο κεφάλαιο της **φορολογίας**<sup>15</sup> (ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης και άμεση φορολογία). Στον τομέα της φορολογίας και των τελωνείων εφαρμόζεται ήδη η διοικητική συνεργασία για την ορθή συλλογή και μεταφορά της συνεισφοράς της κάθε χώρας στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όσον αφορά τον δημοσιονομικό έλεγχο, έχουν αναπτυχθεί διαδικασίες εξωτερικού ελέγχου και οι περισσότερες νέες χώρες διαθέτουν ήδη άριστα λειτουργούσες δημόσιες δομές εσωτερικού δημοσιονομικού ελέγχου.

<sup>13</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002

<sup>14</sup> ονομάζεται: <<το όργανο εκείνο το οποίο έχει ως αρμοδιότητα να διασφαλίζει ότι τα όργανα ή οι οργανισμοί της Ε.Ε. σέβονται το δικαίωμα των πολιτών στην ιδιωτικότητα κατά την επεξεργασία προσωπικών τους δεδομένων>>, σύμφωνα με το τεύχος: *Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οδηγός του πολίτη*, Σειρά: Ευρωπαϊκά Κείμενα, 2003

<sup>15</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Συνολική Έκθεση Παρακολούθησης, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το βαθμό προετοιμασίας για ένταξη στην Ε.Ε.*, 2003

Με την τελευταία διεύρυνση της Ένωσης η γεωργία<sup>16</sup> έχει ήδη ωφεληθεί από τη φιλελευθεροποίηση<sup>17</sup> του εμπορίου. Στη πραγματικότητα η Ε.Ε. έχει ένα εμπορικό πλεόνασμα στη γεωργία με τις περισσότερες από τις νέες χώρες. Κατά την ένταξή τους, τα νέα κράτη – μέλη υιοθέτησαν την κοινή αγροτική πολιτική (ΚΑΠ), η οποία περιλαμβάνει τις οργανώσεις αγοράς για τα κύρια αγροτικά προϊόντα, και τη χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό της Κοινότητας. Με εξαίρεση την Ουγγαρία, αξίζει να τονιστεί ότι τα γεωργικά προϊόντα που εισάγουν οι νέες χώρες από την Ένωση, είναι περισσότερα από αυτά που εξάγουν. Ωστόσο, η γεωργική έκταση αυτών των χωρών αποτελεί περίπου το 44% της κοινοτικής γεωργικής έκτασης, και η γεωργική παραγωγή το 30% της παραγωγής των υπολοίπων χωρών της Ένωσης. Οι γεωργοί στα νέα κράτη – μέλη αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο το 17% του πληθυσμού, έναντι μόλις του 4,6% στις χώρες της Ένωσης. Τα στοιχεία αυτά επαρκούν για να εκτιμηθεί το μέγεθος της πρόκλησης για τον γεωργικό τομέα.

Στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα έχουν ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό τα μέτρα για τον έλεγχο των ασθενειών των ζώων και τα μέτρα στον τομέα της ζωοτεχνίας.

Στον τομέα της αλιείας με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ), εφαρμόζονται ήδη όλοι οι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της Ένωσης και ολοκληρώθηκε η προσαρμογή των διεθνών αλιευτικών συμφωνιών. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ) στηρίζεται στην ίδια νομική βάση όπως και η Κοινή Γεωργική Πολιτική. Και οι δύο πολιτικές έχουν κοινή ρίζα. Παρ' όλα αυτά, τα χαρακτηριστικά των δύο αυτών τομέων είναι διαφορετικά. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ) είναι τελείως διαφορετικές, όπως είναι η προστασία και ο διαχωρισμός των πόρων με στόχο τη διαίωνιση της αλιευτικής δραστηριότητας. Η θέσπιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής συνοδεύεται από την επέκταση της ενιαίας αγοράς προς τα αλιευτικά προϊόντα. Επίσης, η πολιτική αυτή προβλέπει και ορίζει τους γενικούς στόχους, οι κυριότεροι από αυτούς είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου για τον πληθυσμό του κλάδου, η σταθεροποίηση των αγορών, η εξασφάλιση του εφοδιασμού και η διατήρηση σε λογικά επίπεδα των τιμών των προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές. Τέλος, θέτονται οι στόχοι για τη δημιουργία μιας κοινής οργάνωσης των αγορών, το συντονισμό των προσπαθειών στον τομέα της έρευνας, την επαγγελματική εκπαίδευση και τη θέσπιση των κανόνων του ανταγωνισμού, όπου αφορούν εκτός των άλλων τους διαδικαστικούς κανόνες σχετικά με την κοινή οργάνωση της αγοράς.

<sup>16</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η ενίσχυση των υποψηφίων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, Έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, 2002*

<sup>17</sup> ανάμεσα στα κράτη – μέλη της Ε.Ε. έχουν καταργηθεί οι δασμολογικοί φραγμοί με αποτέλεσμα να ενισχύεται το ελεύθερο εμπόριο

Η αλιεία<sup>18</sup> και η υδατοκαλλιέργεια αποτελούν σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες στους κόλπους της Ένωσης. Συνεισφέρουν εν γένει το 1% περίπου του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) των κρατών - μελών και αποτελούν σημαντικούς τομείς απασχόλησης στις ζώνες όπου είναι σπάνιες οι δυνατότητες απασχόλησης εναλλακτικά προς την αλιεία. Επιπλέον, εφοδιάζουν με αλιευτικά προϊόντα την αγορά της Ευρώπης, η οποία είναι μία από τις σημαντικότερες στον κόσμο. Με 8 εκατ. τόνους ψαριών περίπου που παράγουν οι τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, η Ένωση αποτελεί την τρίτη παγκόσμια αλιευτική δύναμη μετά την Κίνα και το Περού.

Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΠ), ήδη με την ένταξη των νέων χωρών, συμβάλλει σοβαρά στην καθιέρωση μιας υπεύθυνης αλιείας τόσο στα κοινοτικά ύδατα όσο και πέρα από αυτά. Οι διάφορες πτυχές της πολιτικής ενοποιούνται διαρκώς με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αλιευτικών αποθεμάτων, τη διατήρηση της απασχόλησης στις παράκτιες περιοχές και τη διασφάλιση προσφοράς ασφαλών και υψηλής ποιότητας ειδών διατροφής στους καταναλωτές. Η Ε.Ε., με την υποδοχή των δέκα (10) νέων κρατών - μελών, τα οποία είναι παραθαλάσσια, συνεχίζει να παίζει σημαντικό ρόλο, μαζί με τους εταίρους της απ' όλο τον κόσμο, ώστε η εκμετάλλευση των ζωντανών πόρων των ωκεανών να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει αειφορία.

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ένωση ενισχύθηκε η περιφερειακή πολιτική της Ε.Ε., η οποία έχει ως σκοπό την εξάλειψη των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων περιφερειών. Οι οικονομικές ανισότητες εξακολουθούν να υφίσταται, αλλά με τη διεύρυνση της Ένωσης μειώθηκε ουσιαστικά το χάσμα αυτό μεταξύ των κρατών - μελών.

Η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική είναι πολιτική αλληλεγγύης. Αφιερώνει περισσότερο από το ένα τρίτο του προϋπολογισμού της Ένωσης, και συγκεκριμένα 213 δισεκατομμύρια ευρώ, στη μείωση των ανισοτήτων ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών καθώς και των διαφορών ενημερίας των πολιτών. Μέσω της πολιτικής αυτής η Ένωση θέλει να βοηθήσει τις καθυστερημένες περιφέρειες να καλύψουν τη διαφορά με τη μείωση των αποκλίσεων του επιπέδου ανάπτυξης, να συμβάλει στην αναδιοργάνωση των βιομηχανικών περιοχών σε κρίση, στην οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών σε παρακμή ή ακόμη στην αναζωογόνηση των μειονεκτικότερων συνοικιών των πόλεων, έχοντας ως πρωταρχικό μέλημα τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Με λίγα λόγια, πρόκειται για την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής «συνοχής» της Ένωσης.

<sup>18</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση - Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (Κ.Α.Π.), Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003

Από το 2000, η περιφερειακή πολιτική<sup>19</sup> συνέβαλε σημαντικά και στην οικονομική ανάπτυξη των προς ένταξη χωρών στην Ε.Ε. Η ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, οι οποίες ήταν και αρκετά φτωχές, αποτέλεσε πρόκληση για την ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική, αφού ξαφνικά το φάσμα των ανισοτήτων στην Ένωση διευρύνθηκε. Με αυτόν τον τρόπο έγινε μια μεγάλη προσπάθεια να ικανοποιηθούν οι τεράστιες ανάγκες των νέων κρατών – μελών, καθώς και να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες που παραμένουν στις χώρες της υπόλοιπης Ένωσης. Έτσι, περισσότερο από ποτέ, έγινε απαραίτητη η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική.

Έτσι λοιπόν, με την περιφερειακή πολιτική, δημιουργήθηκαν νέοι πόροι και νέες θέσεις εργασίας, οι αρμοδιότητες μοιράστηκαν, ενισχύθηκε η συνεργασία, πραγματοποιήθηκε η ανταλλαγή γνώσεων και τεχνολογιών, εμπειριών και «σωστών πρακτικών», και γενικότερα δημιουργήθηκε ένα δίκτυο συνεργασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Επιπλέον, σε απομακρυσμένες περιφέρειες ιδρύθηκαν μικρομεσαίες επιχειρήσεις και βελτιώθηκαν οι εγκαταλελειμμένες βιομηχανικές περιοχές. Η ενίσχυση αυτής της πολιτικής, στην οποία συνέβαλλε η ένταξη των νέων χωρών, άφησε χώρο σε πρωτοβουλίες και ανταποκρίθηκε στις νέες προκλήσεις της διεύρυνσης και της οικονομικής παγκοσμιοποίησης<sup>20</sup>, που ολοένα και μεγαλώνουν.

Είναι πλέον ορατό, ότι η ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική βοήθησε τους πολίτες στην εύρεση εργασίας και στην προσαρμογή τους στις μεταβολές της αγοράς εργασίας κυρίως με την κατάρτιση, τους επέτρεψε επίσης να ζουν καλύτερα στην περιφέρειά τους συμμετέχοντας χρηματοδοτικά στις προσπάθειες των δημόσιων αρχών οι οποίες εξοπλίζονται με νέες υποδομές και βοηθούν τις επιχειρήσεις να είναι πιο ανταγωνιστικές. Αυτοκινητόδρομοι, αεροδρόμια, ορισμένα τρένα μεγάλης ταχύτητας κατασκευάστηκαν ή ανακαινίστηκαν χάρη στη συγχρηματοδότηση των ευρωπαϊκών ταμείων, που καλούνται "Διαρθρωτικά Ταμεία", και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά μέτρα για το περιβάλλον. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ) δημιουργούνται και συνεχίζουν να λειτουργούν σε απομακρυσμένες περιφέρειες. Η κοινωνία της πληροφορίας διεισδύει στις αγροτικές, απομακρυσμένες περιφέρειες. Νέες υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και ψυχαγωγίας εγκαθίστανται σε αναβαθμισμένα προάστια.

<sup>19</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Πολιτική, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στην υπηρεσία των περιφερειών, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004  
Επιτροπή των Περιφερειών, Οι Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2002 – 2006, 2002  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Μια διευρυνόμενη Ευρώπη αλληλέγγυα προς τις περιφέρειες, Σειρά: Η Ευρώπη του αύριο, 2004

<sup>20</sup> άνοιγμα των διεθνών αγορών με σκοπό την ενοποίηση του κεφαλαίου

Τα κράτη - μέλη συμμετέχουν σε μια ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική συγχρηματοδοτούμενη από τα ευρωπαϊκά ταμεία, τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, που ενσαρκώνουν την κοινοτική αλληλεγγύη. Τα διαρθρωτικά ταμεία, τα οποία αποτελούν το ένα τρίτο του συνολικού προϋπολογισμού της Ένωσης, οδηγούν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται μια πιο ισόρροπη κατανομή της ευημερίας στην Ευρώπη.

Για την περίοδο 2000-2006 διατέθηκε το ποσό των 213 δισεκατομμύρια ευρώ για όλα τα διαρθρωτικά μέσα στην Ένωση. Επιπλέον, 22 δισεκατομμύρια ευρώ για προενταξιακή ενίσχυση και άλλα 22 δισεκατομμύρια ευρώ για διαρθρωτικές παρεμβάσεις για τα νέα κράτη - μέλη για την περίοδο 2004-2006, δαπανήθηκαν στο πλαίσιο των αναθεωρημένων δημοσιονομικών προοπτικών της Ένωσης. Το συνολικό ποσό των 257 δισεκατομμυρίων ευρώ αντιπροσωπεύει περίπου το 37 % του προϋπολογισμού της Ένωσης για την περίοδο μέχρι το 2006. Το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτήσεων δαπανήθηκε μέσω πολυετών αναπτυξιακών προγραμμάτων, η διαχείριση των οποίων ασκείται από κοινού από τις υπηρεσίες της Επιτροπής και τις εθνικές και περιφερειακές αρχές των κρατών - μελών. Οι ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις δεν αντικαθιστούν τις εθνικές ενισχύσεις, αλλά τις συμπληρώνουν.

Οι προενταξιακές ενισχύσεις χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τρία κοινοτικά μέσα και συγκεκριμένα:

- ✓ Το πρόγραμμα **Phare**, το οποίο ενίσχυσε τους θεσμούς, τις διοικητικές υπηρεσίες και τους δημόσιους οργανισμούς ώστε οι νέες χώρες να εγγυηθούν την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας. Επιπλέον, στήριξε τις επενδύσεις σε τομείς όπου είναι απαραίτητες (υποδομές, επιχειρήσεις, κοινωνικά μέτρα). Το **Phare-CBC** (Cross-Border Co-operation) χρηματοδότησε τις διασυνοριακές δράσεις στις νέες χώρες.
- ✓ Το ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη **Sapard**, το οποίο υποστήριξε την προετοιμασία των νέων χωρών για την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) της Ένωσης. Περιλαμβάνει ευρύ φάσμα μέτρων για την προσαρμογή των γεωργικών δομών και την αγροτική ανάπτυξη, την προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος καθώς και την παροχή τεχνικής βοήθειας.
- ✓ Το Προενταξιακό Διαρθρωτικό Μέσο **ISPA**, το οποίο παρενέβαλλε, κατά το πρότυπο του Ταμείου Συνοχής, στη χρηματοδότηση σημαντικών έργων προστασίας του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, στην υποστήριξη της εφαρμογής των ευρωπαϊκών περιβαλλοντικών προδιαγραφών και στην παροχή τεχνικής βοήθειας στα κράτη μέλη της Ένωσης των οποίων το ΑΕΠ είναι χαμηλότερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου.

Εκτός από τις χρηματοδοτούμενες δράσεις, οι προενταξιακές ενισχύσεις είχαν ως στόχο και την προετοιμασία των εθνικών οργανισμών που είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής. Μετά την ένταξη των δέκα νέων χωρών, τις παρεμβάσεις του Phare ανέλαβε το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) και το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), ενώ αυτές του ISPA το Ταμείο Συνοχής, και τέλος αυτές του Sapard το ΕΓΤΠΕ / Προσανατολισμός (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων).

Αυτά τα **Διαρθρωτικά Ταμεία**<sup>21</sup> επιτρέπουν σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να χορηγήσει χρηματοδοτικές ενισχύσεις σε πολυετή προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης που κατανέμονται μεταξύ των περιφερειών, των κρατών μελών και της Επιτροπής καθώς και σε ειδικές πρωτοβουλίες και κοινοτικές ενέργειες. Πιο συγκεκριμένα:

- ✓ το **Ευρωπαϊκό ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, χρηματοδοτεί υποδομές, παραγωγικές επενδύσεις για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, έργα τοπικής ανάπτυξης και ενισχύσεις στις ΜΜΕ
- ✓ το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**, προωθεί την προσαρμογή του ενεργού πληθυσμού στις μεταβολές της αγοράς εργασίας καθώς και την επαγγελματική ένταξη των ανέργων και των μειονεκτικών ομάδων, ιδίως χρηματοδοτώντας δράσεις κατάρτισης και συστήματα ενισχύσεων για προσλήψεις.
- ✓ το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ - Τμήμα Προσανατολισμού)**, χρηματοδοτεί δράσεις αγροτικής ανάπτυξης και ενίσχυσης στους γεωργούς, ιδίως στις περιοχές που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη καθώς επίσης και στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) στην υπόλοιπη Ένωση.
- ✓ το **Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)** το οποίο χρηματοδοτεί τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση του τομέα της αλιείας.

<sup>21</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Η πρόκληση της διεύρυνσης*, 2004

Έτσι λοιπόν, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, η μεταρρύθμιση της περιφερειακής πολιτικής<sup>22</sup> ενίσχυσε τη συγκέντρωση διαρθρωτικών ενισχύσεων στις περιφέρειες που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη καθώς και την απλουστευμένη εφαρμογή των πολιτικών. Δεδομένου ότι γνωρίζουν καλύτερα τις ιδιαιτερότητες και την πραγματική κατάσταση των διαφόρων περιοχών, τα κράτη – μέλη και οι περιφέρειες είναι σε θέση να ελέγξουν το μέλλον τους και να διαχειριστούν απευθείας τους πόρους της Ένωσης, η οποία παρεμβαίνει μόνο για να συντονίσει και να ελέγξει εάν έχουν χρησιμοποιηθεί ορθά οι ευρωπαϊκοί πόροι. Η πολιτική συνοχής, εκτός του ότι συνέβαλε στην μείωση των περιφερειακών αποκλίσεων, κατάφερε να δημιουργήσει εταιρική σχέση μεταξύ της Ε.Ε., των κρατών - μελών, των τοπικών αρχών και του ιδιωτικού τομέα, η οποία εστιάζεται στις αναπτυξιακές στρατηγικές που ορίζονται βάσει των κοινοτικών στόχων. Προβλέπεται, λοιπόν, η σύναψη τριμερών στοχοθετημένων συμβάσεων και συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης, των κρατών - μελών και των περιφερειακών αρχών, προκειμένου να καθοριστεί ο ρόλος και οι αρμοδιότητες των τριών αυτών διοικητικών επιπέδων στο πλαίσιο της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής.

Ο ευρωπαίος Επίτροπος για την περιφερειακή πολιτική, Danuta Hübner, στην συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό “Rozmawiala Inga Czerny”, στις Βρυξέλλες, στις 29/04/2005, υποστήριξε ότι τα νέα κράτη – μέλη σημειώνουν πρόοδο και έχουν δεχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό την υποστήριξη που παράσχει η Ε.Ε. στο επίπεδο της οικονομικής σύγκλισης και της περιφερειακής ανάπτυξης. Και συμπλήρωσε τα εξής λόγια: <<Τα κεφάλαια της Ένωσης βοήθησαν τις χώρες αυτές να πραγματοποιήσουν το τεράστιο αναπτυξιακό δυναμικό που υπάρχει στις οικονομίες τους, και συνέβαλλαν στις βελτιώσεις για τη διακυβέρνηση και τη διοικητική τους ικανότητα>>, ([www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)).

Φυσικά, είναι πάρα πολύ νωρίς να κριθεί ο αντίκτυπος της ένταξης των νέων χωρών στην Ε.Ε. Αυτό που μπορεί να αξιολογηθεί στην παρούσα φάση είναι το γεγονός ότι τα νέα κράτη – μέλη εκτέλεσαν με συνέπεια και σε ικανοποιητικό βαθμό τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης και έφεραν σε πέρας συγκεκριμένα έργα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν.

---

<sup>22</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στην υπηρεσία των περιφερειών*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2004

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η ενίσχυση των υποψηφίων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης*, Έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, 2002

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Συνολική Έκθεση Παρακολούθησης*, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το βαθμό προετοιμασίας για ένταξη στην Ε.Ε., 2003

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: σε συνεχή πορεία διεύρυνσης*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2001

### 3.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. έγιναν περισσότερες ενέργειες για τη διαφύλαξη και αξιοποίηση της **πολιτιστικής κληρονομιάς**<sup>23</sup>. Αυτές οι ενέργειες αφορούν τα κτίρια, το περιβάλλον, τα αντικείμενα και τα καλλιτεχνικά έργα, καθώς και την άυλη κληρονομιά. Για τον καθορισμό της κοινής κληρονομιάς των λαών της Ευρώπης συνεκτιμώνται πλήρως οι παραδόσεις, τα έθιμα, οι γνώσεις και η τεχνογνωσία. Ερείπια της ρωμαϊκής εποχής ή ένας τόπος σπάνιου φυσικού κάλλους έχουν σημασία όχι μόνον για τους κατοίκους της περιοχής, αλλά για όλους τους Ευρωπαίους.

Με την αποκατάσταση μιας ιστορικής συνοικίας ή τη διαφύλαξη μιας λαϊκής παράδοσης, πέρα από τα οφέλη στον τουρισμό, αποδίδεται στην τοπική κοινωνία ο δυναμισμός και η ταυτότητά της. Γίνεται μια προσπάθεια να διαιωνιστεί η πολιτιστική μνήμη των ευρωπαϊκών λαών. Το πρόγραμμα « Πολιτισμός 2000 », που ενισχύθηκε με την τελευταία διεύρυνση της Ένωσης, διαθέτει ένα τρίτο του προϋπολογισμού του σε τέτοια σχέδια διαφύλαξης και ευαισθητοποίησης των ευρωπαϊκών λαών στην κοινή κληρονομιά. Τα σχέδια αυτά μπορεί να αφορούν την κατάρτιση των επαγγελματιών του τομέα, την ανταλλαγή εμπειριών ή τη δημιουργία υποστρωμάτων πολυμέσων.

Δίνοντας πολιτιστική διάσταση στην Ε.Ε., οι κυβερνήσεις όλων των ευρωπαϊκών κρατών – νέων και υπαρχόντων στην Ένωση – θέλησαν να δημιουργήσουν μια Ευρώπη των λαών. Ανέθεσαν στην Ένωση την αποστολή να ευαισθητοποιήσει τους Ευρωπαίους στην ιστορία και τις κοινές αξίες τους, να τους ενθαρρύνει να γνωρίσουν τα ευρωπαϊκά έργα και την κληρονομιά, αλλά με σεβασμό προς τις τοπικές και περιφερειακές πολιτιστικές ιδιαιτερότητες. Συγκεκριμένα, οι κυβερνήσεις θέλησαν να ενθαρρύνουν τις πολιτιστικές ανταλλαγές μέσα στην Ευρώπη, να δώσουν τη δυνατότητα σε πολίτες, καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτισμού να συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκά σχέδια, να ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα και να διευκολύνουν την πρόσβαση των περισσότερων στον πολιτισμό. Η άφιξη των νέων κρατών μελών, είχε ως θετικό αποτέλεσμα να εμπλουτιστεί η Ένωση αυξάνοντας την πολιτιστική πολυμορφία και την ανταλλαγή ιδεών και βελτιώνοντας την κατανόηση άλλων λαών.

<sup>23</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Οικοδομώντας την Ευρώπη των λαών: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Πολιτισμός*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολιτισμός, Γλωσσάριο*, 2003



Με αυτήν λοιπόν την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναδείχθηκε, εμπλουτίστηκε και αξιοποιήθηκε η ευρύτερη πολιτιστική προοπτική, μέσω του θεσμού της « **Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας** »<sup>24</sup>. Με αυτόν τον θεσμό αποδίδεται καλύτερα ο πλούτος και η ποικιλία των πολιτισμών της Ευρώπης, και κατά συνέπεια αναπτύσσεται η ευρωπαϊκή ταυτότητα και η αλληλοκατανόηση. Έτσι λοιπόν, με την ενίσχυση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, επιταχύνεται η ολοκλήρωση και η προώθηση της αμοιβαίας γνωριμίας μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών.

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών διασφαλίστηκε και ενισχύθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό η **πολιτιστική πολυμορφία**<sup>25</sup> στην Ε.Ε. Και αυτό επιτεύχθηκε με:

- ✓ την αναγνώριση του σεβασμού της πολιτιστικής πολυμορφίας ως της βασικής αρχής που διέπει τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.
- ✓ την ενίσχυση της μεγαλύτερης κατανόησης μεταξύ των λαών της Ευρώπης μέσω της προώθησης του σεβασμού της πολιτιστικής πολυμορφίας.
- ✓ την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην οποία περιλαμβάνονται οι λιγότερο χρησιμοποιούμενες γλώσσες της Ένωσης.
- ✓ την συμβολή των πολιτιστικών κλάδων, του πολιτιστικού τουρισμού και του εξελισσόμενου οπτικοακουστικού τομέα στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Έτσι λοιπόν, η πολιτιστική πολυμορφία μετατράπηκε σε μοναδική δύναμη για την Ευρώπη, αφού χρειάζεται για να οικοδομηθεί μία ευρωπαϊκή ταυτότητα από κοινού με την τοπική, περιφερειακή και εθνική ταυτότητα.

Με την διεύρυνση της Ε.Ε. ενθαρρύνθηκε η δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πολιτιστικού χώρου με την ενίσχυση του διαπολιτιστικού διαλόγου, της πολιτιστικής πολυφωνίας και της δημιουργικότητας και με την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης. Δόθηκε μεγαλύτερη σημασία στο πολιτισμό που συμβάλλει καθοριστικά στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, καθώς και στο διάλογο, ο οποίος διεξάγεται μέσω του πολιτισμού. Ο πολιτισμός και η ευρύτερη δυνατή πρόσβαση στις πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντικό παράγοντα εδαφικής συνοχής στην Ευρώπη.

<sup>24</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης: Ένα μέσο ανάπτυξης της ευρωπαϊκής ταυτότητας*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2004

<sup>25</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η πολιτιστική πολυμορφία: ο πλούτος της Ευρώπης*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003

Η Ευρώπη είναι μία ήπειρος με πολλές διαφορετικές παραδόσεις και γλώσσες<sup>26</sup>, αλλά και με κοινές αξίες. Η Ε.Ε. προασπίζει αυτές τις αξίες. Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης, επιδιώκοντας την ενότητα, ενώ συγχρόνως διαφυλάσσει τη διαφορετικότητα και διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις θα λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στους πολίτες.

Δύο από τους στόχους της Ένωσης είναι ο σεβασμός στη γλωσσική ταυτότητα των 450 εκατομμυρίων πολιτών της και η ελευθερία των λαών της να μιλούν και να γράφουν στη δική τους γλώσσα. Η γλώσσα είναι ένα στοιχείο αυτό-προσδιορισμού. Οι δύο αυτοί στόχοι εκφράζουν το έμβλημα της Ε.Ε. « ενότητα στην πολυμορφία ». Επίσης, η Ένωση ενθαρρύνει ενεργά τους πολίτες της να μαθαίνουν άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, τόσο για λόγους επαγγελματικής και προσωπικής κινητικότητας μέσα στην ενιαία αγορά όσο και για την ανάπτυξη δια-πολιτιστικών επαφών και αμοιβαίας κατανόησης. Σε μία Ε.Ε. που αυξάνει όλο και περισσότερο το μέγεθος και την πολυμορφία της, είναι σημαντικό οι πολίτες της να μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους. Η Ένωση προωθεί επίσης τη χρήση περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών που δεν αποτελούν επίσημες γλώσσες της Ένωσης, αλλά που ομιλούνται πάνω από πενήντα (50) εκατομμύρια άτομα στα κράτη - μέλη και, κατά συνέπεια, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Με την ένταξη, λοιπόν, των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. ενισχύθηκε η διαφύλαξη των γλωσσών και η προώθησή τους ως τμήματος της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ένωσης.

Η γνώση άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών αποτελεί το βασικό στοιχείο για μία πραγματική κινητικότητα στην Ε.Ε.. Επιτρέπει να επωφεληθεί κανείς από τα μέγιστα πλεονεκτήματα που απορρέουν από ευκαιρίες για εργασία, σπουδές και ταξίδια σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο. Η εκμάθηση της τοπικής γλώσσας δεν είναι μόνο το βασικό στοιχείο για την απόκτηση μίας θέσης εργασίας σε άλλη χώρα, αλλά επίσης διευκολύνει και την άμεση επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, πράγμα που συχνά προσφέρει μία εντελώς νέα προοπτική για το τι σημαίνει να είναι κανείς Ευρωπαίος και να δημιουργεί από κοινού. Οι εθνικές ιστορίες και η πολιτιστική κληρονομιά κάθε κράτους - μέλους μπορεί να διαφέρουν, αλλά οι επιθυμίες και οι ελπίδες για το μέλλον συνδέονται στενά. Όλες οι χώρες, νέες και ήδη υπάρχοντες στην Ένωση, το να είναι σε θέση να μιλούν μεταξύ τους έχει ως αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση για ό,τι κοινό έχουν, και συγχρόνως την ανάπτυξη ενός αμοιβαίου σεβασμού για τις πολιτιστικές διαφορές τους. Έτσι λοιπόν, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. αναπτύχθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό η ανταλλαγή ιδεών και η καλύτερη κατανόηση των λαών, και κατά συνέπεια ενισχύθηκε η πολιτιστική ποικιλομορφία σε ολόκληρη την Ένωση.

<sup>26</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολλές γλώσσες μια οικογένεια: Οι γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004

Η εκμάθηση των γλωσσών είναι σταθερή συνιστώσα της ευρωπαϊκής δράσης στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Και εάν είναι γεγονός ότι οι γλώσσες ανοίγουν ορίζοντες στους άλλους πολιτισμούς, είναι αλήθεια επίσης ότι η άγνοιά τους δυσχεραίνει τις ανταλλαγές μέσα στην Ευρώπη και στο εξωτερικό. Έτσι λοιπόν, η διευρυμένη Ε.Ε., δίνει τη δυνατότητα στον καθένα να ανακαλύπτει ξένους συγγραφείς στη γλώσσα του, να παρευρίσκεται και να συμμετέχει σε διεθνή φεστιβάλ ποίησης.

Η διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, είχε ως θετικό αποτέλεσμα να διευκολύνει τις πολιτιστικές ανταλλαγές, τη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων στο χώρο του πολιτισμού και τη διακίνηση των έργων. Συγκεκριμένα, όλοι οι πολίτες, οι καλλιτέχνες, οι επαγγελματίες του πολιτισμού συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκά σχέδια και δίκτυα. Έτσι λοιπόν, διευκολύνεται η αμοιβαία γνώση της πολιτιστικής δημιουργίας, ενισχύονται οι δυνατότητες έκφρασης καθενός από τους λαούς της Ένωσης.

Πολλές άλλες πολιτικές της Ένωση ασχολούνται πλέον με τον πολιτισμό στην ευρύτερη έννοιά του: εκτός από την περιφερειακή και την κοινωνική πολιτική, οι πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα προγράμματα *επιστημονικής έρευνας*<sup>27</sup>, οι πρωτοβουλίες υπέρ των γλωσσών υποστηρίζουν στο σύνολό τους, μέσω συγκεκριμένων ενεργειών, την ιδέα της πολλαπλής Ευρώπης με κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

Μια πολλαπλή Ευρώπη, αλλά επίσης μια Ευρώπη που μεταφέρει τις αξίες της πολιτιστικής πολυμορφίας και του διαλόγου πέρα από τα σύνορά της. Η επιδίωξη αυτή βρίσκεται στο επίκεντρο των συμφωνιών της Ένωσης με τρίτες χώρες για θέματα όπως η διαφύλαξη της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, η αμοιβαία γνώση των έργων, η υποστήριξη τοπικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων, οι ανταλλαγές μεταξύ των περιφερειών και των χωρών. Με όλα αυτά τα μέσα η διευρυμένη πια Ε.Ε. συμβάλλει στην κοινωνική ανάπτυξη και στην κατανόηση μεταξύ των λαών.

Τέλος, η Ε.Ε. και όλα τα κράτη – μέλη της, νέα και ήδη υπάρχοντα, συνεργάζονται με άλλους διεθνείς οργανισμούς, που δρουν στον τομέα του πολιτισμού, όπως η Unesco και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Σε πολλές περιπτώσεις η συνεργασία αυτή αφορά συγκεκριμένα ζητήματα και εκφράζεται με την οργάνωση συνεδριάσεων αμοιβαίου ενδιαφέροντος και κοινών εκστρατειών ευαισθητοποίησης ή με τη συγχρηματοδότηση σχεδίων. Ωστόσο, η αυξανόμενη σημασία, σε διεθνές επίπεδο, ορισμένων θεμάτων όπως η πολιτιστική πολυμορφία, δίνει στη συνεργασία αυτή όλο και περισσότερο πολιτική διάσταση.

<sup>27</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ατενίζοντας πέρα από το αύριο: Η επιστημονική έρευνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2005  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρώπη ένας χώρος για την έρευνα*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2000

Η ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε., όπως έχει ειπωθεί και παραπάνω, οδήγησε όπως ήταν αναμενόμενο στη συμμετοχή τους στα προγράμματα και τους οργανισμούς της Ένωσης. Τα νέα κράτη – μέλη έχουν πλέον δικαίωμα συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης<sup>28</sup>, προγράμματα για τους νέους, την έρευνα, την ενέργεια, το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία, που προσφέρουν στους πολίτες, τους επιστήμονες και τους επιχειρηματίες αυτών των χωρών νέες ευκαιρίες και συμβάλλουν στην κατάλληλη κατάρτιση των κρατικών λειτουργιών τους για τη διαχείριση των προγραμμάτων αυτών.

Η ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. οδήγησε στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών στο σύνολο της Ευρώπης, δεδομένου ότι τα νέα κράτη – μέλη υιοθέτησαν τις πολιτικές της Ένωσης, οι οποίες αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος<sup>29</sup> και στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης.

Η διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, είχε ως αποτέλεσμα τις περιβαλλοντικές βελτιώσεις αυτών των χωρών. Με την ένταξή τους τα νέα κράτη – μέλη συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, στον οποίο βελτιώθηκαν τα περιβαλλοντικά πρότυπα, δεδομένου ότι τη ρύπανση δεν τη σταματούν τα εθνικά σύνορα. Έτσι λοιπόν, οι νέες χώρες συνεισφέρανε σημαντικά στο οικολογικό σύστημα της ευρωπαϊκής ηπείρου: τεράστιες εκτάσεις άθικτων και καλά προστατευόμενων φυσικών ενδιαιτημάτων και μακρά παράδοση στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στην προώθηση της προστασίας της φύσης με την πρόληψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ρύπανσης των υδάτων, τον έλεγχο των επικίνδυνων βιομηχανικών διαδικασιών και της διάθεσης των αποβλήτων, που έχουν ως αποτέλεσμα την καλύτερη ποιότητα ζωής. Η Ε.Ε., λοιπόν, εξασφαλίζει για πολλές χώρες ένα υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας, προκειμένου ένας αυξανόμενος αριθμός ευρωπαίων να ζει σε ένα καθαρότερο και πιο υγιεινό περιβάλλον. Πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα στην Ευρώπη δεν θα ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστούν δίχως την κοινή δράση όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με την προσχώρηση των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε., η έκταση της επικράτειάς της αυξήθηκε κατά 58% και εμπλουτίστηκε με πολλά ανέπαφα τοπία, δάση και υδροβιότοπους. Η διατήρησή τους αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τα επόμενα χρόνια και η υιοθέτηση των νομοθετικών διατάξεων της Ένωσης για το περιβάλλον είναι ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

<sup>28</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκά στοιχεία αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003

<sup>29</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002

Οι δέκα (10) νέες χώρες με την ένταξή τους στην Ε.Ε., αναβάθμισαν τα βασικά τους πρότυπα στον τομέα του περιβάλλοντος<sup>30</sup>, και μάλιστα με ταχεία και εντυπωσιακή πρόοδο. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η Πολωνία, όπου με έναν συνδυασμό νομοθετικών και χρηματοδοτικών μέσων μειώθηκαν κατά 50% οι εκπομπές διοξειδίου του θείου. Αυτή η δράση ολόκληρης της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής κάθε πολίτη, εστιάζοντας τις προσπάθειες στα μέτρα που μπορούν να αποδώσουν περισσότερο με συνεργασία.

Επιπλέον, με τη προσχώρηση των δέκα (10) νέων χωρών στην Ένωση βελτιώθηκε η ποιότητα ζωής των πολιτών στο σύνολο της Ευρώπης και στο επίπεδο της καταπολέμησης της εγκληματικότητας και των ναρκωτικών, αφού τα νέα κράτη – μέλη συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας.

Ένα θετικό αποτέλεσμα της ένταξης των νέων κρατών – μελών στην Ε.Ε. επίσης, είναι η επίτευξη ενός επιπέδου επιστημονικής αριστείας. Σε έναν κόσμο ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, η διευρυμένη πα Ένωση, στηρίζει όλο και περισσότερο την ευρωπαϊκή επιστημονική έρευνα<sup>31</sup>.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας<sup>32</sup> για την επίτευξη συγκεκριμένων κοινωνικών και οικονομικών στόχων, όπως η δημιουργία θέσεων απασχόλησης και η βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Στον τομέα της έρευνας οι προτεραιότητες όλων των χωρών της διευρυμένης Ευρώπης, περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τις βίο-επιστήμες, τη νάνο-τεχνολογία, τη διαστημική έρευνα, την ποιότητα των τροφίμων, την αειφόρο ανάπτυξη και την κοινωνία που βασίζεται στη γνώση. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε η προσπάθεια να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες, οι οποίες θα επιτρέπουν την αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή όλων των ευρωπαίων πολιτών.

Τέλος, η διεύρυνση της Ε.Ε. είχε ως θετικό αποτέλεσμα την ενίσχυση του οπτικοακουστικού τομέα<sup>33</sup>. Ο οπτικοακουστικός τομέας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής ταυτότητας. Πρόκειται για ένα ισχυρό μέσο για τη μεταφορά πολιτισμικών αξιών και για την οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας. Η ενίσχυση του οπτικοακουστικού τομέα αποτελεί βασικό μοχλό πρωτότυπης δημιουργίας και διατήρησης της πολιτιστικής ποικιλομορφίας σε ολόκληρη την Ευρώπη.

<sup>30</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002

<sup>31</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ατενίζοντας πέρα από το αύριο: Η επιστημονική έρευνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2005

<sup>32</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρώπη ένας χώρος για την έρευνα*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2000

<sup>33</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Το πρόγραμμα Media 2007 πρέπει να επιτρέπει την ενίσχυση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2005

#### 4.0 ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Στην παραπάνω ανάλυση φαίνονται τα σημαντικά οφέλη που προέκυψαν σε πολλά επίπεδα από την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. Παρ' όλα αυτά υπολείπονται ακόμη πολλά οφέλη και υπάρχουν αρκετές αποκλίσεις από τα επιθυμητά αποτελέσματα της διεύρυνσης της Ε.Ε. Χρειάζεται λοιπόν, μια νέα ώθηση προκειμένου να αποκατασταθούν οι αδυναμίες και οι κίνδυνοι που εξακολουθούν να υπάρχουν σε πολλούς τομείς.

Πράγματι, ένα χρόνο μετά την ένταξη των νέων κρατών – μελών στην Ένωση, είναι λογικό και αναμενόμενο να υπάρχουν ακόμα πολλά προβλήματα. Αν και θα αναλυθούν παρακάτω με περισσότερες λεπτομέρειες αξίζει να τονιστούν επιγραμματικά τα σημαντικότερα προβλήματα που προέκυψαν από την διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των νέων χωρών σ' αυτήν.

Ζητήματα όπως, οι πολιτικές δομές των νέων κρατών – μελών οι οποίες πρέπει να προσαρμοστούν με τις δομές της Ένωσης για να επιτευχθεί η πολιτική συνοχής της Ε.Ε., η μη εξάλειψη της διαφθοράς, της απάτης και της δωροδοκίας σε όλη την Ευρώπη και κυρίως στα νέα κράτη - μέλη της Ένωσης, η αναπτυξιακή καθυστέρηση των νέων χωρών με αποτέλεσμα αυτές να μην έχουν πλήρως προσαρμοστεί στις οικονομίες της ευρωπαϊκής αγοράς, καθώς και τα προβλήματα που διακρίνουμε σε περιβαλλοντικούς παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν σημαντικά την ποιότητα ζωής μας και κάθε Ευρωπαίου πολίτη, είναι πολύ σημαντικό να τα εντοπίσουμε και να επικεντρώσουμε σε αυτά.

Βέβαια, είναι πολύ νωρίς ακόμα να κριθεί ο αντίκτυπος της ένταξης των νέων χωρών στην Ε.Ε. Απλά είναι σημαντικό να αξιολογηθούν και οι αρνητικές επιδράσεις της διεύρυνσης της Ένωσης από τότε που πραγματοποιήθηκε μέχρι και σήμερα στην παρούσα φάση.

Πιο κάτω αναλύονται πιο διεξοδικά, όλες οι δυσκολίες, οι αδυναμίες και οι κίνδυνοι που προέκυψαν με την ένταξη των δέκα (10) νέων κρατών – μελών της Ένωσης. Η εμπειρία των προηγούμενων διευρύνσεων της Ε.Ε. έχει δείξει ότι το νέο εύκολα ενσωματώνεται στο παλιό και ότι οι όποιες δυσκολίες μπορεί να υπάρξουν, για ένα μικρό χρονικό διάστημα, γρήγορα αντισταθμίζονται από μακροπρόθεσμα οφέλη.

#### 4.1 ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε. πραγματοποιήθηκε με κράτη τα οποία χαρακτηρίζονταν από έλλειψη πολιτικής ρευστότητας και αστάθειας. Έτσι λοιπόν, η ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ένωση, οδήγησε σε κάποιους **πολιτικούς κινδύνους**<sup>34</sup>, οι οποίοι προέκυψαν από την πολιτική μετάβαση που συντελέστηκε στα κράτη αυτά. Οι κίνδυνοι αυτοί είχαν πολλές διαστάσεις, ήταν τόσο ενδογενείς (δηλαδή εθνικά προβλήματα των νέων κρατών) όσο και εξωγενείς (δηλαδή προβλήματα από την εξωτερική πολιτική των νέων κρατών). Οι μεν ενδογενείς εκπορεύονταν πρώτον από την ύπαρξη και δράση πολλών εθνικών μειονοτήτων που λειτουργούσαν ως αποσταθεροποιητικοί παράγοντες, και δεύτερον από την ανωριμότητα των πολιτικών δομών και των δημοκρατικών πρακτικών των χωρών αυτών. Παραδείγματος χάριν, απλές εκλογές, ή οποιαδήποτε απρόσμενη κυβερνητική παραλυσία ή ανικανότητα, θα μπορούσαν να προκαλέσουν πολλούς κινδύνους για τη συνοχή της Ένωσης. Οι δε εξωγενείς κίνδυνοι συνδέονταν με τα μη παγιωμένα εθνικά σύνορα των χωρών αυτών και τις νωπές εξωτερικές παρεμβάσεις. Παρ' όλα αυτά η Ε.Ε. δεν εσωτέρικε τους κινδύνους αυτούς στους κόλπους της, αλλά αργά και βαθμιαία συνέβαλε στην μείωσή τους έως και στην εξάλειψή τους.

Η ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. παρουσίασε πολλά προβλήματα τα οποία προκάλεσαν αλυσιδωτές αντιδράσεις απειλώντας την **εσωτερική συνοχή**<sup>35</sup> της Ένωσης. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα ήταν ότι τα κράτη αυτά είναι μεγάλα σε έκταση με αποτέλεσμα η ένταξή τους στην Ένωση να προκαλέσει «αναστάτωση» σε διάφορες πολιτικές όπως για παράδειγμα η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ). Ένα ακόμα καθοριστικό πρόβλημα ήταν οι μη αποκρυσταλλωμένες πολιτικές δομές στα κράτη αυτά, τα οποία είναι γεγονός ότι ανέκτησαν την εθνική τους κυριαρχία, την ελευθερία τους και το δικαίωμα αυτοδιάθεσης σχετικά πρόσφατα. Έτσι λοιπόν, η προσχώρησή τους στην Ε.Ε. φάνταζε ως απώλεια των λαών αυτών της εθνικής κυριαρχίας τους και ήταν αμφισβητήσιμο το κατά πόσο θα δεχτούν αυτά τα κράτη να μεταφέρουν απρόσκοπτα πολλές από τις πρωταρχικές τους αρμοδιότητες στα υπερεθνικά όργανα της Ένωσης.

Σε γενικές γραμμές, οι μικρές χώρες έχουν ενδεχομένως εντονότερη την ανάγκη, από ορισμένες μεγαλύτερες, να προστατεύουν τα συμφέροντά τους μέσω της θεσμικής δομής της Ε.Ε. Αλλά, στα περισσότερα θέματα πολιτικής, τα κράτη – μέλη έχουν το καθένα τη μία ή την άλλη άποψη ανεξαρτήτως μεγέθους.

<sup>34</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: σε συνεχή πορεία διεύρυνσης*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001

<sup>35</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση*, 2000

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. διεξάχθηκαν διάφορες ενέργειες για την καταπολέμηση της δωροδοκίας<sup>36</sup>. Εντούτοις, οι διάφορες πρακτικές εφαρμογές της δωροδοκίας δεν θεωρούνται ως αδίκημα σε όλα τα νέα κράτη – μέλη. Η δωροδοκία, ενεργός ή παθητική, είναι ακόμη παρούσα σε όλους τους κοινωνικούς τομείς, σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Με την τελευταία διεύρυνση (όπως έχει ειπωθεί και παραπάνω), όλα τα κράτη - μέλη έχουν ποινικοποιήσει τη δωροδοκία των δικών τους δημόσιων υπαλλήλων αλλά κατά τρόπο λίγο έως πολύ ευρύ, ανάλογα με το κράτος. Εντούτοις, τα περισσότερα δεν προβλέπουν καμία ποινικοποίηση για τους ξένους ή διεθνείς δημοσίους υπαλλήλους. Ορισμένα κράτη κινούν διαδικασία μόνο εάν τα αδικήματα γίνονται επί του εδάφους τους ή αν διαπραχθούν από πολίτες που έχουν ιθαγένεια του συγκεκριμένου κράτους. Όσον αφορά τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, εκεί η προσέγγιση διαφέρει ακόμα περισσότερο. Επιπλέον, δεν υφίσταται κανένα μέσο σχετικά με υπαλλήλους τρίτων χωρών ενόχων δωροδοκίας. Εξάλλου, δεν πατάσσεται ακόμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο ούτε η δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα.

Χωρίς να κατορθώνεται η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών, θα ήταν επιθυμητό να χαραχθεί κοινή ευρωπαϊκή πορεία, ειδικότερα σε ορισμένους πρωταρχικούς τομείς. Η αστική ευθύνη των επιχειρήσεων που είναι ένοχες δωροδοκίας<sup>37</sup> θα πρέπει να αυξηθεί, ενώ τα άτομα που καταγγέλλουν περιπτώσεις δωροδοκίας θα πρέπει να προστατεύονται αποτελεσματικά. Στο πλαίσιο της κοινοτικής βοήθειας και των συμφωνιών συνεργασίας με τις τρίτες χώρες, η Επιτροπή επιθυμεί να χαράξει μια συνεκτική στρατηγική για την πάταξη της δωροδοκίας που θα αποσκοπεί στη στήριξη της θέσπισης της κατάλληλης νομοθεσίας, της διαφάνειας των διαγωνισμών για δημόσιες προμήθειες και τη βελτίωση του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος. Προβλέπεται η παροχή τεχνικής βοήθειας. Γενικότερα, η αρχή της "χρηστής διαχείρισης" θα μπορούσε να συμπεριληφθεί σε όλες τις διεθνείς συμφωνίες για βοήθεια, συνεργασία και ανάπτυξη που υπογράφονται από την Ένωση, καθώς επίσης και ρήτρες κατά της δωροδοκίας θα μπορούσαν να προστεθούν στις συμβάσεις βοήθειας που συνάπτει η Ε.Ε.

Το πρόβλημα της διαφθοράς<sup>38</sup> εξακολουθεί να υπάρχει σε μεγάλο βαθμό, αν και έχουν γίνει σημαντικά βήματα με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ένωση. Παρά τις προσπάθειες που έγιναν με την τελευταία διεύρυνση, η διαφθορά, η απάτη και το έγκλημα εξακολουθούν να είναι ευρέως διαδεδομένα κυρίως στα νέα κράτη – μέλη της Ε.Ε. Αυτό έχει ως αρνητικό αποτέλεσμα να κλονίζεται η εμπιστοσύνη των πολιτών και να θίγεται η αξιοπιστία των μεταρρυθμίσεων. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού απαιτείται η λήψη συνεχών και δραστικών μέτρων από όλα τα κράτη – μέλη της Ένωσης.

<sup>36</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Συνολική Έκθεση Παρακολούθησης, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το βαθμό προετοιμασίας για ένταξη στην Ε.Ε.*, 2003

<sup>37</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολιτική της Ένωσης κατά της δωροδοκίας, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας*, 2003

<sup>38</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *ΣΧΕΔΙΟ Για την επιτυχία της διεύρυνσης, Έγγραφο στρατηγικής και Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο που σημείωσε κάθε υποψήφια χώρα στην πορεία της προς την προσχώρηση*, 2004



Διαφορετική άποψη έχει ο ευρωπαϊός Επίτροπος για την περιφερειακή πολιτική, Danuta Hübner, στην συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό "Rozmawiala Inga Czerny", στις Βρυξέλλες, στις 29/04/2005. Αξιολογώντας την πολιτική συνοχής των νέων κρατών – μελών από την ένταξή τους στην Ε.Ε. επισήμανε ότι η πολιτική συνοχής της Ένωσης βοήθησε τα νέα κράτη - μέλη να θέσουν τα θεμέλια για πιο υψηλά επίπεδα επένδυσης στους τομείς που είχαν θέσει σε προτεραιότητα, όπως είναι η αύξηση της απασχόλησης, η καινοτομία και το επιχειρηματικό πνεύμα.

Πιο συγκεκριμένα πρόσθεσε: <<τα κεφάλαια της Ε.Ε. παρείχαν ένα πλαίσιο για μια αποτελεσματική στρατηγική ανάπτυξης με σκοπό την διευκόλυνση των νέων χωρών να κατορθώσουν να φτιάσουν τα πρότυπα της Ένωσης, καθώς και να βελτιώσουν τη διακυβέρνηση μέσω της συνεργασίας τους με διαφορετικά επίπεδα κυβέρνησης, ενισχύοντας τη διοικητική τους ικανότητα και αυξάνοντας τη διαφάνεια και την υπευθυνότητα στην δημόσια πολιτική>> (www.europa.eu.int).

Ανησυχητικά προβλήματα επισημαίνονται επίσης και στον τομέα των **ανθρώπινων δικαιωμάτων**<sup>39</sup>. Σε αρκετές νέες χώρες της Ένωσης επιβεβαιώνεται δυστυχώς η εμπορία γυναικών και παιδιών. Ορισμένες από αυτές τις χώρες εξακολουθούν να είναι χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, ενώ δεν υπάρχουν ενδείξεις για τη μείωση της καταπολέμησης αυτού του προβλήματος.

Επίσης, αρκετές από τις μειονότητες των νέων κρατών – μελών της Ε.Ε., δυστυχώς εξακολουθούν να αποτελούν θύματα εκτεταμένων **κοινωνικών διακρίσεων**<sup>40</sup>. Η πολιτική δέσμευση της κάθε κυβέρνησης για την επίλυση του προβλήματος των μειονοτήτων, δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί. Κάποια απτά παραδείγματα του προβλήματος αυτού είναι η μειονότητα των Ρομ στην Βουλγαρία, καθώς και οι συγγρικές μειονότητες που ζουν σε γειτονικές χώρες.

<sup>39</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ανθρώπινα δικαιώματα, Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2005*

<sup>40</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2002*

Πιο συγκεκριμένα, η Μάλτα, η Πολωνία, η Σλοβακία και η Ουγγαρία πρέπει να συνεχίσουν την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων τους. Η Εσθονία, η Λεττονία, και η Σλοβακία πρέπει να σημειώσουν πρόοδο στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Η Κύπρος, η Πολωνία και η Σλοβακία πρέπει να ολοκληρώσουν την ευθυγράμμιση με την πολιτική της Ένωσης στον τομέα των θεωρήσεων και η Λεττονία και η Λιθουανία στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής. Οι νέες χώρες<sup>41</sup>, με την εξαίρεση της Εσθονίας, της Πολωνίας και της Σλοβενίας, δεν εφαρμόζουν ακόμη σωστά το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου. Η Λιθουανία πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και των συναφών δράσεων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Λιθουανία και η Πολωνία πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στους τομείς της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ η Λεττονία, η Σλοβενία και η Σλοβακία πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς και η Λεττονία και η Πολωνία πρέπει να καταβάλλουν περισσότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση των ναρκωτικών. Σε σχέση με τα παραπάνω ζητήματα είναι δυνατή και αναμενόμενη η ανάληψη διορθωτικής δράσης.

---

<sup>41</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Πρόγραμμα Δράσης*, 2000

## 4.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η Ε.Ε. αντιμετώπισε πολλά προβλήματα κατά την τελευταία της διεύρυνση, βασικός παράγοντας των οποίων υπήρξε η ύπαρξη **περιφερειακών ανισοτήτων**<sup>42</sup>, αφού τα νέα κράτη - μέλη ήταν πολύ φτωχότερα από τα υπάρχοντα. Είναι άλλωστε λογικό ότι όσο περισσότερα τα μέλη, τόσο εντονότερο και πολυπλοκότερο το πρόβλημα των περιφερειακών αποκλίσεων. Οι αποκλίσεις αυτές οφείλονται κυρίως στην άνιση κατανομή του πλούτου μέσα στα όρια των κρατών - μελών. Αφού οι περιφερειακές ανισότητες στην Ένωση έχουν ρίζα στις οικονομικές αποκλίσεις μεταξύ των μελών, τότε νέα μέλη, και μάλιστα οικονομικά ανίσχυρα, όπως οι δέκα (10) αυτές χώρες, θα χειροτέρευαν την κατάσταση, διευρύνοντας στην ουσία τα υπάρχοντα κενά στην οικονομική λειτουργία της Ένωσης.

Έτσι λοιπόν, η ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε. αποτελούσε πηγή κινδύνων λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που παρουσίαζαν. Κατ' αρχήν, οι οικονομίες αυτών των χωρών διέφεραν θεμελιωδώς απ' εκείνες των άλλων μελών της Ένωσης, λόγω των υπολειμμάτων της προηγούμενης άνισης ανάπτυξης. Δύο ήταν οι κύριες οικονομικές πτυχές των νέων κρατών - μελών, που έπρεπε να τεθούν επί τάπητος: ο μετασχηματισμός του νομικού και θεσμικού πλαισίου υπέρ της οικονομίας της αγοράς και η διηνεκής ανάπτυξη για τα νέα κράτη.

Το κύριο πρόβλημα μετά την διεύρυνση ήταν το γεγονός ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα των νέων χωρών ισούταν μόνο με το ένα τρίτο του κοινοτικού μέσου όρου. Ουσιαστικά, η ενασχόληση της Ε.Ε. με τις δύο αυτές πτυχές αποτέλεσε μια παράλληλη διαδικασία με κοινή αφετηρία την αύξηση του κόστους της διεύρυνσης. Και αυτό γιατί τα διαρθρωτικά ταμεία της Ένωσης υπέστησαν το δυσβάσταχτο οικονομικό κόστος της ενοποίησης το οποίο ήταν προφανώς αρκετά υψηλό για τους υπάρχοντες πόρους. Η ένταξη λοιπόν, των νέων χωρών με τις αυξημένες περιφερειακές ανισότητες άσκησε πίεση για μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων άρα και ολόκληρου του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Μια άλλη κρίση στις περιφέρειες αυτές οφειλόταν στην παρακμή ορισμένων κλάδων δραστηριότητας. Οι περιφέρειες αυτές χαρακτηρίστηκαν από ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας γιατί οι παρακμάζουσες βιομηχανίες απασχολούσαν μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού.

<sup>42</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, **ΣΧΕΔΙΟ Για την επιτυχία της διεύρυνσης, Έγγραφο στρατηγικής και Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο που σημείωσε κάθε υποψήφια χώρα στην πορεία της προς την προσχώρηση, 2004**  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, **Συνολική Έκθεση Παρακολούθησης, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το βαθμό προετοιμασίας για ένταξη στην Ε.Ε., 2003**

Αν και στο σύνολο της Ένωσης, οι ανισότητες στο εισόδημα και την απασχόληση<sup>43</sup> έχουν περιοριστεί κατά την τελευταία δεκαετία, οι ανισότητες αυτές οξύνθηκαν με την ένταξη των δέκα (10) νέων κρατών - μελών. Αν και το συνολικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑεγχΠ) των Είκοσι Πέντε (25) αυξήθηκε μόλις κατά 5 % σε σχέση με αυτό των Δεκαπέντε (15), ο μέσος όρος του κατά κεφαλή ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑεγχΠ) των νέων κρατών - μελών είναι μικρότερος από το ήμισυ του τρέχοντος μέσου όρου της Ένωσης και μόνο 56 % των ατόμων σε ηλικία απασχόλησης εργάζονται, έναντι 64 % στην Ένωση των Δεκαπέντε (15).

Από το σύνολο της επικράτειας των νέων κρατών - μελών, σχεδόν το 98 % του πληθυσμού τους, δηλαδή τα δύο τρίτα ζουν σε περιφέρειες με κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑεγχΠ) μικρότερο από το ήμισυ του μέσου όρου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑεγχΠ) των Είκοσι Πέντε (25). Σε ό,τι αφορά την απασχόληση, τα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις στην Ευρώπη των Είκοσι Πέντε (25) και συγκεκριμένα κυμαίνονται από 2 % στο Τιρόλο (Αυστρία) και 3,3 % στην Κύπρο μέχρι 29 % στο νησί της Ρεουνιόν (Γαλλία) και 26,3 % στην περιφέρεια του Lubuskie (Πολωνία). Πέρα από τις πιο μειονεκτικές περιφέρειες, πολλές πόλεις και περιφέρειες βρίσκονται σε μια ενδιάμεση κατάσταση, με περιοχές όπου συσσωρεύονται σοβαρά οικονομικά προβλήματα.

Με λίγα λόγια, οι Ευρωπαίοι έχουν διαφορετικά πλεονεκτήματα έναντι των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, ανάλογα με το αν κατοικούν σε μια ευημερούσα ή μειονεκτική περιφέρεια, μια δυναμική ή σε κρίση περιοχή, στην πόλη ή στην ύπαιθρο, σε μια περιφερειακή ή απομονωμένη περιοχή ή σε έναν από τους κεντρικούς οικονομικούς πόλους της Ένωσης. Πράγμα το οποίο απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί με τέτοιο τρόπο ώστε όλοι οι πολίτες της Ένωσης να ζουν και να έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα ανεξάρτητα από τον τόπο στον οποίο κατοικούν.

Τα κύρια εμπόδια ανάπτυξης των περιφερειών είναι τα εξής:

1. χαμηλό γενικό επίπεδο επενδύσεων.
2. ποσοστό ανεργίας υψηλότερο από τον μέσο όρο.
3. έλλειψη παροχής υπηρεσιών στους κατοίκους και στις επιχειρήσεις.

<sup>43</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση, 2000*  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η πρόκληση της διεύρυνσης, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2004*

4. ανεπάρκεια των βασικών υποδομών απαραίτητων για τις οικονομικές δραστηριότητες.
5. στις περιοχές βιομηχανικής δραστηριότητας ή υπηρεσιών, μετατόπιση των σημαντικών τομέων και παρακμή των δεξαμενών απασχόλησης.
6. στις αστικές περιοχές, οικονομική και κοινωνική κρίση και υποβάθμιση των συνοικιών.
7. στις αγροτικές περιοχές, παρακμή των παραδοσιακών δραστηριοτήτων και απεργήμωση.
8. στις περιοχές που οικονομικά εξαρτώνται από την αλιεία, κρίση που οφείλεται στη μείωση της απασχόλησης στον τομέα.

Στις περιφέρειες<sup>44</sup> που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση, η πρόκληση είναι να καλυφθούν οι ελλείψεις σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ένωσης. Πρωταρχικός στόχος είναι η κάλυψη της ουσιαστικής έλλειψης βασικών υποδομών (μεταφορές, υδροδότηση, ενέργεια, επεξεργασία των αποβλήτων, τηλεπικοινωνίες).

Στις περιφέρειες σε ανασυγκρότηση, το κυριότερο πρόβλημα δεν είναι η έλλειψη υποδομών, αλλά η παρακμή παραδοσιακών οικονομικών δραστηριοτήτων. Στις περιφέρειες αυτές, πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο, στις περιφέρειες αυτές, συμπληρωματικές υποδομές, με σαφή στόχο, μπορούν να συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία ώστε να βελτιωθεί η ελκυστικότητά τους καθώς και το επίπεδο απασχόλησης σε αυτές.

Οι δέκα (10) νέες χώρες της Ε.Ε. βρίσκονται ακόμα αρκετά πίσω από τα κράτη - μέλη της παλιάς Ευρώπης των Δεκαπέντε (15) από άποψη οικονομικής ανάπτυξης. Εμφανίζουν σημαντικές ανάγκες σε όλους τους τομείς, όπως υποδομές, βιομηχανία, υπηρεσίες, ΜΜΕ, γεωργία. Οι μεταρρυθμίσεις της Ένωσης που τέθηκαν στις νέες χώρες με την ένταξή τους, αποσκοπούν στην ενσωμάτωση των χωρών αυτών στην οικονομία της αγοράς, η οποία είχε καταργηθεί από τον κεντρικό προγραμματισμό και, κατά συνέπεια, αποσκοπούν να ανοίξουν αυτές τις χώρες στο διεθνές εμπόριο. Η οικονομία αυτών των χωρών έχει ριζικά αναδιαρθρωθεί, πράγμα που είχε ως συνέπεια τη μείωση της απασχόλησης και την ανησυχητική αύξηση της ανεργίας. Η οικονομική ανάπτυξη περιορίστηκε σε έναν μικρό αριθμό περιφερειών. Αντιθέτως, οι εμπορικές σχέσεις με τον υπόλοιπο κόσμο αυξήθηκαν σε μεγάλο βαθμό, όπως και οι ξένες επενδύσεις.

<sup>44</sup> Επιτροπή των Περιφερειών, *Οι Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2002 – 2006*, 2002

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στην υπηρεσία των περιφερειών, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2004

Όσον αφορά το ζήτημα της ενιαίας εσωτερικής αγοράς<sup>45</sup>, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ε.Ε., παρατηρείται η ανάγκη για μία αποφασιστική ώθηση προκειμένου να βελτιωθεί. Και αυτό γιατί με την διεύρυνση της Ένωσης, η εσωτερική αγορά δεν είχε την επιθυμητή βέλτιστη απόδοση προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι φιλόδοξοι στόχοι που είχαν τεθεί, έτσι ώστε η Ένωση να καταστεί παγκοσμίως ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη, καθώς και με μια ενοποιημένη και πιο ολοκληρωμένη αγορά. Επιπλέον, αν και η διεύρυνση προσέφερε μοναδικές ευκαιρίες, τόσο για τα νέα κράτη – μέλη όσο και για τα ήδη υπάρχοντα, αυτές συνοδεύτηκαν από αρκετούς κινδύνους. Η διεύρυνση κατέστησε την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά περισσότερο ευάλωτη στον κατακερματισμό της και κατά συνέπεια οδήγησε σε μία επιβράδυνση όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Χρειάζεται λοιπόν, να πραγματοποιηθούν εκείνες οι μεταρρυθμίσεις έτσι ώστε να αυξηθεί η ικανότητα ανάπτυξης των οικονομιών της Ένωσης. Η άρση των αδυναμιών της ενιαίας εσωτερικής αγοράς θα οδηγήσει την Ευρώπη σε πολύ καλύτερη θέση ώστε να αντιμετωπίσει τον εντονότερο ανταγωνισμό των νέων οικονομιών. Επίσης, θα επιτρέψει στην Ένωση να προστατευθεί καλύτερα έναντι μελλοντικών διακυμάνσεων του οικονομικού κύκλου και θα της προσφέρει ισχυρότερη οικονομική βάση προκειμένου να αντιμετωπίσει τις τεράστιες προκλήσεις της γήρανσης του πληθυσμού.

**Η γήρανση σημαίνει λιγότερα άτομα σε ηλικία εργασίας και περισσότερα σε ηλικία συνταξιοδότησης:**

- Ο αριθμός των ατόμων άνω των 65 ετών αναμένεται να αυξηθεί από 61 εκατομμύρια το 2000 σε 103 εκατομμύρια μέχρι το 2050 και των ατόμων άνω των 80 ετών από 14 εκατομμύρια σε 38 εκατομμύρια
- Η αναλογία μεταξύ ατόμων σε ηλικία εργασίας και ατόμων σε ηλικία συνταξιοδότησης (65 και άνω) θα μειωθεί από 4 προς 1 σε λιγότερο από 2 προς 1 μέχρι το 2050.
- Μόνο οι μισοί περίπου Ευρωπαίοι ηλικίας 55-59 ετών και λιγότεροι από το 1/4 των ατόμων ηλικίας 60-64 ετών εξακολουθούν να εργάζονται.
- Αν οι υποχρεώσεις στο πλαίσιο των συνταξιοδοτικών συστημάτων αποτελούσαν μέρος του προϋπολογισμού, σε ορισμένα κράτη μέλη θα αντιπροσώπευαν χρέος άνω του 200% του ΑεγχΠ.
- Οι δαπάνες για τα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα θα αυξηθούν στις περισσότερες χώρες κατά τις προσεχείς δεκαετίες κατά 3% έως 5% του ΑΕγχΠ.

<sup>45</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς, Προτεραιότητες 2003-2006, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2003

Η αύξηση της απασχόλησης<sup>46</sup> των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας παραμένει μείζων πρόκληση στις περισσότερες χώρες, και συγκεκριμένα στην Ουγγαρία, στη Μάλτα, στην Πολωνία, στη Σλοβενία και στη Σλοβακία. Η απασχόληση των γυναικών μεγαλύτερης ηλικίας είναι επίσης πολύ χαμηλή στις χώρες αυτές, ιδιαίτερα δε στη Μάλτα, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία. Απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή, ποσοστό απασχόλησης 50% για τους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας και προοδευτική αύξηση κατά 5 έτη περίπου της ηλικίας εξόδου από την αγορά εργασίας έως το 2010. Οι προσπάθειες προώθησης της παράτασης του επαγγελματικού βίου περιλαμβάνουν τον περιορισμό της χρησιμοποίησης συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης.

Τα περισσότερα νέα κράτη - μέλη αντιμετώπισαν μια συνεχή και ταχεία αναδιάρθρωση και μετακίνηση της απασχόλησης από τη γεωργία και τις παλαιού τύπου βιομηχανίες προς τις υπηρεσίες. Τα παραπάνω συνέβησαν σε κοινωνίες και σε εργασιακά περιβάλλοντα τα οποία από μερικές πλευρές δεν είναι ακόμη πλήρως προσαρμοσμένα στις οικονομίες της αγοράς και στην ενιαία αγορά. Τα άτομα που πλήττονται αρκετά είναι τα άτομα με χαμηλή εξειδίκευση και δυσκολίες ανταπόκρισης στις αλλαγές. Γι' αυτό και εμφανίζεται η τάση μεγάλων θυλάκων ανεργίας, χαμηλού βαθμού δραστηριότητας και φτώχειας.

Μετά την ένταξη των νέων κρατών - μελών στην Ένωση, οι αγορές εργασίας<sup>47</sup> έχουν την τάση να είναι σε υψηλό βαθμό κατακερματισμένες, με διαχωρισμό μεταξύ πρωτευουσών και περιφερειών στις οποίες συγκεντρώνεται η σύγχρονη και δυναμική οικονομία και το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό από τη μία, και υπόλοιπων περιοχών από την άλλη. Το θέμα του κατακερματισμού αναγνωρίζεται σήμερα ευρύτερα. Πράγματι, οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού στις περισσότερο ανεπτυγμένες περιοχές συνυπάρχουν με την υψηλή ανεργία σε άλλες περιοχές. Οι διαφορές στο αποτέλεσμα της αγοράς εργασίας μεταξύ των ατόμων με υψηλή εξειδίκευση και εκείνων με χαμηλή εξειδίκευση παραμένουν ουσιαστικές. Αν δεν αναστραφεί η τάση αυτή, οι περισσότερες προσχωρούσες χώρες διατρέχουν υψηλό κίνδυνο περιθωριοποίησης σημαντικών τμημάτων του πληθυσμού και αποκλεισμού αυτών των τμημάτων από την κανονική απασχόληση. Η ενθάρρυνση της περιφερειακής και της επαγγελματικής κινητικότητας παραμένει μείζων πρόκληση.

<sup>46</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Πρόγραμμα Δράσης*, 2000

<sup>47</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση*, 2000

Η δημιουργία θέσεων **απασχόλησης**<sup>48</sup> έγινε μείζον κοινωνικό πρόβλημα, ιδιαίτερα μετά την διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών. Για το λόγο αυτόν, πρέπει να εφαρμοστεί εκείνη η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση με στόχο τη συντονισμένη δράση στον τομέα αυτό σε ολόκληρη την Ένωση. Οι ανθρώπινοι πόροι πρέπει να αναπτυχθούν, με στόχο τόσο την επίλυση όσο και την πρόληψη της ανεργίας. Επειδή η εκπαίδευση παραμένει βασικό κλειδί για όσους θέλουν να ανοίξουν τις πύλες της απασχόλησης, είναι σημαντικό να βελτιωθούν οι πολιτικές και τα συστήματα εκπαίδευσης. Επιπλέον, δεν πρέπει να εγκαταλειφθούν οι νέοι που βρίσκονται στο περιθώριο της αγοράς εργασίας, αλλά να βοηθηθούν οι άνεργοι, κυρίως οι μακροχρόνια άνεργοι, ώστε να επιστρέψουν στην εργασία.

Το πλεονέκτημα των ευρωπαϊκών πόλεων είναι ότι αποτελούν κέντρα επικοινωνίας, εμπορίου, καινοτομίας και πολιτισμού. Αντίθετα, φαινόμενα που έγιναν εντονότερα με την διεύρυνση της Ένωσης είναι ότι καταναλώνουν πολλή ενέργεια και παράγουν σημαντικές ποσότητες αποβλήτων και ρυπογόνων ουσιών. Συχνά αντιμετωπίζουν **κυκλοφοριακά προβλήματα**<sup>49</sup> καθώς και προβλήματα άναρχης ανάπτυξης.

Πολλές από τις μειονεκτικές και υποβαθμισμένες συνοικίες εμφανίζουν σοβαρά **κοινωνικά προβλήματα** που τροφοδοτούν τη βία στις πόλεις. Για τους παραπάνω λόγους πρέπει να ενισχυθεί η δράση των διαρθρωτικών ταμείων με σκοπό την καλύτερη διαχείριση της ενέργειας και των αποβλήτων, την βέλτιστη αξιοποίηση των μαζικών μέσων μεταφοράς, την αρμονική αστική χωροταξία, την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση των συνοικιών σε κρίση, έτσι ώστε να επέλθει βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη και της δημόσιας υγείας και να προωθηθεί ο ρόλος των πόλεων ως πόλων ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης.

---

<sup>48</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πρόσδος της εφαρμογής των εγγράφων κοινής αξιολόγησης για τις πολιτικές για την απασχόληση στις προσχωρούσες χώρες*, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2004

Επιτροπή των Περιφερειών, *Οι Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2002 – 2006*, 2002

<sup>49</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρώπη στο σταυροδρόμι: Η ανάγκη για βιώσιμες μεταφορές*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003



Όσον αφορά τις αγροτικές περιοχές, με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών, κάποιες από αυτές συγκαταλέγονται στις πιο δυναμικές της Ένωσης, ενώ πολλές άλλες πάσχουν από χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού (κυρίως οι ορεινές περιοχές), έλλειψη βασικών υπηρεσιών και περιορισμένες δυνατότητες απασχόλησης. Αυτά τα προβλήματα συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με την παρακμή της γεωργίας. Για να διατηρηθεί η ύπαιθρος ζωντανή, είναι σημαντικό να παροτρυνθούν οι γεωργοί να εκσυγχρονίσουν επιπλέον τις εκμεταλλεύσεις τους, να βελτιώσουν τα συστήματα παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων τους και να διασφαλίσουν την ποιότητά τους. Η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών περιοχών εξαρτάται και από τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης και επιτρέπουν την καταπολέμηση της απεργήμωσης της υπαίθρου. Τέλος, πρέπει να προβληθεί περισσότερο η ύπαιθρος ως χώρος χαλάρωσης, αναψυχής και οικολογικού τουρισμού, να υποστηριχθεί η ανακαίνιση των χωριών, να ενθαρρυνθούν η γεωργία και η δασοπονία ως παράγοντες διαφύλαξης των τοπίων και προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και των φυσικών πόρων.

Επιπλέον, με την διεύρυνση της Ε.Ε. αν και ένας μεγάλος αριθμός παράκτιων περιοχών εξακολουθούν να ζουν από την αλιεία<sup>50</sup>, αυτή αντιμετωπίζει ακόμα αρκετά προβλήματα. Η αναδιάρθρωσή της είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των αλιευτικών πόρων και της εκμετάλλευσής τους. Η χρήση ορθολογικών και πιο επιλεκτικών τεχνικών αλιείας, ο εκσυγχρονισμός των σκαφών και των λιμένων, η ενίσχυση της υδατοκαλλιέργειας και η προώθηση των προϊόντων ποιότητας αποτελούν ορισμένα από τα μέτρα που επιτρέπουν την αναζωογόνηση των πόλεων και των χωριών που εξαρτώνται από την αλιεία.

Η διεύρυνση της Ένωσης σε εικοσιπέντε (25) κράτη - μέλη, όπως ήταν αναμενόμενο, αποτέλεσε μια πρωτοφανή πρόκληση για την ανταγωνιστικότητα και την εσωτερική συνοχή της Ένωσης. Η διεύρυνση μεγάλωσε το χάσμα οικονομικής ανάπτυξης, μετατόπισε γεωγραφικά προς ανατολάς το πρόβλημα των ανισοτήτων και επιδείνωσε την κατάσταση στην απασχόληση.

---

<sup>50</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (Κ.Α.Π.), Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003

Ταυτόχρονα, το σύνολο της Ε.Ε. αντιμετώπισε προκλήσεις που προήλθαν από την επιτάχυνση της οικονομικής αναδιάρθρωσης<sup>51</sup> ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, του ανοίγματος του εμπορίου, της τεχνολογικής επανάστασης, της ανάπτυξης της οικονομίας και της κοινωνίας της γνώσης, της γήρανσης του πληθυσμού και της αύξησης της μετανάστευσης. Η Ένωση θα πρέπει να εκμεταλλευθεί πλήρως τις ευκαιρίες που παρέχονται από την τρέχουσα τάση για ανάκαμψη, ώστε να τις χρησιμοποιήσει ως σημείο εκκίνησης για το μέλλον.

Είναι απαραίτητη λοιπόν, η ενδυνάμωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας, μέσω ορθά στοχοθετημένων επενδύσεων σε όλη την Ένωση και η παροχή οικονομικών ευκαιριών που βοηθούν τα άτομα να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους, έτσι ώστε να ενισχυθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας της Ένωσης ως σύνολο προς όφελος όλων. Διασφαλίζοντας μια πιο ισορροπημένη κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας σε όλη την Ένωση, η περιφερειακή πολιτική θα συμβάλλει στη μείωση των πιέσεων που δημιουργούνται από την υπερσυγκέντρωση, τη συμφόρηση και τις στενώσεις.

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών στην Ένωση, η συμμετοχή στην αγορά εργασίας συνέχισε να παραμένει αμετάβλητη ή να μειώνεται - ιδίως στην κύρια ομάδα σε ηλικία εργασίας - σε όλες τις χώρες εκτός από τη Λετονία.

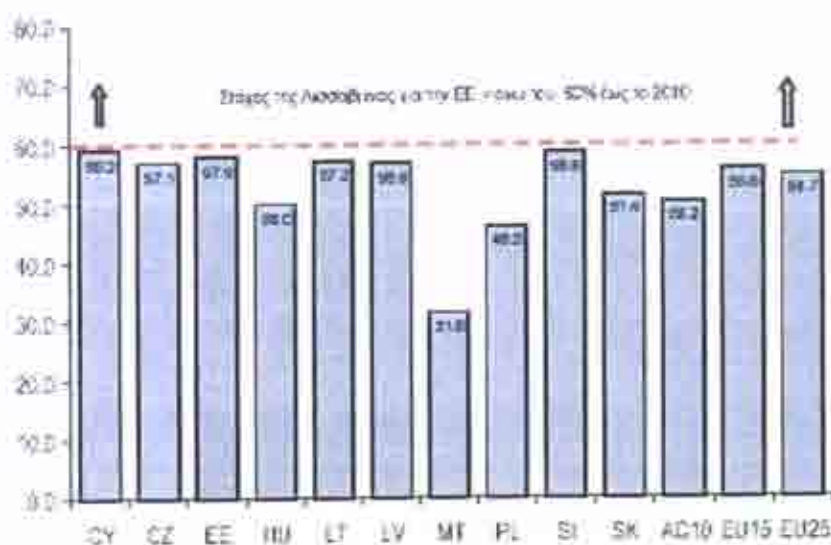
Με την διεύρυνση της Ένωσης δεν υπήρξε αξιοσημείωτη μεταβολή στην πτυχή απασχόλησης, η οποία εξακολουθεί να κυριαρχείται από ισχυρές αυξήσεις της παραγωγικότητας, ενώ η αύξηση της απασχόλησης παραμένει χαμηλή ή στάσιμη.

---

<sup>51</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς, Προτεραιότητες 2003-2006, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2003*  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο κόσμος, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001*

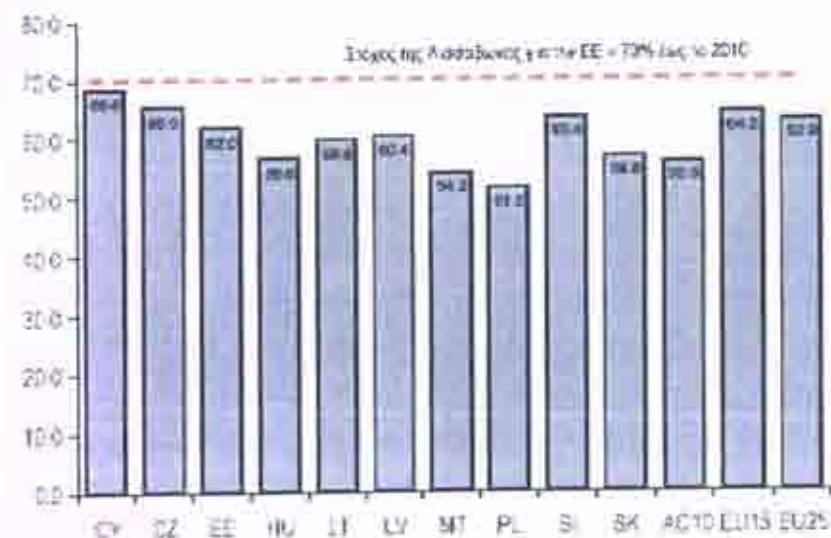
Οι τρεις χώρες της Βαλτικής είναι οι μόνες στις οποίες καταγράφηκαν σημαντικές αυξήσεις στα ποσοστά απασχόλησης<sup>52</sup>. Εκτός από την Κύπρο και την Τσεχική Δημοκρατία, τα ποσοστά απασχόλησης παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

Διάγραμμα 1



Συνολικό ποσοστό απασχόλησης το 2002 (%πληθυσμού ηλικίας 15 – 64 ετών)

Διάγραμμα 2



Συνολικό ποσοστό απασχόλησης το 2004 (%πληθυσμού ηλικίας 15 – 64 ετών)

<sup>52</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δημοσκοπήση του εργατικού δυναμικού, Eurostat, 2001

Στην Ουγγαρία και την Πολωνία, η αργή υποχώρηση του πληθωρισμού παραμένει αιτία ανησυχίας. Η ανεργία<sup>53</sup> αυξήθηκε σημαντικά στην πλειονότητα των υποψηφίων χωρών, τόσο από πλευράς καταγεγραμμένης ανεργίας όσο και των εκτιμήσεων με βάση τα κριτήρια της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Πολωνία και η Σλοβακία, το ποσοστό ανεργίας παραμένει σε υψηλό επίπεδο εξαιτίας της επιβράδυνσης της οικονομικής τους ανάπτυξης και των εξωτερικών κρίσεων. Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες σε όλες τις χώρες, νέες και ήδη υπάρχοντες στην Ένωση, για να αυξηθεί η επαγγελματική ευελιξία και η κινητικότητα και κατ' αυτόν τον τρόπο να βελτιωθεί η ανταπόκριση των αγορών εργασίας στις αναπτυξιακές δυνατότητες.

Αρκετές από τα νέα κράτη – μέλη της Ε.Ε. πρέπει να εντατικοποιήσουν τις προετοιμασίες τους για την εφαρμογή των κοινών οργανώσεων αγοράς για ορισμένα προϊόντα. Αυτό ισχύει σε σχέση με την ζάχαρη στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Λεττονία, την Ουγγαρία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία, σε σχέση με το γάλα στις βαλτικές χώρες, στην Πολωνία και τη Σλοβενία, σε σχέση με το βόειο κρέας στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Λεττονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία και τη Σλοβακία, σε σχέση με το κρασί στην Τσεχική Δημοκρατία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα και τη Σλοβακία, σε σχέση με τα αυγά και τα πουλερικά στην Πολωνία και σε σχέση με τα φρούτα, τα λαχανικά και το ελαιόλαδο στη Μάλτα.

Σημαντικά προβλήματα εξακολουθούν να υπάρχουν στον κτηνιατρικό και τον φυτοϋγειονομικό τομέα<sup>54</sup>, ιδίως στην Τσεχική Δημοκρατία, στην Ουγγαρία και στην Πολωνία, αλλά και στη Λεττονία και τη Σλοβακία. Όλες οι νέες χώρες πρέπει να λάβουν μέτρα για την καθιέρωση του συστήματος κτηνιατρικών ελέγχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περίλαμβανομένων ελέγχων των εισαγωγών και του συστήματος αναγνωριστικής σήμανσης), μέτρα για την αντιμετώπιση μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών, για τα ζωικά υποπροϊόντα (ιδίως η Λεττονία, η Μάλτα και η Πολωνία), να υιοθετήσουν διαρθρωτικά πρότυπα και πρότυπα υγιεινής για τις μονάδες επεξεργασίας κρέατος, γάλατος και ιχθύων (ιδίως η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Σλοβακία), τα κοινά μέτρα για την παρακολούθηση των καταλοίπων, και τον φυτοϋγειονομικό έλεγχο (ιδίως η Πολωνία). Άλλοι τομείς στους οποίους απαιτείται εντατικοποίηση των προσπαθειών είναι οι εξής: μέτρα για τον έλεγχο των ασθενειών των ζώων (Λεττονία), εμπόριο ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων, ευζωία των ζώων (Τσεχική Δημοκρατία, Λεττονία, Λιθουανία και Πολωνία) και διατροφή των ζώων (Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Κύπρος, Μάλτα και Πολωνία).

<sup>53</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *AGENDA 2000, Πρόγραμμα Δράσης, 2000*

<sup>54</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002*

#### 4.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Με τη διεύρυνση της Ε.Ε. αν και υπάρχει η ικανοποίηση από το σχέδιο δράσης της προσχώρησης των νέων χωρών στην Ένωση για τις γλώσσες<sup>55</sup>, εκφράζεται η ανησυχία για το γεγονός ότι το εν λόγω σχέδιο δράσης δεν περιλαμβάνει καμία πρόταση για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων ως προς τις γλωσσικές δεξιότητες. Για το λόγο αυτό αναγνωρίζεται από όλα τα κράτη – μέλη, νέα και ήδη υπάρχοντα, η ανάγκη διοργάνωσης γλωσσικής δοκιμασίας σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, με στόχο να διευκολυνθεί ο προσδιορισμός των αναγκών, η διαμόρφωση των γλωσσικών εκπαιδευτικών πολιτικών και η διευθέτηση των διαφορών ως προς τις γλωσσικές δεξιότητες. Επίσης, στο σχέδιο δράσης θα πρέπει να καθοριστούν τα κριτήρια που θα επιτρέπουν στα κράτη - μέλη να προβαίνουν σε αυτή τη γλωσσική δοκιμασία.

Όσον αφορά το ρόλο που αναλαμβάνουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στην προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας, εκφράζεται από όλη την Ένωση μεγάλη ικανοποίηση. Αναγνωρίζεται όμως η ανάγκη να προωθηθεί κυρίως η ενίσχυση των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις Περιφερειακές και Μειονοτικές Γλώσσες. Προτείνεται λοιπόν, η καθιέρωση ενός πολυετούς προγράμματος για την εκμάθηση γλωσσών και τη γλωσσική πολυμορφία, με στόχο την υποστήριξη δράσεων που ευνοούν την πολυγλωσσία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου ενδείκνυται επίσης, η σύσταση μόνιμης ομάδας υψηλού επιπέδου, απαρτιζόμενης από διάφορους εκπροσώπους, η οποία θα διευκολύνει την παρακολούθηση του παρόντος σχεδίου δράσης.

Ένα μεγάλο φάσμα γλωσσών από άλλα μέρη του κόσμου ομιλείται από κοινότητες μεταναστών στις χώρες της Ένωσης. Οι γλώσσες αυτές, που καλούνται «μη αυτόχθονες» γλώσσες, δεν έχουν επίσημο καθεστώς ή αναγνώριση στις χώρες της Ε.Ε. και δεν καλύπτονται από τα προγράμματα εκμάθησης γλωσσών της Ένωσης. Είναι απαραίτητο λοιπόν, να προβλεφθούν σε όλες τις εθνικές και τοπικές αρχές μαθήματα για να βοηθήσουν τους μετανάστες να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής τους και, κατά συνέπεια, να ενσωματωθούν στο εργατικό δυναμικό, στην τοπική κοινότητα και στην εθνική ζωή γενικότερα. Ως διαμένοντες σε μία χώρα της Ένωσης, θα πρέπει επίσης να μπορούν να επωφεληθούν από τα κοινωνικά και περιφερειακά προγράμματα ανάπτυξης της Ένωσης.

Οι ασχολούμενοι με τη διδασκαλία γλωσσών αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα παντού στην Ευρώπη. Για αυτό θα πρέπει τα προγράμματα της Ε.Ε. να τους βοηθούν να μοιράζονται τις εμπειρίες τους και να ανταλλάσσουν πληροφορίες και αποτελεσματικές πρακτικές.

<sup>55</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων σε θέματα γλωσσικών δεξιοτήτων*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003

Τα προγράμματα<sup>56</sup> αυτά θα πρέπει να στοχεύουν :

- στην ενθάρρυνση των πολιτών να μαθαίνουν γλώσσες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους.
- στη βελτίωση της πρόσβασης στους πόρους για την εκμάθηση γλωσσών σε ολόκληρη την Ευρώπη.
- στην ανάπτυξη και διάδοση καινοτόμων τεχνικών διδασκαλίας και αποτελεσματικών πρακτικών.
- στη διασφάλιση ότι επαρκώς ευρύ φάσμα μέσω διδασκαλίας διατίθεται στους σπουδαστές γλωσσών.

Μέχρι στιγμής, τα γλωσσικά εφόδια είναι άνισα κατανομημένα ανά χώρα και ανά κοινωνική ομάδα. Το φάσμα των ξένων γλωσσών που ομιλούνται από τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι περιορισμένο: το να υπάρχει μία μόνο κοινή γλώσσα επικοινωνίας δεν αρκεί.

Η εκμάθηση γλωσσών πρέπει να θεωρηθεί ως δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Η διδασκαλία θα πρέπει να ξεκινήσει όσο το δυνατόν νωρίτερα, ακόμη και σε προσχολικό επίπεδο, και να συνεχιστεί κατά τη διάρκεια της σχολικής εκπαίδευσης, της ανώτερης εκπαίδευσης και της ενήλικης ζωής. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους μαθητές με ειδικές ανάγκες.

Ενώ η διδασκαλία θα πρέπει να ξεκινήσει νωρίς, θα υπάρξουν ευνοϊκά αποτελέσματα μόνον εάν οι δάσκαλοι είναι ειδικά εκπαιδευμένοι να διδάσκουν γλώσσες σε μικρά παιδιά. Επίσης, το μέγεθος της τάξης θα πρέπει να είναι σχετικά μικρό και θα πρέπει να αφιερώνεται αρκετός χρόνος στη διδασκαλία γλωσσών.

---

<sup>56</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πολλές γλώσσες μια οικογένεια: Οι γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004*

Τα σχολεία πρέπει επίσης να ανταποκριθούν στην πρόκληση, προσφέροντας ένα όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα γλωσσών<sup>57</sup>. Θα πρέπει να προσλαμβάνουν και να εκπαιδεύουν περισσότερους καθηγητές. Επίσης, στον τομέα αυτό, οι διασυνοριακές περιοχές θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους επωφελώς.

Επίσης, οι ενήλικοι θα πρέπει να έχουν περισσότερες δυνατότητες να αποκτήσουν και να χρησιμοποιήσουν τα γλωσσικά τους προσόντα. Θα πρέπει να γίνουν ενέργειες για την προώθηση όλων των γλωσσών, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και μειονοτικών, να παρέχονται περισσότερες αίθουσες για τη διδασκαλία γλωσσών, να γίνεται μεγαλύτερη χρήση του διαδικτύου για τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών και να προβλέπεται μεγαλύτερη χρήση υποτιτλισμού στην τηλεόραση και στον κινηματογράφο. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να προωθεί δραστηριότητες σε όλους αυτούς τους τομείς.

Η ανάπτυξη μιας Ευρώπης της αειφορίας που θα καλύπτει πολλούς τομείς είναι απαραίτητη για την ποιότητα της ζωής στις μέρες μας αλλά και στο μέλλον. Πολλά θέματα όπως η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η απασχόληση, η ασφάλεια των τροφίμων, η διαχείριση των αποβλήτων, η ρύπανση του αέρα και του νερού έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν ευθύνες στη ρύθμιση αυτών των θεμάτων και στην προαγωγή μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης προς μια αειφόρο ανάπτυξη.

Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ)<sup>58</sup> αναγνωρίζει ότι είναι ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα δράσης σε ορισμένα περιβαλλοντικά πεδία και να διοργανωθούν μείζονες εκστρατείες ενημέρωσης του ευρέος κοινού.

---

<sup>57</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Οικοδομώντας την Ευρώπη των λαών: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Πολιτισμός*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2002  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: σε συνεχή πορεία διεύρυνσης*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2001

<sup>58</sup> συμβουλευτικό όργανο αποτελούμενο από εκπροσώπους των αρχών περιφερειακής ή τοπικής αυτοδιοίκησης της Ευρώπης.

Επίσης, η ΕτΠ<sup>59</sup> πιστεύει ότι οι εργασίες της Ε.Ε. στο πεδίο της προστασίας του περιβάλλοντος θα πρέπει να επικεντρωθούν στα εξής θέματα:

- α) την αντιμετώπιση των προβλημάτων με πανευρωπαϊκό (διασυνοριακό) αντίκτυπο.
- β) τυποποιημένους κανόνες για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση που να βοηθούν πραγματικά στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να εφαρμοσθούν ως εθνικές απαιτήσεις.
- γ) υποχρεωτικά σε όλη την Κοινότητα πρότυπα για την περιβαλλοντική προστασία.
- δ) υποστήριξη των δυνατοτήτων ανάπτυξης σε τοπική και περιφερειακή κλίμακα σε ό,τι αφορά την υλοποίηση της νομοθεσίας για το περιβάλλον και ενημέρωση των τοπικών κοινοτήτων σχετικά με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο της αρχής της επικουρικότητας, η **εκπαίδευση** και η **μάθηση**<sup>60</sup> πρέπει να λάβουν τη μέγιστη προτεραιότητα. Η δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου, με σεβασμό για τις αρμοδιότητες των κρατών - μελών, συμβάλλει στην προαγωγή μιας Ευρώπης βασισμένης στη γνώση, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία στο πεδίο της διά βίου μάθησης.

Η ΕτΠ αναγνωρίζει ότι μία από τις βασικές αρχές της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι ο σεβασμός και η προαγωγή της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας, μιας πηγής πλούτου που χρειάζεται να διατηρηθεί.

<sup>59</sup> Επιτροπή των Περιφερειών, *Οι Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2002 – 2006*, 2002

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Στην υπηρεσία των περιφερειών*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004

<sup>60</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ατενίζοντας πέρα από το αύριο: Η επιστημονική έρευνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2005



Η ΕτΠ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη σημασία της διευκόλυνσης της συμμετοχής των νέων ιδίως στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης. Δεν λείπουν οι προκλήσεις για τους ερευνητικούς και τους βιομηχανικούς κύκλους<sup>61</sup>. Τα οχήματα του αύριο, αυτοκίνητα, αεροπλάνα, σιδηρόδρομοι και πλοία αποτελούν προκλήσεις σε επίπεδο τεχνολογίας και ανταγωνισμού και απαιτούν μελέτη και συνεργασία. Εκτός από το σχεδιασμό και την ασφάλειά τους, πολλά σχέδια τα οποία ενισχύει η Ένωση αφορούν την κατανάλωσή τους και τον έλεγχο των αποβλήτων τους που προκαλούν ρύπανση. Άλλες έρευνες αφορούν την υποδομή, τη διαχείριση της κυκλοφορίας και τη συμπληρωματικότητα, δηλαδή το εύκολο πέρασμα από έναν τρόπο μεταφοράς σε άλλον.

Η υιοθέτηση και η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας<sup>62</sup> της Ένωσης από τις δέκα (10) νέες χώρες, αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση της προσχώρησής τους. Ιδίως για τις χώρες εκείνες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που για πολλές δεκαετίες ανέπτυξαν βαριά βιομηχανία με ελάχιστη μέριμνα για το περιβάλλον. Ωστόσο, η μονομερής δράση των χωρών δεν μπορεί πάντα να διαφυλάξει το περιβάλλον. Τα αποδημητικά πουλιά και τα ζώα δε γνωρίζουν σύνορα, δεν σταματούν στα σύνορα. Οι ποταμοί ρέουν από το ένα κράτος στο άλλο, ενώ τοπία μοναδικού κάλλους, όπως οροσειρές, πανάρχαια δάση, έρημοι και δαντελωτές ακτές εκτείνονται πέρα των εθνικών συνόρων. Τα απόβλητα που ρίχνονται στη θάλασσα μιας χώρας εκβράζονται στις ακτές των άλλων, ενώ η ρύπανση ή η ακτινοβολία από πυρηνικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής μιας χώρας είναι δυνατόν να προκαλέσουν δυσπλασίες σε βρέφη ή να δηλητηριάσουν ιχθυοπληθυσμούς σε απόσταση χιλιάδων χιλιομέτρων. Οι παγκόσμιες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και ανωμαλιών του καιρού, όπως παραδείγματος χάριν το El Niño, αποδεικνύουν ότι πρόκειται για πρόκληση πλανητικής κλίμακας, που απαιτεί παγκόσμια αντίδραση. Είναι ζήτημα μεγάλης σημασίας, αφού η ρύπανση του περιβάλλοντος επηρεάζει την υγεία και κατ' επέκταση την ποιότητα ζωής μας.

---

<sup>61</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρώπη ένας χώρος για την έρευνα*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2000

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκά στοιχεία αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση*, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003

<sup>62</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο κόσμος*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2001

Το πρόγραμμα δράσης της Ε.Ε. για την περίοδο 2001 – 2010 ορίζει ότι πρέπει να ληφθούν περισσότερα μέτρα όσον αφορά την βελτίωση της **ποιότητας ζωής**<sup>63</sup> μας:

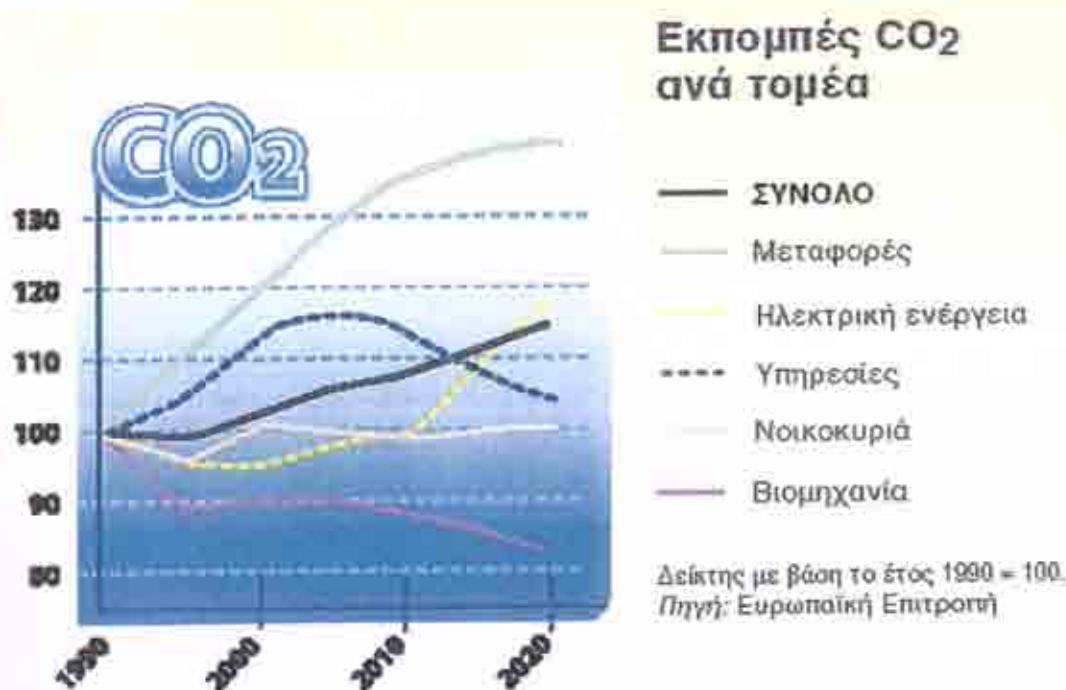
- **Ατμοσφαιρική ρύπανση**, το πρόγραμμα CAFE είναι ένα νέο πρόγραμμα που καταρτίστηκε σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς με σκοπό να συνεχιστεί η πρόοδος στη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα.
- **Ανακύκλωση των αποβλήτων**, η δράση θα πρέπει να περιλαμβάνει καθορισμό ειδικών στόχων και εντοπισμό αγορών.
- **Διαχείριση των πόρων**, η ορθολογική χρήση των πόρων θα πρέπει να προάγει τις νέες τεχνολογίες και να μετατοπίζει τη φορολογική επιβάρυνση στη χρήση φυσικών πόρων.
- **Προστασία του εδάφους**, πεδίο προτεραιότητας. Η διάβρωση και η ρύπανση του εδάφους, καθώς και η οικιστική ανάπτυξη αποτελούν ιδιαίτερα προβλήματα.
- **Αστικό περιβάλλον**, βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των πόλεων σημαίνει πολυμέτωπη δράση, η οποία περιλαμβάνει τη χωροταξία, την κινητικότητα και τη διαχείριση των αποβλήτων.
- **Θαλάσσιο περιβάλλον**, οι ακτές και το θαλάσσιο περιβάλλον της Ευρώπης απειλούνται, μεταξύ άλλων, από την αλόγιστη ανάπτυξη, τη ρύπανση και την υπεραλίευση.

---

<sup>63</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον*, Σειρά: *Η Ευρώπη σε εξέλιξη*, 2002  
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Πανόραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας*, 2003

Η ευημερία μας επηρεάζεται και από άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Εκτιμάται ότι ο θόρυβος υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής του 25% των Ευρωπαίων. Η Ε.Ε. έχει θεσπίσει οριακές τιμές για την ηχορύπανση από τις μηχανές, αλλά απαιτείται η λήψη και άλλων μέτρων για την εναρμόνιση των αποδεκτών επιπέδων θορύβου. Για να αναχαιτιστεί η συνεχής αύξηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της έντασης, και να βελτιωθεί η **ποιότητα ζωής**<sup>64</sup> στις πόλεις, είναι αναγκαία η ανάπτυξη δικτύων “ αειφόρων ” μεταφορών. Σκοπός των δικτύων αυτών είναι η προώθηση των δημοσίων συγκοινωνιών και των σιδηροδρομικών, εσωτερικών πλωτών και θαλασσιών μεταφορών επιβατών και εμπορευμάτων.

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει την απειλή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, και σ’ αυτό διαφαίνεται η ανάγκη να μεταβληθεί η σημερινή τάση των εκπομπών κυρίως από τις μεταφορές, οι οποίες μολύνουν το περιβάλλον με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Οι εκπομπές από τις υπηρεσίες φαίνεται να αυξάνονται από το 1990 έως το 2010 αλλά υπολογίζεται ότι μέχρι το 2020 θα μειωθούν και θα φτάσουν τα επίπεδα του 1990. Επίσης, παρακάτω φαίνεται ότι οι εκπομπές από την ηλεκτρική ενέργεια, τα νοικοκυριά και τη βιομηχανία δεν αποτελούν κίνδυνο για την ατμοσφαιρική ρύπανση. Μάλιστα οι εκπομπές από την βιομηχανία υπολογίζεται ότι μέχρι το 2020 θα μειωθούν σε τέτοιο βαθμό που δεν θα απειλούν το περιβάλλον. Στο σύνολό τους οι εκπομπές αυξάνονται γι’ αυτό και πρέπει να περιοριστούν σε όλους τους τομείς και κυρίως στον τομέα των μεταφορών.



<sup>64</sup> Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η Ευρώπη στο σταυροδρόμι: Η ανάγκη για βιώσιμες μεταφορές, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003

Τις δικές του ανησυχίες εξέφρασε ο ευρωπαϊός Επίτροπος για την περιφερειακή πολιτική, Danuta Hübner, στην συνέντευξη που παραχώρησε στο περιοδικό “Rozpawiala Inga Czerny”, στις Βρυξέλλες, στις 29/04/2005, για το ζήτημα της υποδομής των μεταφορών σε μερικά από τα νέα κράτη – μέλη.

Για το συγκεκριμένο ζήτημα βέβαια δήλωσε αισιόδοξος λέγοντας ότι: <<Εντούτοις, ο αριθμός των εφαρμογών για τα περιβαλλοντικά προγράμματα ήδη αυξάνεται, και για τις περισσότερες χώρες αναμένεται στο άμεσο μέλλον (μέχρι το τέλος 2006) να έχουν φτάσει την απαραίτητη ισορροπία, δηλαδή το 50/50, μεταξύ της μεταφοράς και του περιβάλλοντος>>, ([www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)).

Είναι φανερές και κατανοητές όλες αυτές οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που υπάρχουν από την διεύρυνσή της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα (10) νέων κρατών σε αυτήν. Βέβαια, είναι πολύ φυσικό να υπάρχουν ακόμα προβλήματα, αφού μόνο ένα έτος έχει περάσει από την προσχώρηση αυτών των χωρών στην Ένωση. Είναι αποδεκτό και θεμιτό από όλους, και από τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και από τους Ευρωπαίους πολίτες, ότι τα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με μεγάλη προσπάθεια και αισιοδοξία.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ**

Το ερωτηματολόγιο αυτό δίνεται στα πλαίσια της έρευνας που πραγματοποιείται για την πτυχιακή μου εργασία. Παρακάτω καλείστε να απαντήσετε σε μια σειρά ερωτήσεων οι οποίες γενικά αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση και πιο συγκεκριμένα την τελευταία διεύρυνσή της που πραγματοποιήθηκε την 1<sup>η</sup> Μαΐου του 2004. Σας διαβεβαιώνω ότι οι απαντήσεις σας δεν θα γνωστοποιηθούν σε άλλο άτομο. Η συμμετοχή σας σε αυτήν την έρευνα είναι πολύ σημαντική για την πτυχιακή μου εργασία. Ευχαριστούμε για τη βοήθειά σας και το χρόνο σας.

A. Νούμερο έρευνας

--	--

B. Αριθμός ερωτηματολογίου

--	--

Γ. Χώρα.....

Δ. Υπηκοότητα ερωτώμενου .....

Ε. Φύλλο ερωτώμενου .....

ΣΤ. Ηλικία ερωτώμενου .....

**ΜΕΡΟΣ Ι: Προκαταρκτική προσέγγιση**

1. Όταν είσαστε μεταξύ φίλων, θα λέγατε ότι συζητάτε πολιτικά θέματα:

- Συχνά
- Περιστασιακά
- Ποτέ
- Δ.Γ.

2. Έχετε δει ξανά αυτό το σύμβολο;



- Ναι
- Όχι
- Δ.Γ.

3. Μπορείτε να μου πείτε τι αντιπροσωπεύει;.....  
.....

4. Συνολικά, θα λέγατε ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από το να είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Γ.

5. Είστε υπέρ της εξέλιξης προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική, δηλαδή μια Ένωση με κοινή εξωτερική πολιτική και με συνοχή στη δράση της;

- Ναι
- Όχι
- Δ.Γ.

**ΜΕΡΟΣ ΙΙ: Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

1. Γνωρίζετε για την τελευταία διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

➤ Ναι

➤ Όχι

2. Ποιες από τις παρακάτω χώρες θεωρείτε ότι εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την τελευταία της διεύρυνση, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1<sup>η</sup> Μαΐου του 2004.

➤ Πολωνία

➤ Ουγγαρία

➤ Τσεχική Δημοκρατία

➤ Μάλτα

➤ Σλοβακία

➤ Εσθονία

➤ Σλοβενία

➤ Λεττονία

➤ Λιθουανία

➤ Κύπρος

➤ Ρουμανία

➤ Τουρκία

➤ Βουλγαρία

3. Πιστεύετε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της;

➤ Ναι

➤ Όχι

4. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις, θα έπρεπε η Ευρωπαϊκή Ένωση να είχε σε προτεραιότητα για την καλύτερη προετοιμασία της διεύρυνσής της;

- Προώθηση της Δημοκρατίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής και των πολιτικών ασφαλείας της
- Προώθηση της ανταλλαγής ιδεών και των ορθών πρακτικών ανάμεσα στα παλαιά και νέα κράτη - μέλη
- Επικέντρωση της υποστήριξης της στα νέα κράτη - μέλη

5. Θεωρείτε ότι με την διεύρυνσή της η Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε ισχυρότερη στη διεθνή σκηνή;

- Ναι
- Όχι

6. Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πλέον πιο δύσκολη;

- Ναι
- Όχι

7. Θεωρείτε ότι η διαδικασία της ένταξης των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάρυνε οικονομικά τη χώρα μας και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό;

- Ναι
- Όχι

8. Θεωρείτε ότι με μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση μειώνονται οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη;

- Ναι
- Όχι

9. Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών η χώρα μας διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο στην Ευρώπη;

- Ναι
- Όχι



10. Θεωρείτε ότι με μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αναπόφευκτο αυτή να είναι πιο απόμακρη από τους πολίτες της;

➤ Ναι

➤ Όχι

11. Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης επέτρεψε στις επιχειρήσεις της χώρας μας να επεκταθούν σε νέες αγορές;

➤ Ναι

➤ Όχι

12. Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν ιδιαίτερα ευεργετική από πολιτιστική άποψη, με την ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας στην Ένωση;

➤ Ναι

➤ Όχι

13. Πιστεύετε ότι με την ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη;

➤ Ναι

➤ Όχι

14. Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αύξησε το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας;

➤ Ναι

➤ Όχι

15. Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδήγησε σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στην χώρα μας;

➤ Ναι

➤ Όχι

16. Θεωρείτε ότι με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλοί πολίτες των νέων χωρών μετανάστευσαν στη χώρα μας;

➤ Ναι

➤ Όχι

17. Πιστεύετε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης;

➤ Ναι

➤ Όχι

18. Θεωρείτε ότι με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών;

➤ Ναι

➤ Όχι

19. Τελειώνοντας, πιστεύετε ότι:

Ναι Όχι

➤ Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δεχτεί και άλλα νέα κράτη εκτός από τις δέκα νέες χώρες που εντάχθηκαν

➤ Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση που δεν φτάνει μέχρι την ιδιότητα μέλους

➤ Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν πρέπει να συνεχίσει καμία άλλη διαδικασία διεύρυνσής της

A. Ημερομηνία Συνέντευξης.....

B. Ώρα έναρξης Συνέντευξης.....

Γ. Βαθμός Συνεργασίας του ερωτώμενου ατόμου.....

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ:**

**ΑΝΑΛΥΣΗ**  
**ΚΑΙ**  
**ΣΥΓΚΡΙΣΗ**  
**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ**

## ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρακάτω ανάλυση διεξήχθη για τις ανάγκες της πτυχιακής μου εργασίας, τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του 2005.

Όσον αφορά την έρευνα, πραγματοποιήθηκε στο διάστημα μεταξύ της 20<sup>ης</sup> Σεπτεμβρίου και της 1<sup>ης</sup> Οκτωβρίου του 2005. Η έρευνα διεξήχθη στην Ελλάδα καλύπτοντας δειγματολογικά τον πληθυσμό της Πάτρας και της Αθήνας, ηλικίας 15 ετών και άνω. Για τους σκοπούς της έρευνας επιλέχθηκε ένα τυχαίο δείγμα 30 ελλήνων πολιτών. Για τη λήψη των στοιχείων χρησιμοποιήθηκαν τυποποιημένα ερωτηματολόγια, ενώ η επικοινωνία με τους συμμετέχοντες είχε τη μορφή της προσωπικής συνέντευξης.

Στην ανάλυση που ακολουθεί παρουσιάζονται περιφραστικά, και όπου κρίνεται σκόπιμο απεικονιστικά, οι θέσεις / τοποθετήσεις / απαντήσεις του ελληνικού δείγματος, ενώ σε σημεία με εξαιρετικό ενδιαφέρον επιχειρούνται συμπεράσματα, εμβασθήσεις και συγκριτικές θεωρήσεις. Για την πραγματοποίηση αυτών των αναλύσεων, συγκρίσεων και συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν το στατιστικό πρόγραμμα SPSS καθώς και το Microsoft Excel.

Τέλος, η παρούσα έκθεση καταγράφει και αποτυπώνει συγκρίσεις της ελληνικής κοινής γνώμης στα πλαίσια ερευνών από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, παρουσιάζεται και αξιολογείται συγκριτικά η τοποθέτηση της ίδιας της ελληνικής κοινής γνώμης, όπως καταγράφεται στο πλαίσιο κοινών ερωτημάτων της δικής μου έρευνας με τελευταία έρευνα του Ευρωβαρομέτρου. Η έρευνα αυτή βέβαια, πραγματοποιήθηκε στις 9 Μαΐου του 2005, στην οποία επιλέχθηκε ένα τυχαίο δείγμα 1000 ελλήνων πολιτών, από αντιπροσωπευτικές περιοχές της ελληνικής επικράτειας.

Από τα στοιχεία των δύο ερευνών καταγράφεται απόλυτη ομοιογένεια του δείγματος, όσον αφορά την εθνικότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα, η οποία είναι μόνο ελληνική. Οι διαφορές ανάμεσα στις δύο έρευνες είναι ότι η έρευνα του Ευρωβαρομέτρου έγινε χρονικά πέντε (5) μήνες νωρίτερα. Δυστυχώς, η ποσότητα των δύο δειγμάτων διαφέρει κατά πολύ (1000 άτομα στο Ευρωβαρόμετρο και μόλις 30 στην συγκεκριμένη έρευνα). Για τους λόγους αυτούς σε κάποιες ερωτήσεις οι αποκλίσεις μπορεί να είναι αρκετά μεγάλες, αλλά στην ανάλυση που πραγματοποιείται παρακάτω όλοι αυτοί οι παράγοντες λαμβάνονται υπ' όψιν.

**ΜΕΡΟΣ Ι: Προκαταρκτική προσέγγιση**

1. Όταν είσαστε μεταξύ φίλων, θα λέγατε ότι συζητάτε πολιτικά θέματα:

		ΣΥΧΝΑ	ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ	ΠΟΤΕ	Δ.Γ.	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	13	5	2	0	20
	% of Total	43,0%	16,7%	6,7%	0,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	3	5	1	1	10
	% of Total	10,3%	16,7%	3,3%	3,3%	33,3%
Total	Count	16	10	3	1	30
	% of Total	53,3%	33,4%	10,0%	3,3%	100,0%

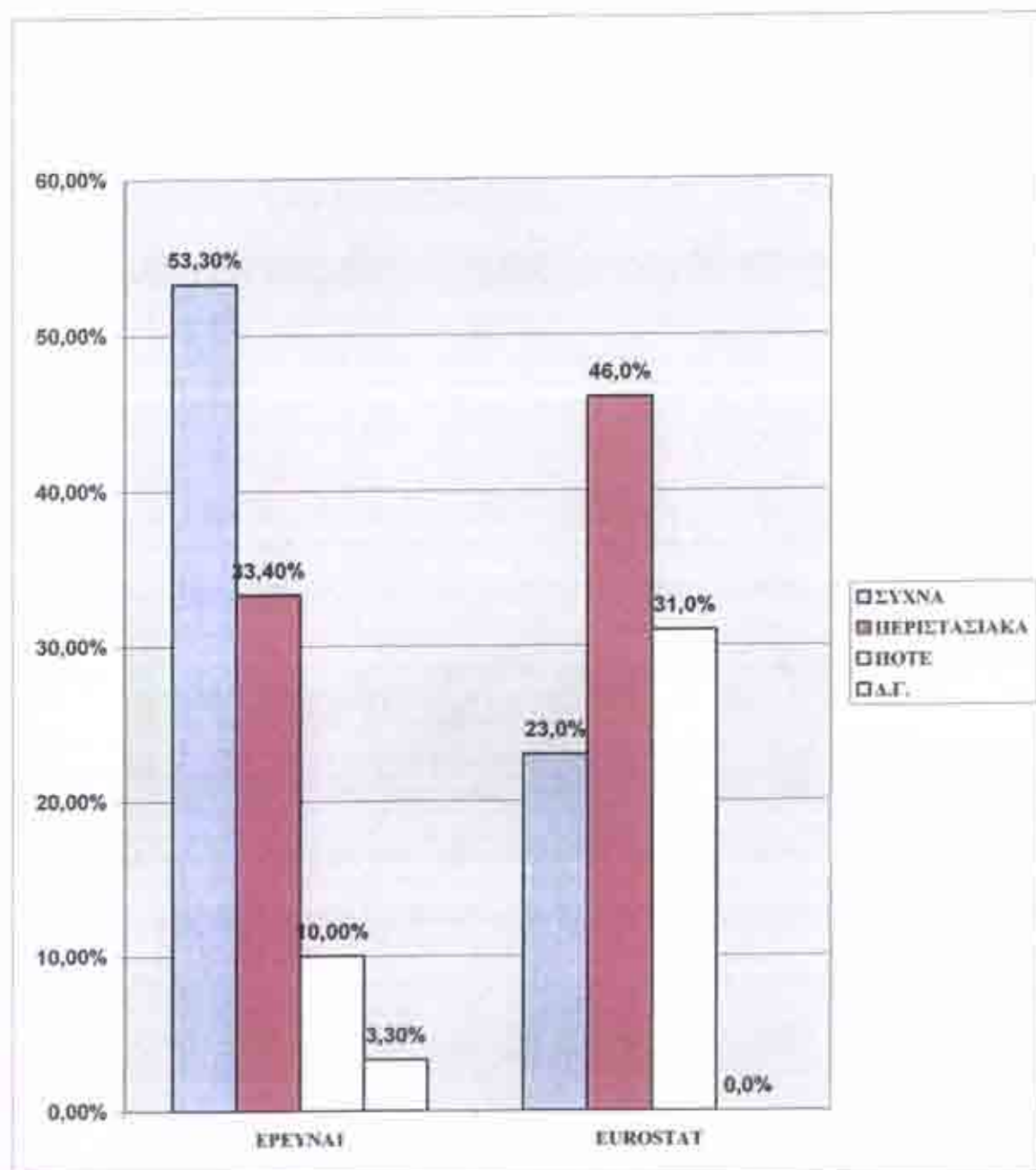
Η πλειονότητα των ελλήνων ερωτηθέντων (53,3%) φαίνεται να συζητά *συχνά* περί πολιτικής. *Περιστασιακά* συζητά το 33,4% των ελλήνων ερωτηθέντων, *ποτέ* απάντησε το 10% αρκετά χαμηλό ποσοστό, ενώ *διαφορετική απάντηση* είχε το 3,3% των ελλήνων ερωτηθέντων.

Αξίζει να τονιστεί και το φύλλο των ερωτηθέντων. Περισσότερες γυναίκες (43,3%) συζητάνε *συχνά* πολιτικά θέματα έναντι των ανδρών (10,3%). *Περιστασιακά* συζητά το 16,7% τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών. *Διαφορετική γνώμη* εξέφρασε το 3,3% των ανδρών, ενώ καμία από τις γυναίκες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				
		15-24	25-39	40-54	55-	Total
ΣΥΧΝΑ	Count	5	5	5	1	16
	% of Total	16,7%	16,7%	16,7%	3,3%	53,3%
ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ	Count	0	4	4	2	10
	% of Total	0,0%	13,3%	13,3%	6,7%	33,4%
ΠΟΤΕ	Count	1	1	0	1	3
	% of Total	3,3%	3,3%	0,0%	3,3%	10,0%
Δ.Γ.	Count	1	0	0	0	1
	% of Total	3,3%	0,0%	0,0%	0,0%	3,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Ένας άλλος παράγοντας που πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας είναι και η ηλικία των ερωτηθέντων. Από το 53,3% που απάντησαν *συχνά* το 16,7% είναι τόσο ηλικίες μεταξύ 15-24, 25-39 όσο και 40-54, το 3,3% είναι από 55 και πάνω (μ' άλλα λόγια όλες οι ηλικίες και λιγότερο από 55 και πάνω συζητάνε συχνά πολιτικά ζητήματα). Από το 33,4% των ερωτηθέντων ελλήνων που απάντησαν *περιστασιακά* το 13,3% είναι μεταξύ 25-39 και 40-54, το 3,3% είναι ηλικίες από 55 και πάνω (κανένας από τις νεαρές ηλικίες δεν απάντησε *περιστασιακά*). Με ένα ποσοστό 3,3% που απάντησαν *ποτέ* είναι οι ηλικίες από 15-24, 25-39 και 55 και πάνω (είναι αρκετά μικρό ποσοστό για να είναι ανησυχητικό). Τέλος, το 3,3% των ερωτηθέντων που είχαν *διαφορετική γνώμη* ανήκει σε ηλικίες μεταξύ 15-24 (δηλαδή μόνο οι νεαρές ηλικίες δεν απάντησαν συγκεκριμένα και αυτοί αποτελούν αρκετά μικρό ποσοστό).

*Όταν είσαστε μεταξύ φίλων, θα λέγατε ότι συζητάτε πολιτικά θέματα;*



Το παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζει τα ποσοστά της έρευνας που πραγματοποιείται σε σύγκριση με τα ποσοστά του ευρωβαρομέτρου για έρευνα που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2005, δηλαδή την περίοδο που προσχώρησαν οι δέκα (10) νέες χώρες στην Ένωση. Έτσι λοιπόν, σ' αυτήν την ερώτηση το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε *συχνά* αποκλίνει κατά **30,3%** από το αντίστοιχο του ευρωβαρομέτρου (23%). Αυτή η απόκλιση αν και μεγάλη είναι θετική αφού σε ένα διάστημα έξι (6) μηνών όλο και περισσότερα άτομα συζητούν για πολιτικά ζητήματα. Η απόκλιση είναι πιο μικρή (12,7%) στην απάντηση των ερωτηθέντων ότι συζητάνε *περιστασιακά* πολιτικά ζητήματα. 21% είναι η απόκλιση στην απάντηση *ποτέ* (και αυτό θετικό αφού μειώθηκε το ποσοστό των ατόμων που δεν συζητούν πολιτικά), ενώ πολύ μικρή απόκλιση μόλις 3,3% ήταν οι *διαφορετικές γνώμες* των ερωτηθέντων.

Στις ερωτήσεις 2 και 3 για το εάν γνωρίζουν το σύμβολο και τι αντιπροσωπεύει αυτό, όλοι απαντούν ότι γνωρίζουν τη σημαία της Ε.Ε. Τα ποσοστά αλλάζουν στις σωστές και λάθος απαντήσεις για τι αντιπροσωπεύει αυτή η σημαία.

		ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	17	3	20
	% of Total	56,7%	10,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	3	7	10
	% of Total	10,0%	23,3%	33,3%
Total	Count	20	10	30
	% of Total	66,7%	33,3%	100,0%

Όπως φαίνεται και στον πίνακα, το 66,7% των ερωτηθέντων απάντησαν *σωστά* για το τι αντιπροσωπεύει η σημαία της Ε.Ε. Από αυτό το ποσοστό το 56,7% ήταν γυναίκες και μόλις το 10% άνδρες (μ' άλλα λόγια οι περισσότερες γυναίκες γνωρίζουν για τη σημαία της Ε.Ε. σε αντίθεση με τους άντρες). *Λάθος* απάντησε το 33,3% των ερωτηθέντων από τους οποίους το 10% ήταν γυναίκες και το 23,3% άνδρες (πάλι το ποσοστό των γυναικών είναι μικρότερο στις λάθος απαντήσεις).

		ΗΛΙΚΙΕΣ				
		15-24	25-39	40-54	55-	Total
ΣΩΣΤΟ	Count	3	8	6	3	20
	% of Total	10,0	26,7	20,0	10,0	66,7
ΛΑΘΟΣ	Count	4	2	3	1	10
	% of Total	13,3	6,7	10,0	3,3	33,3
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3	33,3	30,0	13,3	100,0

Από το 66,7% των ερωτηθέντων που απάντησαν *σωστά* το 10% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24, το 26,7% 25-39, το 20% 40-54 ( το μεγαλύτερο ποσοστό) και το υπόλοιπο 10% 55 και πάνω. Από το 33,3% που απάντησε *λάθος* το 13,3% είναι άτομα μεταξύ 15-24 (παρατηρούμε δηλαδή ότι οι πιο νεαρές ηλικίες απάντησαν με μεγαλύτερο ποσοστό λάθος), το 6,7% μεταξύ 25-39, το 10% 40-54, και τέλος το 3,3% 55 και πάνω (το μικρότερο ποσοστό, πράγμα που σημαίνει ότι οι μεγαλύτερες ηλικίες είναι πιο ενημερωμένες για τα πολιτικά σύμβολα).

4. Συνολικά, θα λέγατε ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από το να είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Δ.Γ.	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	7	12	1	20
	% of Total	23,3%	40,0%	3,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	3	4	3	10
	% of Total	10,0%	13,3%	10,0%	33,3%
Total	Count	10	16	4	30
	% of Total	33,3%	53,3%	13,3%	100,0%

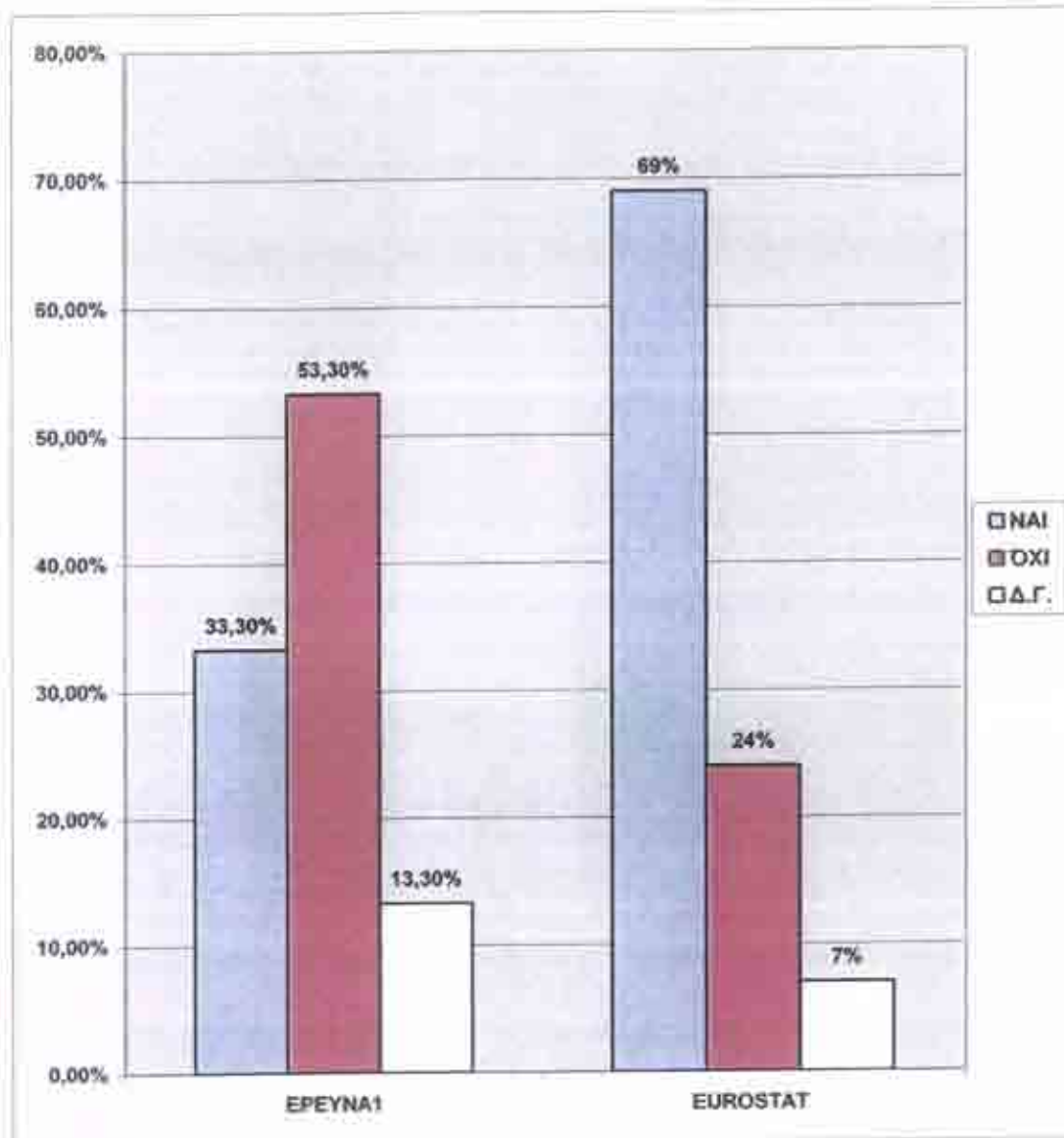
Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες (53,3%) απαντούν *αρνητικά* σ' αυτή την ερώτηση θεωρώντας ότι η χώρα μας δεν έχει ευνοηθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε. Αντίθετα, το 33,3% *συμφωνεί*, ενώ ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων (13,3%) έχουν *διαφορετική γνώμη*. Όσον αφορά την παράμετρο του φύλλου των ερωτηθέντων, το 40% των ερωτηθέντων που απάντησαν *αρνητικά* είναι γυναίκες και το 13,3% το αποτελούν άνδρες (δηλαδή οι περισσότερες γυναίκες είναι αυτές που θεωρούν ότι η χώρα μας δεν έχει ευνοηθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε.). Από αυτούς που *δέχονται* το ότι η χώρα μας έχει ευνοηθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε. το 23,3% είναι γυναίκες και το 10% άνδρες. Επίσης, παρατηρούμε ότι διαφορετική γνώμη είχε το 10% των ανδρών και το 3,3% των γυναικών (είναι ορατό ότι οι περισσότεροι άνδρες συγκριτικά με τις γυναίκες δεν απάντησαν).

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	1	5	3	1	10
	% of Total	3,3%	16,7%	10,0%	3,3%	33,3%
ΟΧΙ	Count	4	4	6	2	16
	% of Total	13,3%	13,3%	20,0%	6,7%	53,3%
Δ.Γ.	Count	2	1	0	1	4
	% of Total	6,7%	3,3%	0,0%	3,3%	13,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Από το ποσοστό 33,3% των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι η χώρα μας έχει *ευνοηθεί* από το να είναι μέλος της Ε.Ε. το 3,3% είναι ηλικίας ανάμεσα 15-24, το 16,7% μεταξύ 25-39, το 10% 40-54, και το 3,3% 55 και πάνω (δηλαδή οι ηλικίες μεταξύ 25 με 54 είναι αυτές με τα μεγαλύτερα ποσοστά που συμφώνησαν). Το 53,3% που *αρνήθηκαν* αυτή τη πρόταση αποτελείται από τα εξής ποσοστά: 13,3% είναι ηλικίας μεταξύ 15-24 και 24-39, 20% 40-54 (είναι αυτοί που διαφωνούν πιο έντονα συγκριτικά με τις άλλες ηλικίες) και 6,7% 55 και πάνω. Τέλος, 6,7% των ερωτηθέντων που έχουν *διαφορετική άποψη* είναι ηλικίας 15-24, 3,3% 25-39 και 55 και πάνω (παρατηρούμε από τα αποτελέσματα ότι τα άτομα από 40-54 εξέφρασαν κάποια άποψη, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό που δεν εξέφρασε συγκεκριμένη άποψη ήταν οι νεαρές ηλικίες).



**Συνολικά, θα λέγατε ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε.;**



Τα συγκριτικά αποτελέσματα με το ευρωβαρόμετρο αποκλίνουν κατά πολύ σ' αυτήν την ερώτηση. Βέβαια, είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι οι δύο έρευνες πραγματοποιήθηκαν με μία διαφορά πέντε (5) μηνών. Πιο αναλυτικά οι αποκλίσεις είναι: στην απάντηση *να* (ότι δηλαδή η χώρα μας έχει ωφεληθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε.) η απόκλιση είναι 35,7% (33,3% έναντι 69% των αποτελεσμάτων από το ευρωβαρόμετρο), 29,3% είναι η απόκλιση στην *αρνητική* απάντηση των ερωτηθέντων (με 53,3% από την έρευνα I και 24% από το ευρωβαρόμετρο), και τέλος η *διαφορετική γνώμη* των ερωτηθέντων έχει μια μικρή απόκλιση 6,3% (13,3% σε σύγκριση με 7% από τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου). Οι αποκλίσεις αυτές φανερώνουν ότι όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν ότι οι χώρα μας δεν έχει ευνοηθεί από το να είναι μέλος της Ε.Ε., ενώ δυστυχώς έχει αυξηθεί το ποσοστό αυτών που δεν έχουν άποψη πάνω στο ζήτημα.

5.Είστε υπέρ της εξέλιξης προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική, δηλαδή μια Ένωση με κοινή εξωτερική πολιτική και με συνοχή στη δράση της;

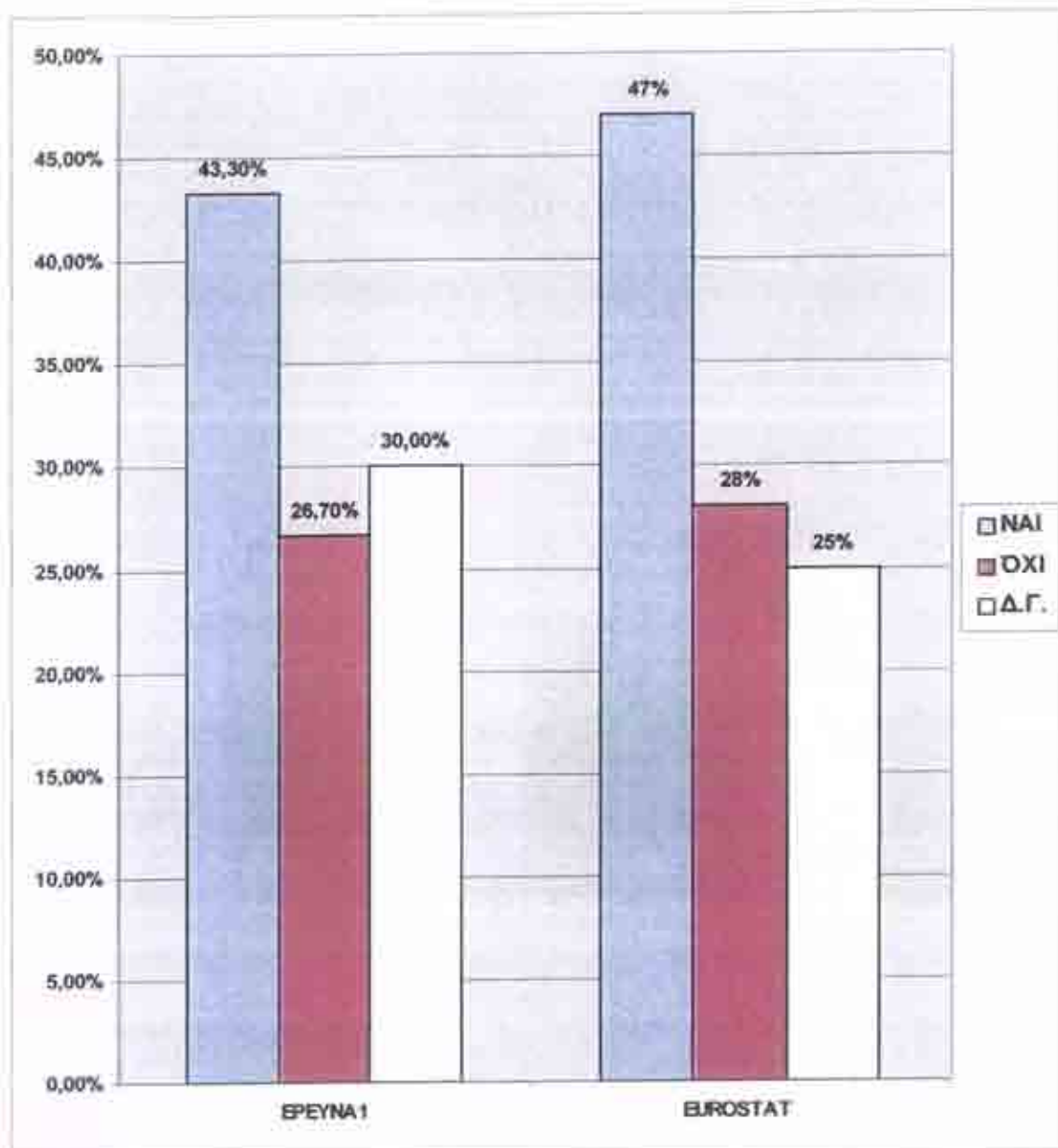
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Δ.Γ.	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	9	5	6	20
	% of Total	30,0%	16,7%	20,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	4	3	3	10
	% of Total	13,3%	10,0%	10,0%	33,3%
Total	Count	13	8	9	30
	% of Total	43,3%	26,7%	30,0%	100,0%

Σε αυτήν την ερώτηση το **43,3%** των ερωτηθέντων ελλήνων πολιτών είναι *υπέρ* της εξέλιξης προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική. Από αυτό το ποσοστό το **30%** είναι γυναίκες ενώ το **13,3%** άνδρες, γεγονός που φανερώνει ότι περισσότερες είναι οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες που είναι θετικές προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική. Το **26,7%** των ερωτηθέντων *δεν επιθυμούν* μια Ένωση με κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική. Το **16,7%** αυτού του ποσοστού το αποτελούν γυναίκες, ενώ μόλις το **10%** άνδρες. Τέλος, *διαφορετική απάντηση* έδωσε το **30%** των ερωτηθέντων (αρκετά μεγάλο ποσοστό), από το οποίο το **20%** ήταν γυναίκες και το **10%** άνδρες ( οι γυναίκες είναι διπλάσιος αριθμός συγκριτικά με τους άνδρες που δεν έδωσαν απάντηση σε αυτή την ερώτηση).

Όσον αφορά τις ηλικίες, το παρακάτω διάγραμμα δείχνει ότι από το 43,3% των ερωτηθέντων που απάντησαν *θετικά* στην ερώτηση, το **6,7%** ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ **15-24** και **40-54**, το **20%** μεταξύ **25-39** και το **10%** **55** και *πάνω* (παρατηρούμε ότι οι ηλικίες ανάμεσα στα 20-39 έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό που συμφωνούν προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική). Το **6,7%** από αυτούς που *δεν συμφώνησαν* με την πρόταση προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική ήταν ηλικίας μεταξύ **15-24**, ενώ το **10%** ήταν μεταξύ **25-39** και **40-54** αντίστοιχα (στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί ότι κανένα από τα άτομα ηλικίας **55** και *πάνω* δεν απάντησε αρνητικά). Τέλος, από το ποσοστό των ερωτηθέντων που *απάντησαν διαφορετικά* (**30%**) το **10%** ήταν μεταξύ **15-24** ετών, το **3,3%** ήταν τόσο ηλικίες ανάμεσα στα **25-39** όσο και άτομα από **55** και *πάνω*, και το **13,3%** μεταξύ **40-54** (δυστυχώς αυτές οι ηλικίες είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό που δεν εξέφρασαν άποψη σε αυτήν την ερώτηση).

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	2	6	2	3	13
	% of Total	6,7%	20,0%	6,7%	10,0%	43,3%
ΟΧΙ	Count	2	3	3	0	8
	% of Total	6,7%	10,0%	10,0%	0,0%	26,7%
Δ.Γ.	Count	3	1	4	1	9
	% of Total	10,0%	3,3%	13,3%	3,3%	30,0%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

*Είστε υπέρ της εξέλιξης προς μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική;*



Σε αυτή την ερώτηση οι αποκλίσεις σε σύγκριση με τα ποσοστά του ευρωβαρομέτρου είναι πάρα πολύ μικρές. **43,3%** από την έρευνα και **47%** από το ευρωβαρόμετρο τάσσεται *υπέρ* μίας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής με απόκλιση μόλις **3,7%**. Μόνο **1,5%** είναι η απόκλιση των απαντήσεων των ερωτηθέντων που *διαφώνησαν* με μία τέτοια εξέλιξη (**26,7%** ήταν τα αποτελέσματα της έρευνας και **28%** του ευρωβαρομέτρου). Τέλος, η απόκλιση φτάνει το **5%** στις απαντήσεις των ερωτηθέντων που είχαν *διαφορετική άποψη* (**30%** από την έρευνα1 ενώ από το ευρωβαρόμετρο το ποσοστό ήταν **25%**). Παρατηρούμε δηλαδή από τα συγκριτικά αποτελέσματα ότι όλο και περισσότεροι διαφωνούν με μία κοινή Ευρωπαϊκή πολιτική, ενώ έχει αυξηθεί το ποσοστό των ατόμων που δεν εκφέρουν άποψη για την Ευρωπαϊκή πολιτική.

**ΜΕΡΟΣ ΙΙ: Διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

1. Γνωρίζετε για την τελευταία διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

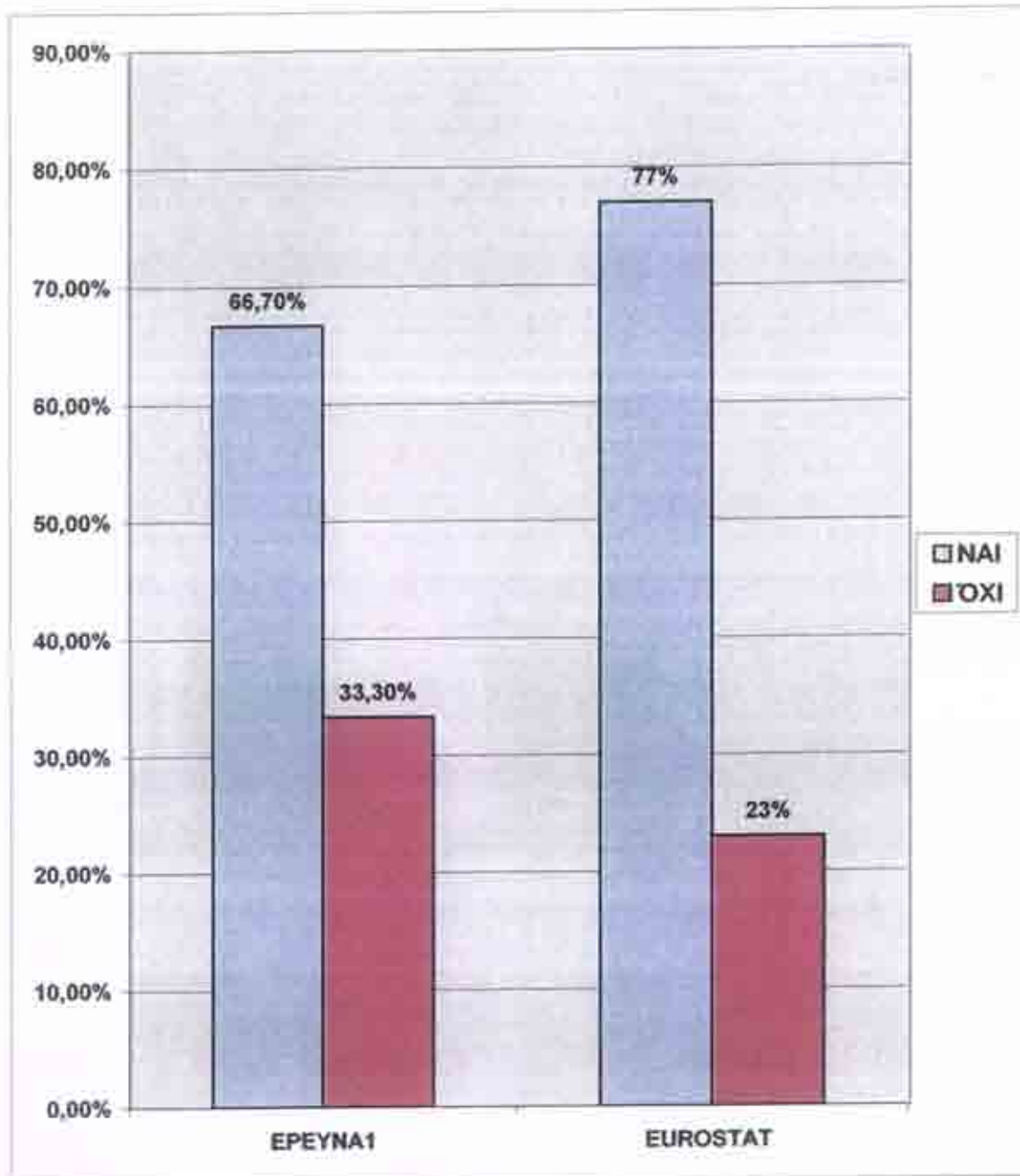
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	14	6	20
	% of Total	46,7%	20,0%	66,7%
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	6	4	10
	% of Total	20,0%	13,3%	33,3%
<b>Total</b>	Count	20	10	30
	% of Total	66,7%	33,3%	100,0%

Το 66,7% (αρκετά μεγάλο ποσοστό) των ερωτηθέντων απάντησε πως έχουν ακούσει και **γνωρίζουν** για την τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε. Από αυτούς το 46,7% ήταν γυναίκες ενώ το 20% άνδρες (14 γυναίκες στα 20 άτομα). **Αρνητικά** απάντησε το υπόλοιπο 33,3%, όπου το 20% ήταν γυναίκες και το 13,3% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	4	7	7	2	20
	% of Total	13,3%	23,3%	23,3%	6,7%	66,7%
<b>ΌΧΙ</b>	Count	3	3	2	2	10
	% of Total	10,0%	10,0%	6,7%	6,7%	33,3%
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων ο παραπάνω πίνακας μας παρουσιάζει πως από το 66,7% που απάντησαν **θετικά** στην ερώτηση το 13,3% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24, το 23,3% μεταξύ 25-39 και 40-54 αντίστοιχα (δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό που γνωρίζουν για τη διεύρυνση ήταν οι ηλικίες μεταξύ 25-54), και το 6,7% 55 και πάνω (πράγμα που σημαίνει ότι οι ηλικιωμένοι δεν είναι αρκετά ενήμεροι για τις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις). Από το 33,3% που απάντησαν πως **δεν γνωρίζουν** για την τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε. το 10% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 και 25-39 αντίστοιχα (δηλαδή τα νεαρά άτομα αποτελούν μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με ηλικίες πάνω από 40 που απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν), και το 6,7% μεταξύ 40-54, καθώς και 55 και πάνω αντίστοιχα.

*Γνωρίζετε για την τελευταία διεύρυνση της Ε.Ε.;*



Το παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας συγκριτικά με το ευρωβαρόμετρο. Έτσι λοιπόν, στην έρευνα1 **θετικά** απάντησε το **66,7%** των ερωτηθέντων ενώ στο ευρωβαρόμετρο το **77%**. Παρατηρείτε μία μικρή απόκλιση (10,3%) στις δύο έρευνες, γεγονός που αποδεικνύει ότι όλο και λιγότεροι είναι ενήμεροι για την Ε.Ε. **Αρνητικά** απάντησε το 33,3% στην έρευνα1 και 23% στο ευρωβαρόμετρο, αντίστοιχα.

Στην ερώτηση 2 για το ποιές χώρες εντάχθηκαν στην Ένωση κατά την τελευταία της διεύρυνση, *σωστά* απάντησε το 36,7% των ερωτηθέντων, αρκετά μικρό ποσοστό πράγμα που αποδεικνύει το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει η πληροφόρηση που θα έπρεπε να υπάρχει για την Ε.Ε. από αυτό το ποσοστό, το 26,7% ήταν γυναίκες ενώ το 10% άνδρες. *Λάθος*, απάντησε το υπόλοιπο 63,3% των ερωτηθέντων από τους οποίους το 40% ήταν γυναίκες ενώ το 23,3% άνδρες. Οι γυναίκες φαίνεται πως είναι πιο ενημερωμένες για την Ε.Ε. σε σύγκριση με τους άνδρες.

		ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	8	12	20
	% of Total	26,7%	40,0%	66,7%
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	3	7	10
	% of Total	10,0%	23,3%	33,3%
<b>Total</b>	Count	11	19	30
	% of Total	36,7%	63,3%	100,0%

Παρατηρώντας τις ηλικίες των ερωτηθέντων, από το 36,7% που απάντησαν *σωστά* στην ερώτηση το 6,7% ήταν άτομα ηλικίας 15-24 ετών (αρκετά μικρό ποσοστό), το 16,7% μεταξύ 25-39 (το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλαδή αυτές οι ηλικίες είναι πιο ενημερωμένες για την διεύρυνση της Ε.Ε. και για τις νέες χώρες που εντάχθηκαν), το 10% 40-54 και το 3,3% 55 και πάνω (πολύ μικρό ποσοστό και δυστυχώς φανερώνει ότι οι ηλικιωμένοι δεν γνωρίζουν τις τελευταίες πολιτικές εξελίξεις της Ε.Ε.). *Λάθος* απάντησαν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 με ποσοστό 16,7% και με το ίδιο ποσοστό μεταξύ 25-39, το 20% ήταν άτομα 40-54 ετών (το μεγαλύτερο ποσοστό) και τέλος το υπόλοιπο 10% άτομα από 55 και πάνω.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΣΩΣΤΟ</b>	Count	2	5	3	1	11
	% of Total	6,7%	16,7%	10,0%	3,3%	36,7%
<b>ΛΑΘΟΣ</b>	Count	5	5	6	3	19
	% of Total	16,7%	16,7%	20,0%	10,0%	63,3%
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

3. Πιστεύετε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της;

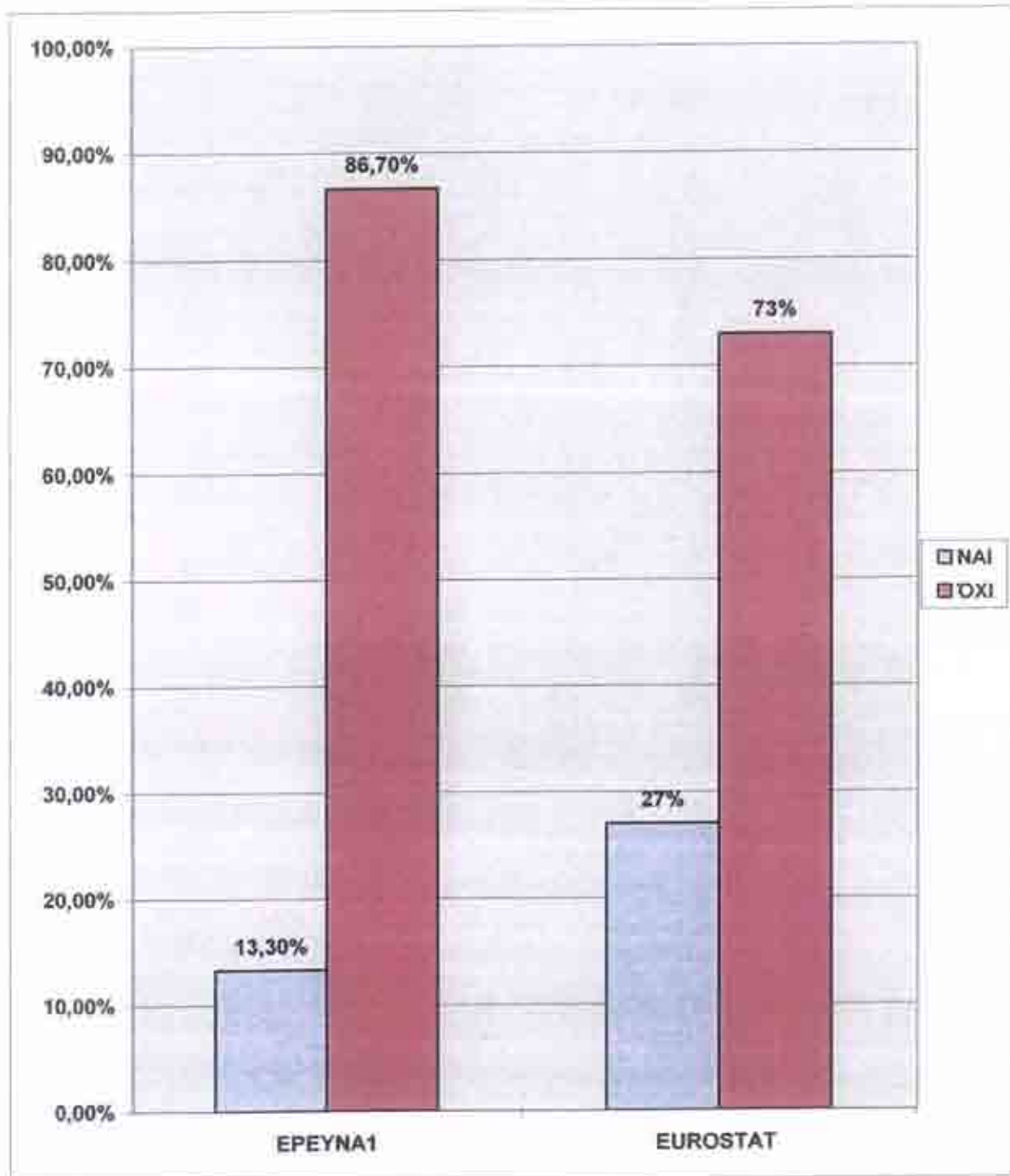
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	1	19	20
	% of Total	3,3%	63,3%	66,7%
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	3	7	10
	% of Total	10,0%	23,3%	33,3%
<b>Total</b>	Count	4	26	30
	% of Total	13,3%	86,7%	100,0%

Σε αυτήν την ερώτηση *θετικά* απάντησε το **13,3%** των ερωτηθέντων, από τους οποίους το **3,3%** ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο **10%** άνδρες. Το **86,7%** των ερωτηθέντων (26 άτομα στα 30) θεωρούν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση *δεν ήταν καλά προετοιμασμένη* να δεχθεί τις δέκα (10) νέες χώρες. Από αυτούς το **63,3%** το αποτελούν γυναίκες ενώ το **23,3%** άνδρες.

Ο παρακάτω πίνακας φανερώνει αναλυτικά τις ηλικίες των ερωτηθέντων. Από το 13,3% που απάντησαν *θετικά* το **3,3%** το αποτελούν άτομα τα οποία είναι μεταξύ **15-24** ετών και **25-39** αντίστοιχα, και το **6,7%** είναι μεταξύ **40-55** ετών. Είναι απαραίτητο να τονιστεί ότι κανένας από 55 ετών και πάνω δεν απάντησε θετικά στην ερώτηση για το εάν η Ε.Ε. ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της. Το 86% που *αρνήθηκαν* το γεγονός ότι η Ε.Ε. ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της, *απαρτίζεται* από ηλικίες μεταξύ **15-24** ετών με ποσοστό **20%**, **25-39** με ποσοστό **30%**, **40-54** με ποσοστό **23,3%** και τέλος, 55 και πάνω με ποσοστό **13,3%**. Τα άτομα από 25 ετών ως 39 αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό που αρνήθηκαν την ερώτηση θεωρώντας ότι η Ε.Ε. δεν ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	1	1	2	0	4
	% of Total	3,3%	3,3%	6,7%	0,0%	13,3%
<b>ΟΧΙ</b>	Count	6	9	7	4	26
	% of Total	20,0%	30,0%	23,3%	13,3%	86,7%
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

**Πιστεύετε ότι η Ε.Ε. ήταν καλά προετοιμασμένη για την διεύρυνσή της;**



Στην έρευνα I το 13,3% θεώρησε ότι η Ε.Ε. ήταν *καλά προετοιμασμένη* για την διεύρυνσή της, ενώ στο ευρωβαρόμετρο το 27%. *Αντίθετη* άποψη είχε το 86,7% των ερωτηθέντων της έρευνας I ενώ του ευρωβαρομέτρου, με απόκλιση 13,7%, το ποσοστό των ερωτηθέντων που αρνήθηκαν ήταν 73%. Τα παραπάνω συγκριτικά αποτελέσματα φανερώνουν πως όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν πως η Ε.Ε. δεν ήταν καλά προετοιμασμένη για αυτήν την διεύρυνση.



Στην ερώτηση 4 για το ποιές προτάσεις θα έπρεπε η Ευρωπαϊκή Ένωση να είχε σε προτεραιότητα για την καλύτερη προετοιμασία της διεύρυνσής της, το **33,3%** των ερωτηθέντων απάντησε την *προώθηση της Δημοκρατίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων*. Από αυτούς το **13,3%** ήταν γυναίκες και το **20%** άνδρες (δηλαδή περισσότεροι ήταν οι άνδρες σε σύγκριση με τις γυναίκες που θεώρησαν ότι αυτή τη πρόταση έπρεπε να είναι σε προτεραιότητα). Το **13,3%** των ερωτηθέντων απάντησε την *ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής και των πολιτικών ασφαλείας*. Από αυτό το ποσοστό το **10%** ήταν γυναίκες και το **3,3%** άνδρες (δηλαδή περισσότερες ήταν γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες που θεώρησαν ότι έπρεπε αυτή η πρόταση να είναι σε προτεραιότητα). Την *προώθηση της ανταλλαγής ιδεών και των ορθών πρακτικών ανάμεσα στα παλαιά και νέα κράτη – μέλη* απάντησε το **13,3%** των ερωτηθέντων, όπου απαρτίζονταν μόνο από γυναίκες. Το **10%** του συνόλου των ερωτηθέντων απάντησαν ότι για την καλύτερη προετοιμασία της διεύρυνσης η Ε.Ε. θα έπρεπε να *επικεντρώσει την υποστήριξή της στα νέα κράτη – μέλη*. Και το **10%** αυτών ήταν μόνο γυναίκες. Τέλος, **30%** δεν απάντησε *καμία* από τις παραπάνω προτάσεις. Το **20%** αυτών απαρτίζεται από γυναίκες ενώ το υπόλοιπο **10%** από άνδρες.

		Προώθηση της Δημοκρατίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων	Ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής και των πολιτικών ασφαλείας της	Προώθηση της ανταλλαγής ιδεών και των ορθών πρακτικών ανάμεσ στα παλαιά και νέα κράτη - μέλη	Επικέντρωση της υποστήριξής της στα νέα κράτη – μέλη	Καμία απάντηση	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	4	3	4	3	6	20
	% of Total	13,3%	10,0%	13,3%	10,0%	20,0%	66,7%
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	6	1	0	0	3	10
	% of Total	20,0%	3,3%	0,0%	0,0%	10,0%	33,3%
<b>Total</b>	Count	10	4	4	3	9	30
	% of Total	33,3%	13,3%	13,3%	10,0%	30,0%	100,0%

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
Πρόσθεση της Δημοκρατίας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων	Count	3	2	3	2	10
	% of Total	10,0%	6,7%	10,0%	6,7%	33,3%
Ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής και των πολιτικών ασφαλείας της	Count	0	3	0	1	4
	% of Total	0,0%	10,0%	0,0%	3,3%	13,3%
Πρόσθεση της ανταλλαγής ιδεών και των ορθών πρακτικών ανάμεσα στα παλαιά και νέα κράτη - μέλη	Count	0	1	2	1	4
	% of Total	0,0%	3,3%	6,7%	3,3%	13,3%
Επικέντρωση της υποστήριξης της στα νέα κράτη - μέλη	Count	0,0	1	2	0	3
	% of Total	0,0%	3,3%	6,7%	0,0%	10,0%
Καμία απάντηση	Count	4	3	2	0	9
	% of Total	13,3%	10,0%	6,7%	0,0%	30,0%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όπως δείχνει και ο παραπάνω πίνακας από το 33,3% που απάντησαν την 1<sup>η</sup> πρόταση το 10% είναι άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 ετών, το ίδιο ποσοστό απαρτίζουν άτομα ηλικίας 40-54 ετών, το 6,7% 25-39 ετών, και τέλος, με το ίδιο ποσοστό απάντησαν άτομα ηλικίας 55 και πάνω. Δηλαδή την 1<sup>η</sup> πρόταση υποστήριξαν περισσότερο νεαρά άτομα και άτομα ηλικίας μεταξύ 40 ως 54 ετών. Από το 13,3% που απάντησαν την 2<sup>η</sup> πρόταση, το 10% ήταν άτομα μεταξύ 25-39 ετών, ενώ το υπόλοιπο 3,3% ήταν ηλικίας από 55 και πάνω. Δηλαδή αυτή τη πρόταση δεν υποστήριξαν καθόλου άτομα ηλικίας 15-24 και 40-54 ετών. Από το 10% των ερωτηθέντων που προτίμησαν την 3<sup>η</sup> πρόταση, το 3,3% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 25-39 ετών, ενώ το υπόλοιπο 6,7% μεταξύ 40-54 ετών. Δηλαδή, κανένας από τις νεαρές ηλικίες δεν θεώρησε ότι αυτή η πρόταση έπρεπε να ήταν σε προτεραιότητα. Τέλος, από το 30% που δεν απάντησε καμία από τις παραπάνω προτάσεις, το 13,3% ήταν άτομα ηλικίας 15-24 ετών, το 10% μεταξύ 25-39 ετών, και τέλος, το 6,7% 40-54 ετών. Δυστυχώς, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που δεν έδωσαν απάντηση ήταν νέοι.

5. Θεωρείτε ότι με την διεύρυνσή της η Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε ισχυρότερη στη διεθνή σκηνή;

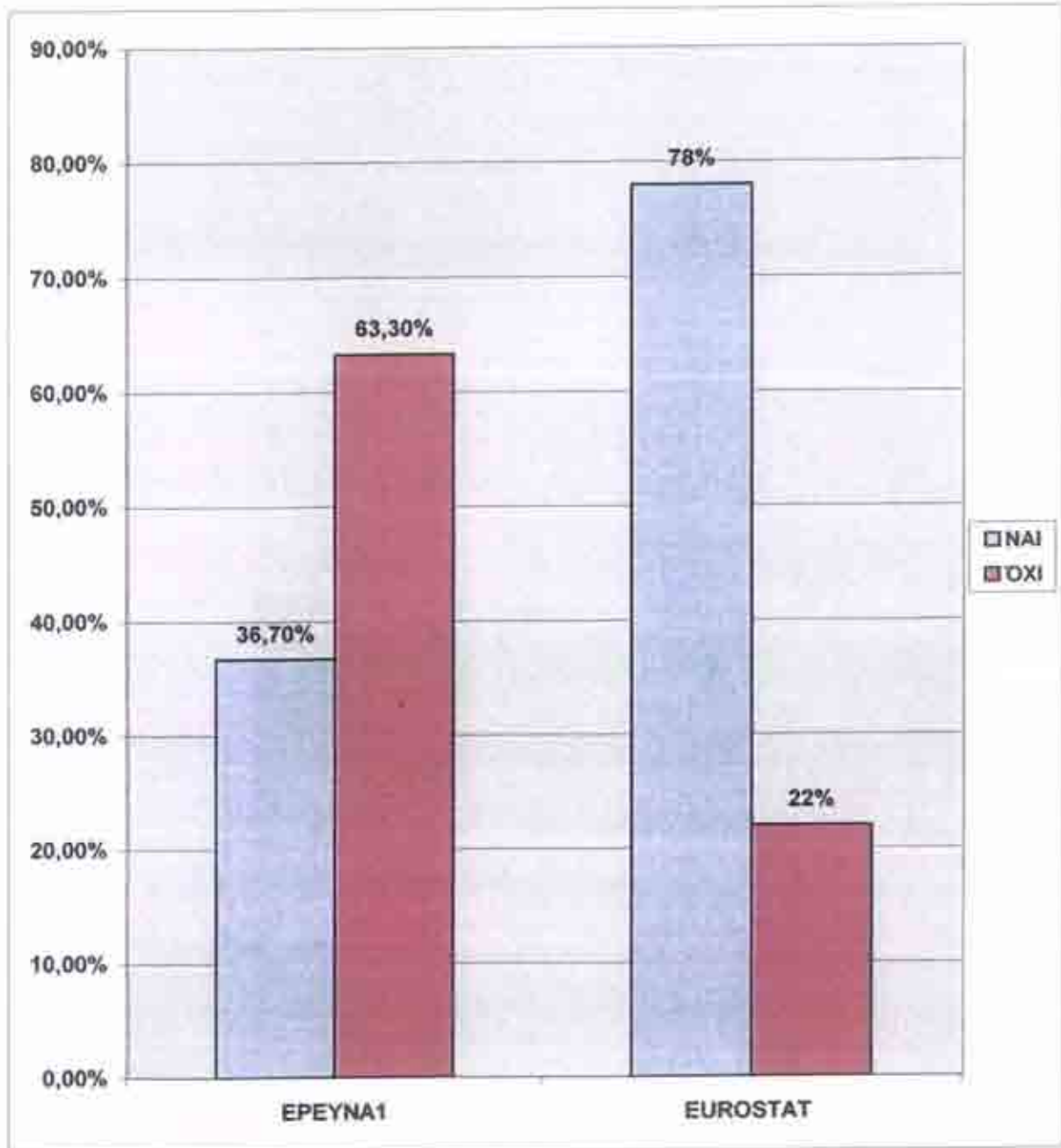
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	7	13	20
	% of Total	23,3%	43,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	4	6	10
	% of Total	13,3%	20,0%	33,3%
Total	Count	11	19	30
	% of Total	36,7%	63,3%	100,0%

Το 36,7% των ερωτηθέντων απάντησαν *θετικά* σε αυτήν την ερώτηση. Από αυτούς το 23,3% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 13,3% άνδρες. *Αρνητικοί* αυτής της ερώτησης ήταν το 63,3% (αρκετά μεγάλο ποσοστό) των ερωτηθέντων, από τους οποίους το 43,3% ήταν γυναίκες και το 20% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	5	2	4	0	11
	% of Total	16,7%	6,7%	13,3%	0,0%	36,7%
ΟΧΙ	Count	2	8	5	4	19
	% of Total	6,7%	26,7%	16,7%	13,3%	63,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Από το 36,7% των ερωτηθέντων που απάντησαν *καταφατικά* στην ερώτηση για το εάν η Ε.Ε. έγινε πιο ισχυρή στη διεθνή σκηνή με την διεύρυνσή της, το 16,7% ήταν άτομα μεταξύ 15-24 ετών (δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν άτομα νεαρής ηλικίας), το 6,7% μεταξύ 25-39 ετών και το 13,3% 40-54 ετών. Αξίζει να τονιστεί, ότι τα άτομα από 55 ετών και πάνω δεν θεωρούν ότι η Ε.Ε. έγινε ισχυρότερη στη διεθνή σκηνή με την τελευταία της διεύρυνση. Την παραπάνω πρόταση *αρνήθηκαν* το 63,3% των ερωτηθέντων, από τους οποίους το 6,7% ήταν άτομα ηλικίας 15-24 ετών, το 26,7% μεταξύ 25-39 (το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που αρνήθηκαν), το 16,7% μεταξύ 40-54 και τέλος, το 13,3% από 55 και πάνω.

**Θεωρείτε ότι με την διεύρυνσή της η Ε.Ε. έγινε ισχυρότερη στη διεθνή σκηνή;**



Όπως παρουσιάζεται στο παραπάνω διάγραμμα, η απόκλιση σε σύγκριση με τα ποσοστά του ευρωβαρομέτρου αυτών που τάσσονται *υπέρ* της άποψης ότι η Ε.Ε. με την διεύρυνσή της έγινε ισχυρότερη στη διεθνή σκηνή είναι μόλις **41,3%** (αρκετά μεγάλο ποσοστό). *Κατά* αυτής της άποψης στην έρευνα1 φτάνει το **63,3%** των ερωτηθέντων και στο ευρωβαρόμετρο φτάνει το **22%**. Αυτά τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν ότι η Ε.Ε. δεν έγινε ισχυρότερη με την ένταξη στους κόλπους της των δέκα (10) νέων χωρών.

6. Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πλέον πιο δύσκολη;

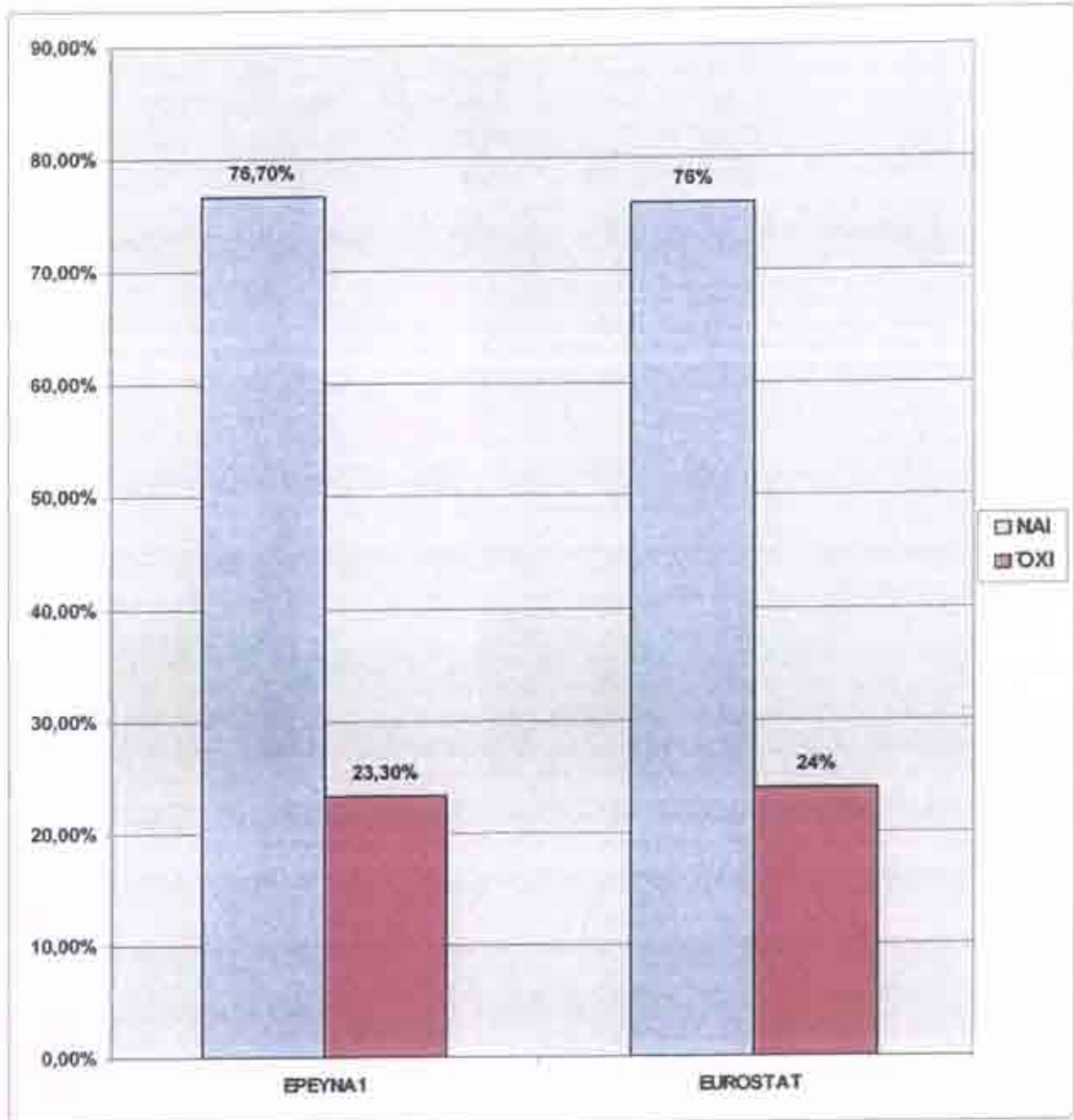
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	16	4	20
	% of Total	53,3%	13,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	7	3	10
	% of Total	23,3%	10,0%	33,3%
Total	Count	23	7	30
	% of Total	76,7%	23,3%	100,0%

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (76,6%) θεωρεί ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πιο δύσκολη. Από αυτούς το 53,3% απαρτίζεται από γυναίκες (αρκετά μεγάλο ποσοστό) και το 23,3% από άνδρες. Αρνητική απάντηση αυτής της ερώτησης έδωσε το 23,3% των ερωτηθέντων, από τους οποίους το 13,3% είναι γυναίκες και το υπόλοιπο 10% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	5	8	7	3	23
	% of Total	16,7%	26,7%	23,3%	10,0%	76,7%
ΟΧΙ	Count	2	2	2	1	7
	% of Total	6,7%	6,7%	6,7%	3,3%	23,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Από το 76,7% των ερωτηθέντων που απάντησαν καταφατικά σε αυτήν την ερώτηση, το 16,7% είναι άτομα ηλικίας από 15-24 ετών, το 26,7% από 25-39 (οι οποίοι αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό), το 23,3% από 40-54, και τέλος το 10% από 55 και πάνω. Από τους ερωτηθέντες που αρνήθηκαν το ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. έκανε πιο δύσκολη τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, το 6,7% είναι μεταξύ 15-24 ετών, το ίδιο ποσοστό απαρτίζουν άτομα μεταξύ 25-39 ετών και 40-54 ετών, ενώ το 3,3% είναι άτομα ηλικίας από 55 και πάνω. Αυτά τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι η αρνητική γνώμη των ερωτηθέντων είναι μοιρασμένη στις ηλικίες από 15 ως 54 ετών, ενώ το μικρότερο ποσοστό που αρνήθηκε το ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων έγινε πιο δύσκολη με την διεύρυνση της Ε.Ε. ήταν ηλικίες από 55 και πάνω.

**Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πλέον πιο δύσκολη;**



Σε αυτήν την ερώτηση οι αποκλίσεις είναι πάρα πολύ μικρές, όπως φαίνεται και παραπάνω. Στην έρευνα1 το ποσοστό των ερωτηθέντων που πιστεύουν ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών έγινε *πιο δύσκολη* η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι 76,7% ενώ στο ευρωβαρόμετρο 76% (η απόκλιση είναι μόλις 0,7%). *Αντίθετη* άποψη έχει το 23,3% των ερωτηθέντων στην έρευνα1 και το 24% στο ευρωβαρόμετρο. Παρατηρούμε δηλαδή ότι οι απόψεις των ερωτηθέντων στην ερώτηση για το εάν η διαδικασία λήψης αποφάσεων έγινε πιο δύσκολη με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών δεν έχουν αλλάξει στο χρονικό διάστημα των έξι (6) μηνών που χωρίζει τις δύο έρευνες.

7. Θεωρείτε ότι η διαδικασία της ένταξης των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάρυνε οικονομικά τη χώρα μας και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό;

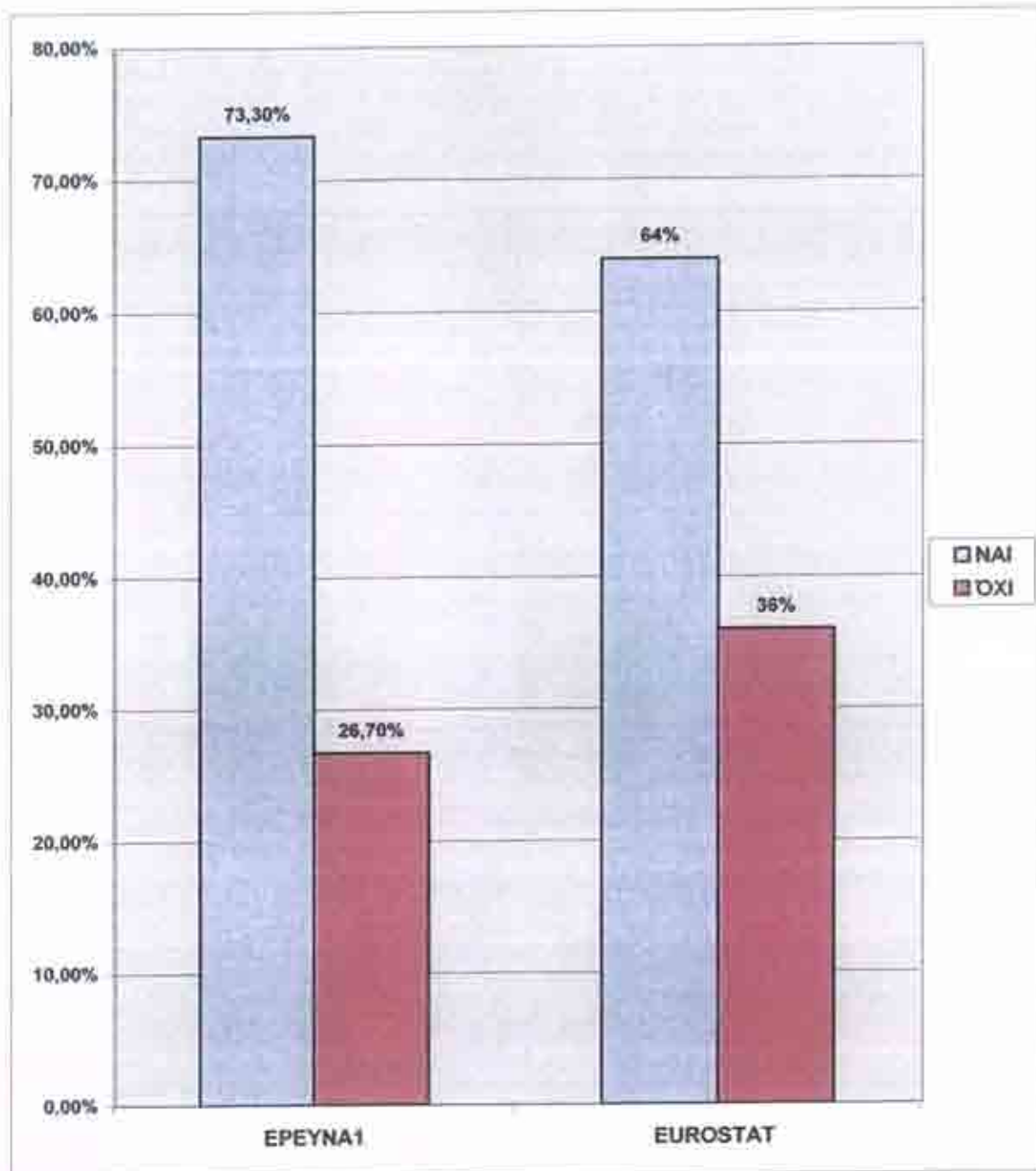
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	14	6	20
	% of Total	46,7%	20,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	8	2	10
	% of Total	26,7%	6,7%	33,3%
Total	Count	22	8	30
	% of Total	73,3%	26,7%	100,0%

Ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων (73,3%) πιστεύει ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα νέων χωρών σε αυτήν, *επιβάρυνε* οικονομικά τη χώρα μας και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό. Από αυτούς το 46,7% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 26,7% άνδρες (δηλαδή 14 γυναίκες στα 20 άτομα). Το 26,7% (αρκετά μικρό ποσοστό) *αρνήθηκε* τη πρόταση ότι η χώρα μας επιβαρύνθηκε οικονομικά από την διεύρυνση της Ε.Ε. από αυτό το ποσοστό το 20% το απαρτίζουν γυναίκες, ενώ το 6,7% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	7	8	4	3	22
	% of Total	23,3%	26,7%	13,3%	10,0%	73,3%
ΟΧΙ	Count	0	2	5	1	8
	% of Total	0,0%	6,7%	16,7%	3,3%	26,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων, ο παραπάνω πίνακας μας παρουσιάζει τα εξής: από το 73,3% που απάντησαν *θετικά* σε αυτήν την ερώτηση το 23,3% ήταν μεταξύ 15-24 ετών, το 26,7% μεταξύ 25-39, το 13,3% 40-54, και τέλος το 10% από 55 και πάνω. Παρατηρείτε δηλαδή ότι όσο πιο νεαρές είναι οι ηλικίες τόσο πιο πολλά είναι τα άτομα που θεωρούν ότι η χώρα μας επιβαρύνθηκε οικονομικά από την διαδικασία της ένταξης των νέων χωρών. Επίσης, αξίζει να τονιστεί ότι κανένας από τα άτομα ηλικίας από 15-24 δεν απάντησε αρνητικά στην ερώτηση αυτή.

**Θεωρείτε ότι η διαδικασία της ένταξης των νέων χωρών στην Ε.Ε. επιβάρυνε οικονομικά τη χώρα μας και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό;**



Σε αυτήν την ερώτηση για το εάν η διεύρυνση της Ε.Ε. επιβάρυνε οικονομικά τη χώρα μας οι αποκλίσεις συγκριτικά με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου είναι ως εξής: **9,3%** (73,3% από την έρευνα1 και 64% από το ευρωβαρόμετρο) για τα άτομα που τάσσονται *υπέρ* αυτής της πρότασης, ενώ *κατά* τάσσονται το **26,7%** των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το **36%** του ευρωβαρομέτρου. Αυτά τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι όλο και πιο πολλά άτομα θεωρούν ότι τελικά με την διεύρυνση της Ε.Ε. η χώρα μας επιβαρύνθηκε οικονομικά.



8. Θεωρείτε ότι με μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση μειώνονται οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη;

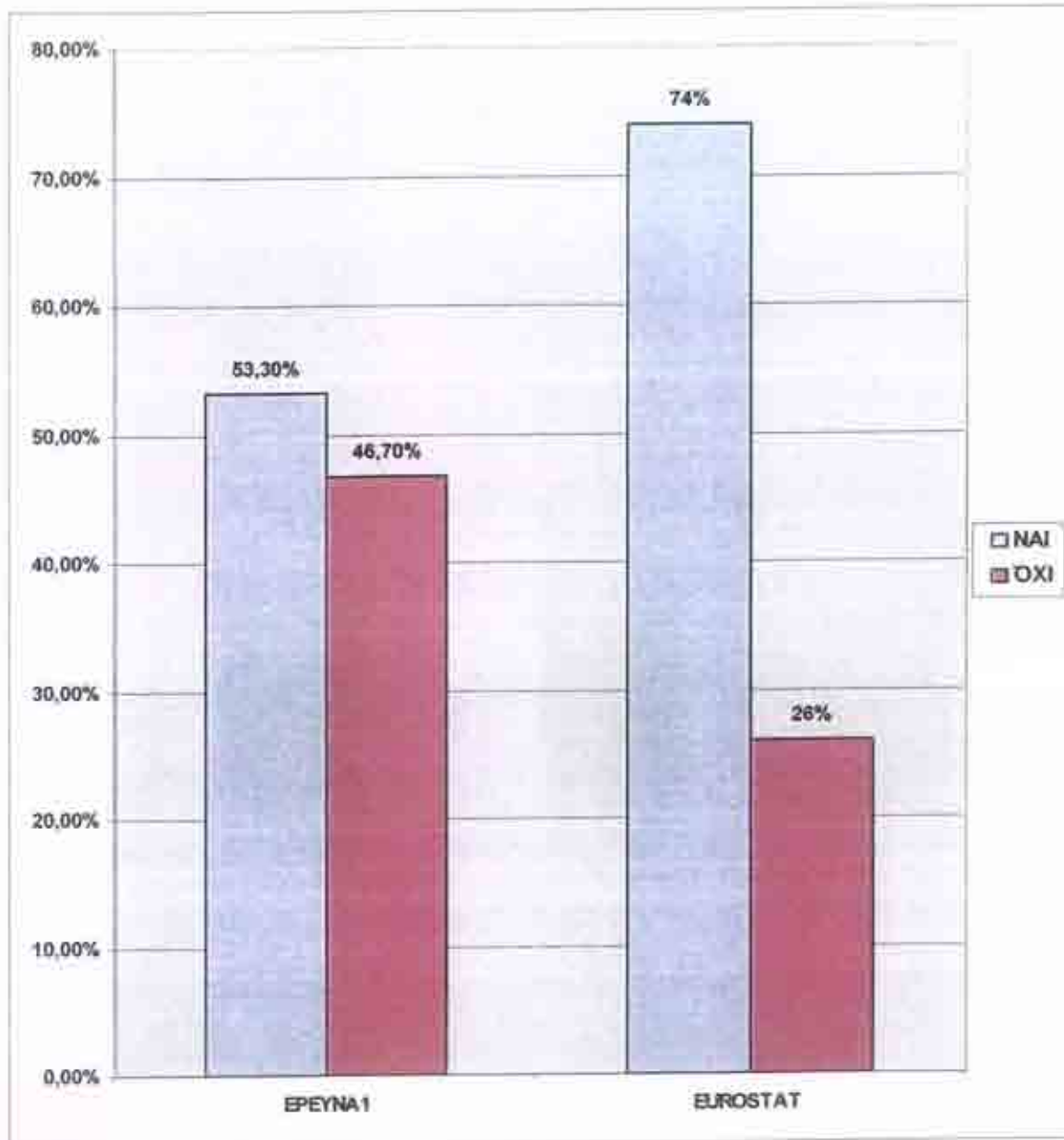
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	10	10	20
	% of Total	33,3%	33,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	6	4	10
	% of Total	20,0%	13,3%	33,3%
Total	Count	16	14	30
	% of Total	53,3%	46,7%	100,0%

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (53,3%) απάντησε *θετικά* στην ερώτηση για το εάν με την διευρυμένη Ε.Ε. μειώνονται οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη. Από αυτούς το 33,3% ήταν γυναίκες ενώ το υπόλοιπο 20% άνδρες. Το 46,7% των ερωτηθέντων *δεν θεωρούν* ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. μειώθηκαν οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη. Από αυτό το ποσοστό το 33,3% απαρτίζεται από γυναίκες και το υπόλοιπο 13,3% από άνδρες (πολλές περισσότερες οι γυναίκες συγκριτικά με τους άνδρες που απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση).

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	3	6	5	2	16
	% of Total	10,0%	20,0%	16,7%	6,7%	53,3%
ΌΧΙ	Count	4	4	4	2	14
	% of Total	13,3%	13,3%	13,3%	6,7%	46,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Οι ηλικίες των ερωτηθέντων που απάντησαν *θετικά* στην ερώτηση 8 κατανέμονται ως εξής: το 10% ήταν άτομα ηλικίας από 15-24 ετών, το 20% άτομα μεταξύ 25-39 ετών (δηλαδή, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που απάντησαν θετικά ήταν μεταξύ 25-39 ετών), το 16,7% μεταξύ 40-54, και το 6,7% από 55 και πάνω. *Αρνητικά* απάντησαν οι ερωτηθέντες με ποσοστά των αντίστοιχων ηλικιών ως εξής: το 13,3% ήταν μεταξύ 15-24 ετών, το ίδιο ποσοστό είχαν οι ηλικίες μεταξύ 25-39 ετών και 40-54 ετών, και τέλος το 6,7% ήταν από 55 ετών και πάνω. Είναι φανερό από τα αποτελέσματα ότι τα άτομα που απάντησαν ότι δεν θεωρούν ότι μειώθηκαν οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη με την διεύρυνση της Ε.Ε. είναι εξίσου μοιρασμένα στις ηλικίες μεταξύ 15 ως 54, ενώ είναι λίγα τα άτομα από 55 κα πάνω που είχαν αυτή την άποψη.

**Θεωρείτε ότι με μια διευρυνόμενη Ε.Ε. μειώνονται οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στην Ευρώπη;**



Σε αυτήν την ερώτηση οι αποκλίσεις συγκριτικά με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου είναι αρκετά μεγάλες. Το 53,3% των ερωτηθέντων στην έρευνα1 θεωρούν ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. *μειώθηκαν* οι κίνδυνοι πολέμου και συγκρούσεων στη Ευρώπη, ενώ στο ευρωβαρομέτρο το 74% των ερωτηθέντων, *Αρνητικά* απάντησε το 46,7% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 26% του ευρωβαρομέτρου, με απόκλιση 20,7%. Παρατηρούμε δηλαδή ότι όλο και λιγότερα άτομα θεωρούν ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. μειώθηκαν οι κίνδυνοι συγκρούσεων και πολέμου στην Ευρώπη, κατά το χρονικό διάστημα των έξι (6) μηνών που διαφέρουν οι δύο έρευνες μεταξύ τους.

9. Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών η χώρα μας διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο στην Ευρώπη;

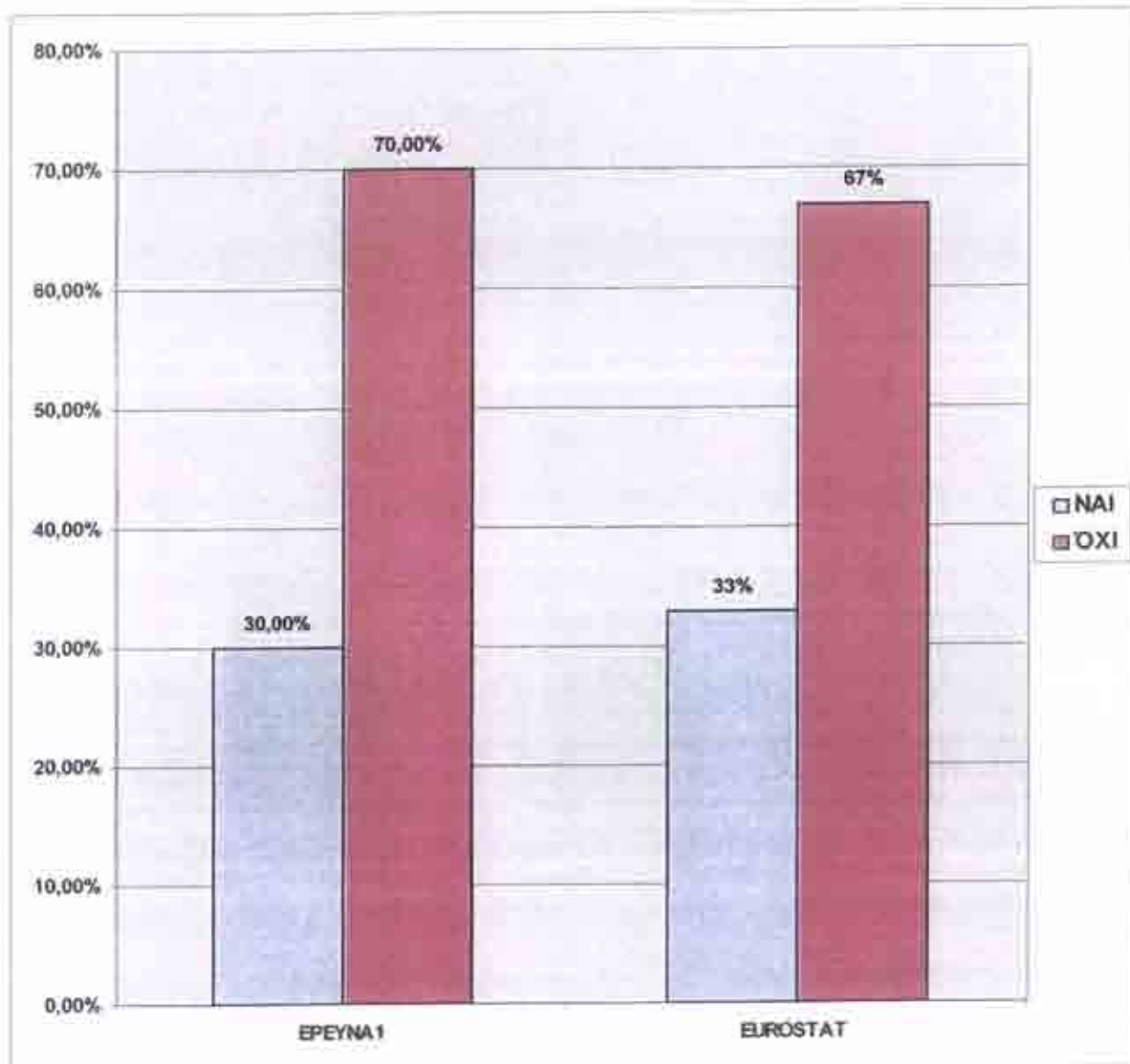
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	5	15	20
	% of Total	16,7%	50,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	4	6	10
	% of Total	13,3%	20,0%	33,3%
Total	Count	9	21	30
	% of Total	30,0%	70,0%	100,0%

Σε αυτήν την ερώτηση ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων μόλις το 30% απάντησε **καταφατικά**, θεωρώντας ότι η χώρα μας στη διευρυμένη Ευρώπη διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο. Από αυτό το ποσοστό το 16,7% ήταν γένους θηλυκού και το 13,3% γένους αρσενικού. Η πλειονότητα (70%) των ερωτηθέντων **αρνήθηκαν** αυτή την πρόταση. Από αυτούς το 50% ήταν γυναίκες (αρκετά μεγαλύτερο ποσοστό σε σύγκριση με τους άνδρες) και το 20% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	4	2	2	1	9
	% of Total	13,3%	6,7%	6,7%	3,3%	30,0%
ΟΧΙ	Count	3	8	7	3	21
	% of Total	10,0%	26,7%	23,3%	10,0%	70,0%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Οι ηλικίες των ερωτηθέντων παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα και είναι ως εξής: για το ποσοστό 30% που πιστεύουν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. οδήγησε στο γεγονός η χώρα μας να διαδραματίζει **λιγότερο σημαντικό ρόλο** στην Ευρώπη από πριν το 13,3% το απαρτίζουν ερωτηθέντες με ηλικία ανάμεσα στα 15-24 έτη, το 6,7% ανάμεσα στα 25-39 και 40-54 με το ίδιο ποσοστό, και τέλος το 3,3% ήταν ερωτηθέντες από 55 ετών και πάνω. Παρατηρούμε δηλαδή ότι τα περισσότερα άτομα που απάντησαν θετικά ήταν οι νεαρές ηλικίες μεταξύ 15 ως 24 ετών. Από το ποσοστό 70% των ερωτηθέντων που απάντησαν **αρνητικά** σε αυτήν την ερώτηση το 10% απαρτίζεται από άτομα 15-24 ετών και με το ίδιο ποσοστό από άτομα 55 και πάνω, το 26,7% απαρτίζεται από ηλικίες 25-39 ετών, και τέλος το 23,3% από άτομα ηλικίας μεταξύ 40-54 ετών. Δηλαδή, τα περισσότερα άτομα που αρνήθηκαν αυτή την πρόταση είναι μεταξύ 25 ως 39 ετών και ακολουθούν οι ηλικίες 40 ως 54 ετών.

**Θεωρείτε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών η χώρα μας διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο στην Ευρώπη;**



Οι αποκλίσεις στην ερώτηση αυτή είναι πολύ μικρές, συγκριτικά με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου. Έτσι λοιπόν, **30%** των ερωτηθέντων από την έρευνα1 και **33%** των ερωτηθέντων από το ευρωβαρόμετρο απάντησαν **θετικά** σε αυτήν την ερώτηση, με απόκλιση **3%**. **Αρνητικά** απάντησε το **70%** των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το **67%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Από τα συγκριτικά αυτά αποτελέσματα παρατηρούμε ότι η απόκλιση είναι μικρή και οι γνώμη των ερωτηθέντων, για το εάν με την διεύρυνση της Ε.Ε. η χώρα μας διαδραματίζει λιγότερο σημαντικό ρόλο στην Ευρώπη ή όχι, δεν έχει αλλάξει σημαντικά ανάμεσα στις δύο έρευνες.

10. Θεωρείτε ότι με μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αναπόφευκτο αυτή να είναι πιο απόμακρη από τους πολίτες της;

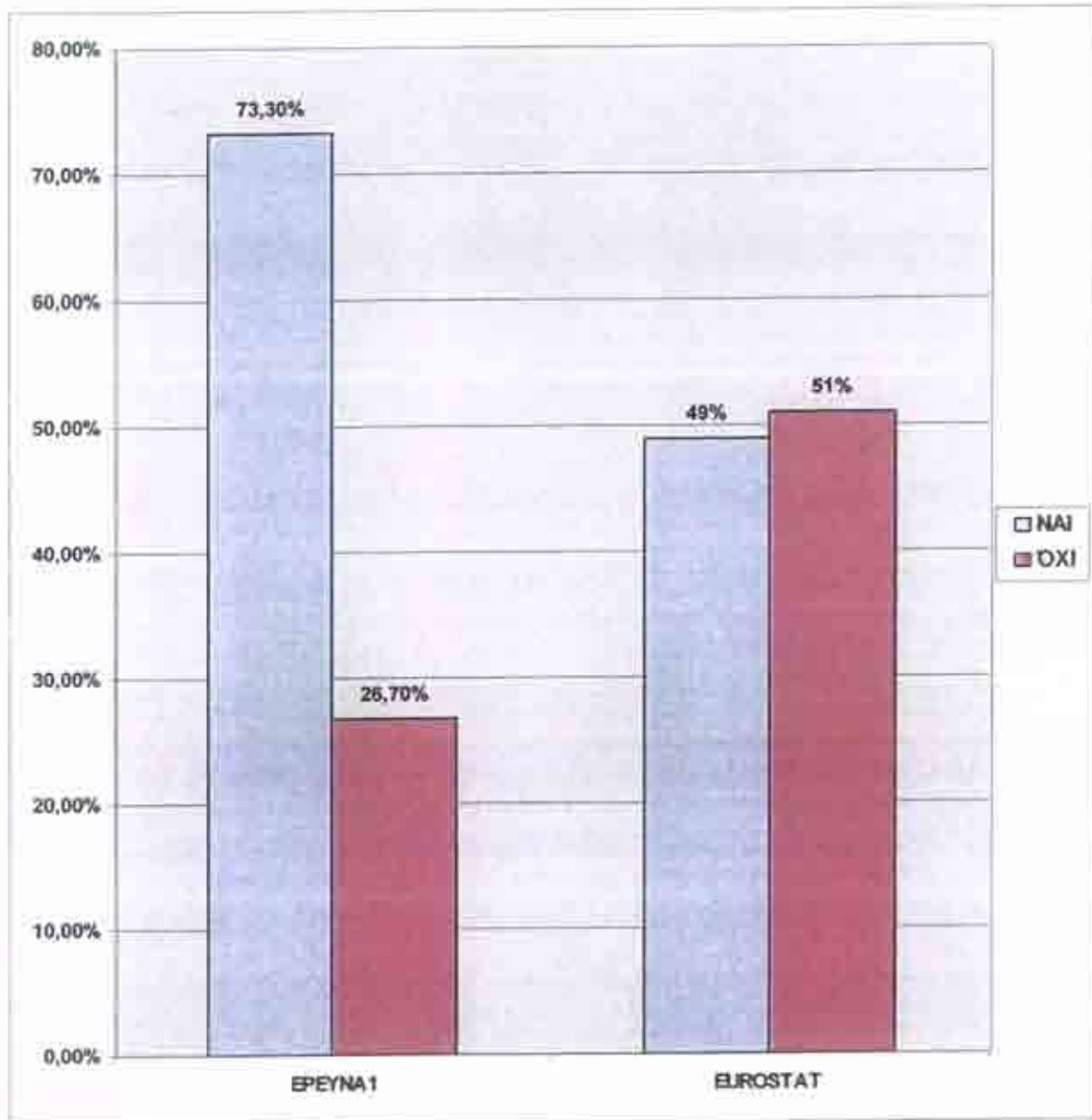
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	16	4	20
	% of Total	53,3%	13,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	6	4	10
	% of Total	20,0%	13,3%	33,3%
Total	Count	22	8	30
	% of Total	73,3%	26,7%	100,0%

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων με ποσοστό 73,3% απάντησε *θετικά* σε αυτή την ερώτηση, θεωρώντας ότι μια διευρυμένη Ευρώπη είναι πιο μακριά από τους πολίτες της. Από αυτό το ποσοστό το 53,3% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 20% άνδρες. Οι γυναίκες που απάντησαν θετικά είναι πολύ περισσότερες σε σύγκριση με τους άνδρες (16 γυναίκες στα 22 άτομα). *Αρνητικά* απάντησε μόλις το 26,7% των ερωτηθέντων, όπου το 13,3% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 13,3% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	6	6	7	3	22
	% of Total	20,0%	20,0%	23,3%	10,0%	73,3%
ΌΧΙ	Count	1	4	2	1	8
	% of Total	3,3%	13,3%	6,7%	3,3%	26,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες, παρατηρούμε από τον παραπάνω πίνακα ότι από το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν *καταφατικά* το 20% είναι άτομα ηλικίας 15-24 ετών και με το ίδιο ποσοστό άτομα ηλικίας 25-39 ετών, το 23,3% μεταξύ 40-54 ετών και το 10% από 55 ετών και πάνω. Παρατηρούμε από τα αποτελέσματα ότι οι ηλικίες των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά είναι μοιρασμένες με λιγότερους από 55 ετών και πάνω. Από το 26,7% που *αρνήθηκε* την πρόταση αυτή το 3,3% είναι μεταξύ 15-24 ετών και το ίδιο ποσοστό στις ηλικίες από 55 και πάνω, το 13,3% είναι μεταξύ 25-39 ετών, και τέλος το 6,7% μεταξύ 40-54 ετών. Δηλαδή αρνητική άποψη σε αυτήν την πρόταση έχουν κυρίως άτομα ηλικίας 25 ως 39 ετών και ακολουθούν άτομα με ηλικία 40-54 ετών.

**Θεωρείτε ότι με μια διευρυνόμενη Ε.Ε. είναι αναπόφευκτο αυτή να είναι πιο απόμακρη από τους πολίτες της;**



Σε αυτήν την ερώτηση οι απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι πολύ διαφορετικές συγκριτικά με τις δύο έρευνες. Έτσι λοιπόν, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων της έρευνας I (73,3%) απάντησε καταφατικά στην ερώτηση, ενώ καταφατικά απάντησε η μειοψηφία των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου (49%). Η απόκλιση λοιπόν, φτάνει το 24,3%. Αντίθετα, αρνητικά απάντησε το 26,7% των ερωτηθέντων της έρευνας I και το 51% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Σε αυτήν την ερώτηση οι απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες είναι αρκετά μεγάλη. Αυτό φανερώνει ότι όλο και περισσότερα άτομα όσο περνάει ο καιρός θεωρούν ότι η Ε.Ε. γίνεται όλο και πιο απόμακρη από τους πολίτες της και κυρίως από την διεύρυνσή της και έπειτα.

11. Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης επέτρεψε στις επιχειρήσεις της χώρας μας να επεκταθούν σε νέες αγορές;

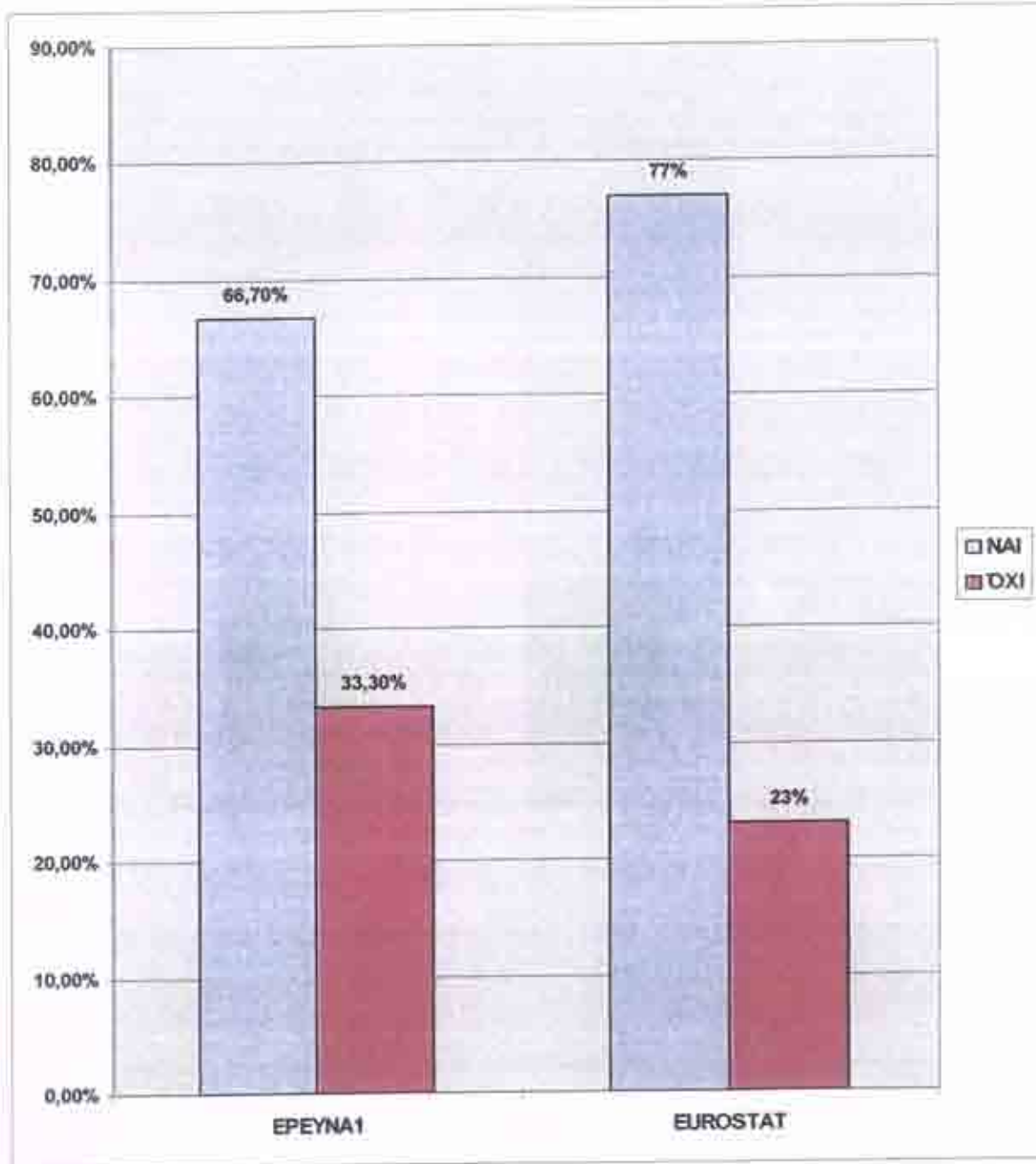
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	16	4	20
	% of Total	53,3%	13,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	4	6	10
	% of Total	13,3%	20,0%	33,3%
Total	Count	20	10	30
	% of Total	66,7%	33,3%	100,0%

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (66,7%) πιστεύουν πως η διεύρυνση της Ε.Ε. επέτρεψε στις επιχειρήσεις της χώρας μας να επεκταθούν σε νέες αγορές. Από αυτό το ποσοστό το 53,3% απαρτίζεται από γυναίκες (αρκετά μεγάλο ποσοστό σε σύγκριση με τους άνδρες), ενώ το υπόλοιπο 13,3% από άνδρες. Το 33,3% των ερωτηθέντων (αρκετά μικρότερο ποσοστό) απάντησαν αρνητικά σε αυτή την ερώτηση. Από το 33,3% των ερωτηθέντων που αρνήθηκαν, το 13,3% ήταν γυναίκες και το 20% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	5	7	6	2	20
	% of Total	16,7%	23,3%	20,0%	6,7%	66,7%
ΟΧΙ	Count	2	3	3	2	10
	% of Total	6,7%	10,0%	10,0%	6,7%	33,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Από το 66,7% των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. είχε ως αποτέλεσμα να επεκταθούν οι επιχειρήσεις της χώρας μας σε νέες αγορές, το 16,7% ήταν άτομα ηλικίας 15-24 ετών, το 23,3% μεταξύ 25-39, το 20% μεταξύ 40-54, ενώ το 6,7% από 55 και πάνω. Δηλαδή τα περισσότερα άτομα που θεωρούν ότι ισχύει αυτή η πρόταση είναι κυρίως άτομα από 25 ως 54 ετών. Από το ποσοστό (33,3%) των ερωτηθέντων που αρνήθηκαν την πρόταση αυτή, το 6,7% ήταν άτομα ηλικίας 15-24 και το ίδιο ποσοστό και για τις ηλικίες από 55 και πάνω, ενώ το 10% ήταν μεταξύ 25-39 και το ίδιο ποσοστό για ηλικίες 40-54. Και πάλι αρνήθηκαν άτομα ηλικίας 25 ως 54 ετών, μάλλον γιατί είναι οι ηλικίες που αποτελούν κυρίως το εργατικό δυναμικό της χώρας μας και κατ' επέκταση ασχολούνται με τα οικονομικά της χώρας μας και έχουν άποψη πάνω σε αυτά. Ενώ δεν ισχύει το ίδιο και στον ίδιο βαθμό για τις νεαρές ηλικίες και τις ηλικίες από 55 και πάνω.

**Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. επέτρεψε στις επιχειρήσεις της χώρας μας να επεκταθούν σε νέες αγορές;**



Σε αυτήν την ερώτηση οι αποκλίσεις δεν είναι πάρα πολύ μεγάλες ανάμεσα στα αποτελέσματα της έρευνας I με του ευρωβαρομέτρου. Έτσι λοιπόν, το 66,7% των ερωτηθέντων της έρευνας I και το 77% του ευρωβαρομέτρου *συμφωνούν* με το ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. επέτρεψε στις επιχειρήσεις της χώρας μας να επεκταθούν σε νέες αγορές. Αντίθετα, με αυτήν την πρόταση *διαφωνούν* το 33,3% των ερωτηθέντων της έρευνας I και το 23% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου, με απόκλιση 11,3%. Παρατηρούμε ότι η απόκλιση δεν είναι αρκετά μεγάλη, αλλά αξίζει να τονιστεί ότι έχουν μειωθεί (όχι βέβαια ανησυχητικά) τα άτομα που θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. οδήγησε στο να επεκταθούν οι επιχειρήσεις μας σε νέες αγορές.



12. Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν ιδιαίτερα ευεργετική από πολιτιστική άποψη, με την ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας στην Ένωση;

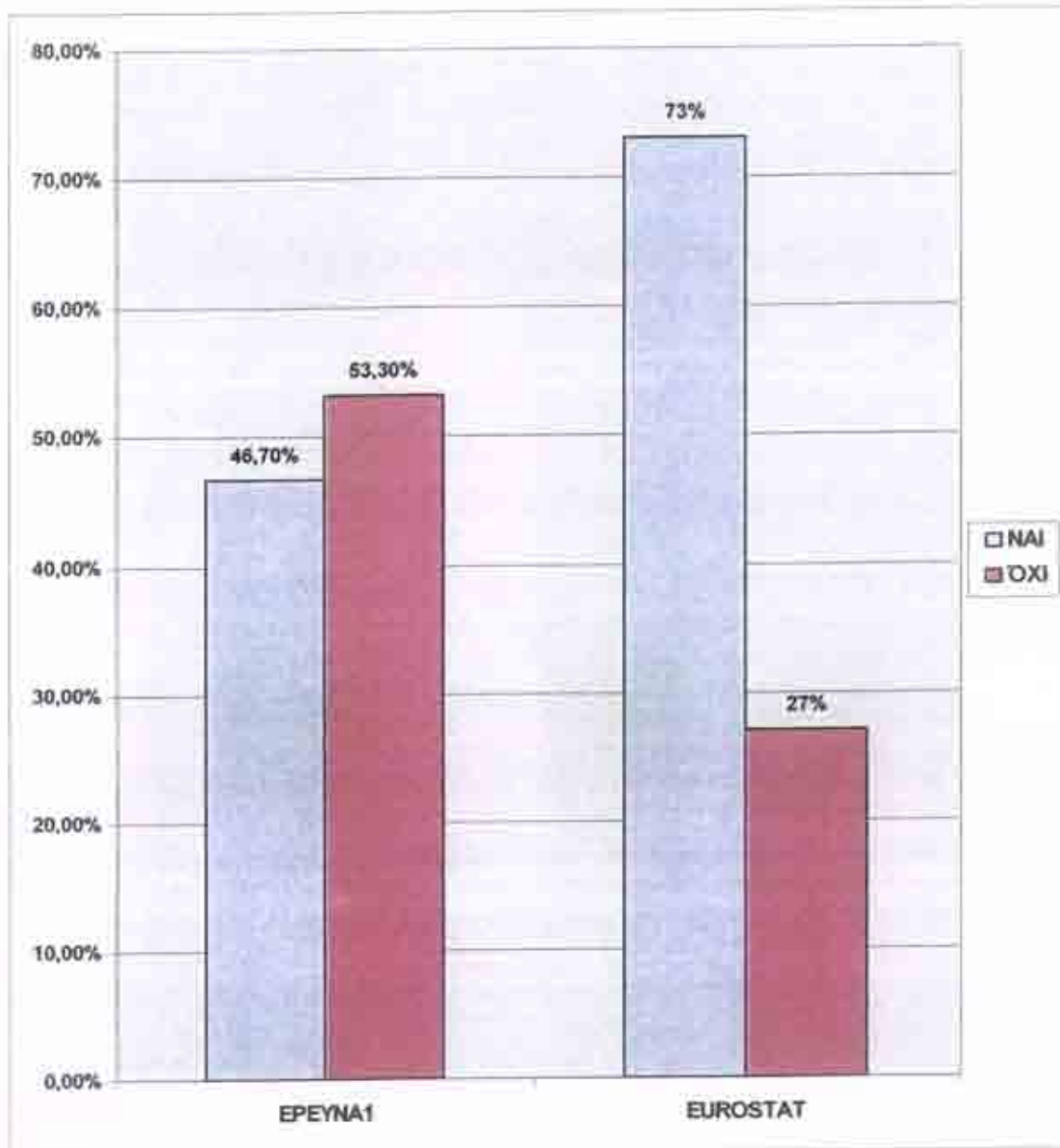
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	9	11	20
	% of Total	30,0%	36,7%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	5	5	10
	% of Total	16,7%	16,7%	33,3%
Total	Count	14	16	30
	% of Total	46,7%	53,3%	100,0%

Το 46,7% των ερωτηθέντων απάντησαν *θετικά* σε αυτήν την ερώτηση. Από αυτό το ποσοστό το 30% ήταν γυναίκες και το 16,7% άνδρες. Περισσότεροι από τους ερωτηθέντες, μόλις το 53,3%, *δεν συμφωνούν* με την πρόταση ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. ενισχύθηκε η πολιτιστική ποικιλομορφία στην Ένωση. Από αυτούς το 36,7% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 16,7% άνδρες. Παρατηρούμε ότι οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες από τους άνδρες που αρνήθηκαν αυτή τη πρόταση.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	1	5	6	2	14
	% of Total	3,3%	16,7%	20,0%	6,7%	46,7%
ΟΧΙ	Count	6	5	3	2	16
	% of Total	20,0%	16,7%	10,0%	6,7%	53,3%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες όπως παρατηρείτε και στον παραπάνω πίνακα, από το ποσοστό των ερωτηθέντων που είχαν *καταφατική* απάντηση (46,7%) το 3,3% ήταν μεταξύ 15-24 ετών, το 16,7% μεταξύ 25-39, το 20% μεταξύ 40-54, και τέλος το 6,7% 55 ετών και πάνω. Από το 53,3% που *αρνήθηκαν* σε αυτήν την ερώτηση, το 20% ήταν άτομα ηλικίας 15-24, το 16,7% μεταξύ 25-39, το 10% 40-54 και το 6,7% 55 και πάνω. Τα περισσότερα άτομα από 40 ως 54 ετών θεωρούν ότι η διεύρυνση ήταν ευεργετική από πολιτιστική άποψη, ενώ το αντίθετο θεωρούν τα περισσότερα νεαρά άτομα μεταξύ 15 ως 24 ετών. Οι δύο διαφορετικές γνώμες στις άλλες ηλικίες είναι εξίσου μοιρασμένες τόσο θετικά όσο και ανηθητικά.

**Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. ήταν ιδιαίτερα ενεργητική από πολιτιστική άποψη;**



Το παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζει τις αρκετά μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των αποτελεσμάτων της έρευνας με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου, στην ερώτηση για το εάν η ένταξη των δέκα νέων χωρών ήταν ιδιαίτερα ενεργητική από πολιτιστική άποψη. Έτσι λοιπόν, *πέρ* αυτής της πρόταση τάχθηκε το 46,7% των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> και το 73% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου, με απόκλιση 26,3%. Κατά αυτής της πρότασης τάχθηκε το 53,3% των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> και το 27% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Παρατηρούμε από τα συγκριτικά αποτελέσματα των δύο ερευνών (στις οποίες η απόκλιση είναι μεγάλη) ότι όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. δεν ήταν ιδιαίτερα ενεργητική από πολιτιστική άποψη.

13. Πιστεύετε ότι με την ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη;

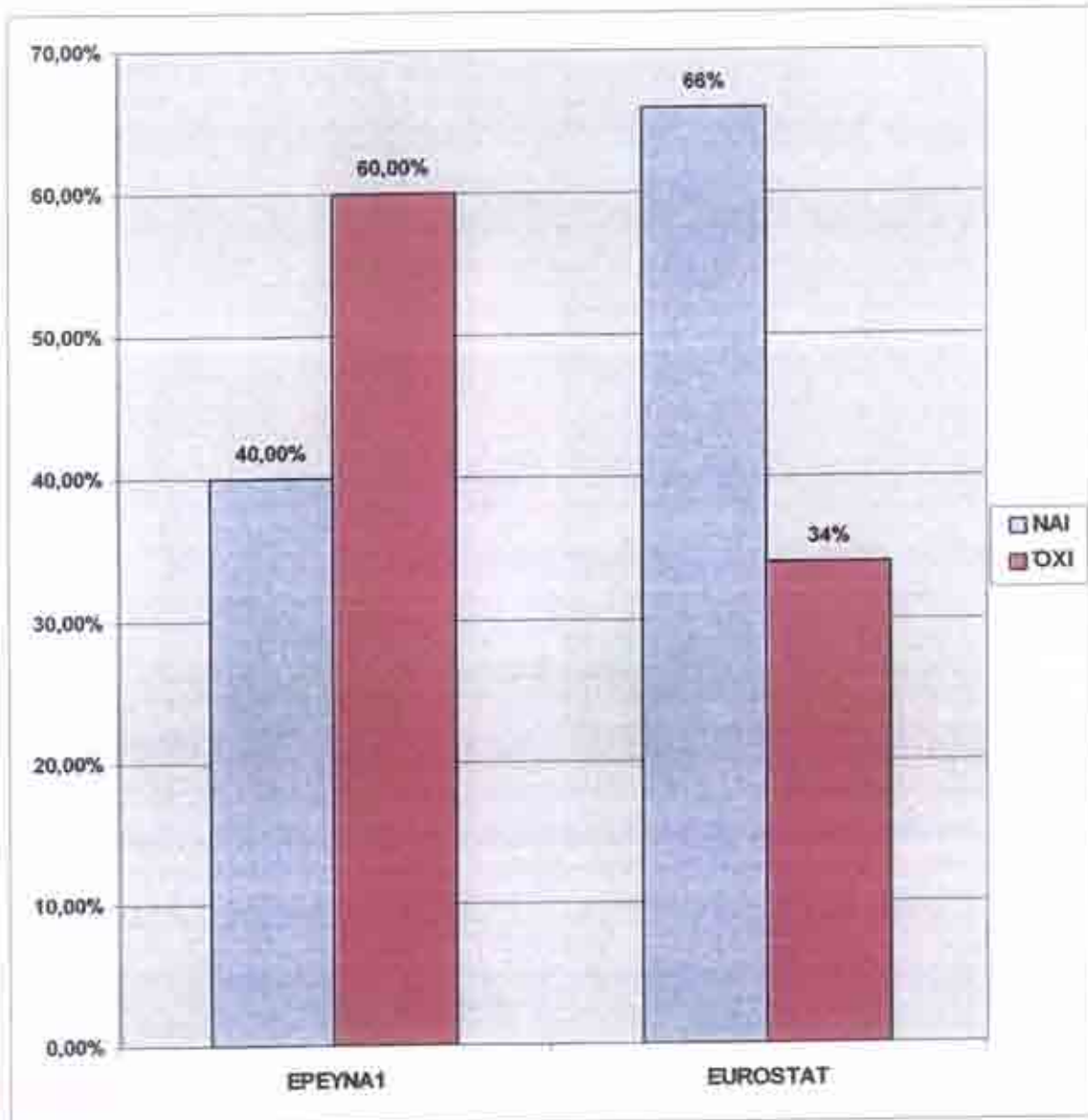
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	7	13	20
	% of Total	23,3%	43,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	5	5	10
	% of Total	16,7%	16,7%	33,3%
Total	Count	12	18	30
	% of Total	40,0%	60,0%	100,0%

Σε αυτήν την ερώτηση το 40% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών είναι *πιο εύκολο* να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη. Από αυτό το ποσοστό το 23,3% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 16,7% άνδρες. Την πρόταση αυτή *αρνήθηκαν* το 60% των ερωτηθέντων, από τους οποίους το 43,3% ήταν γυναίκες (αρκετά μεγάλο ποσοστό σε σύγκριση με τους άνδρες) και το 16,7% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	2	4	3	3	12
	% of Total	6,7%	13,3%	10,0%	10,0%	40,0%
ΟΧΙ	Count	5	6	6	1	18
	% of Total	16,7%	20,0%	20,0%	3,3%	60,0%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Από το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν *καταφατικά* σε αυτήν την ερώτηση (40%), το 6,7% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 ετών, το 13,3% 25-39, το 10% 40-54, ενώ με το ίδιο ποσοστό ηλικίες από 55 και πάνω. Από το 60% των ερωτηθέντων που *αρνήθηκαν* ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα της Ευρώπης, το 16,7% ήταν άτομα με ηλικία ανάμεσα στα 15-24 ετών, το 20% μεταξύ 25-39 ετών και με το ίδιο ποσοστό μεταξύ 40-54, και τέλος το 3,3% από 55 ετών και πάνω. Δηλαδή, τα περισσότερα άτομα όλων των ηλικιών, με εξαίρεση από 55 ετών και πάνω, θεωρούν ότι η διεύρυνση δεν βοηθά αρκετά στο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη.

**Πιστεύετε ότι με την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη;**



Στην ερώτηση για το εάν με τη διεύρυνση της Ε.Ε. είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ολόκληρη η Ευρώπη οι αποκλίσεις είναι ως εξής: *υπέρ* αυτής τάσσεται το 40% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 66% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου, με απόκλιση (26%) αρκετά μεγάλη. *Αντίθετη γνώμη* έχει το 60% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 34% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Η απόκλιση ανάμεσα στην δύο έρευνες είναι μεγάλη και φανερώνει ότι όλο και περισσότερα άτομα ενώ παλιότερα θεωρούσαν ότι με την ένταξη των νέων χωρών θα είναι πιο εύκολο να βρεθούν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, πλέον αρνούνται αυτή τη πρόταση.

14. Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αύξησε το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας;

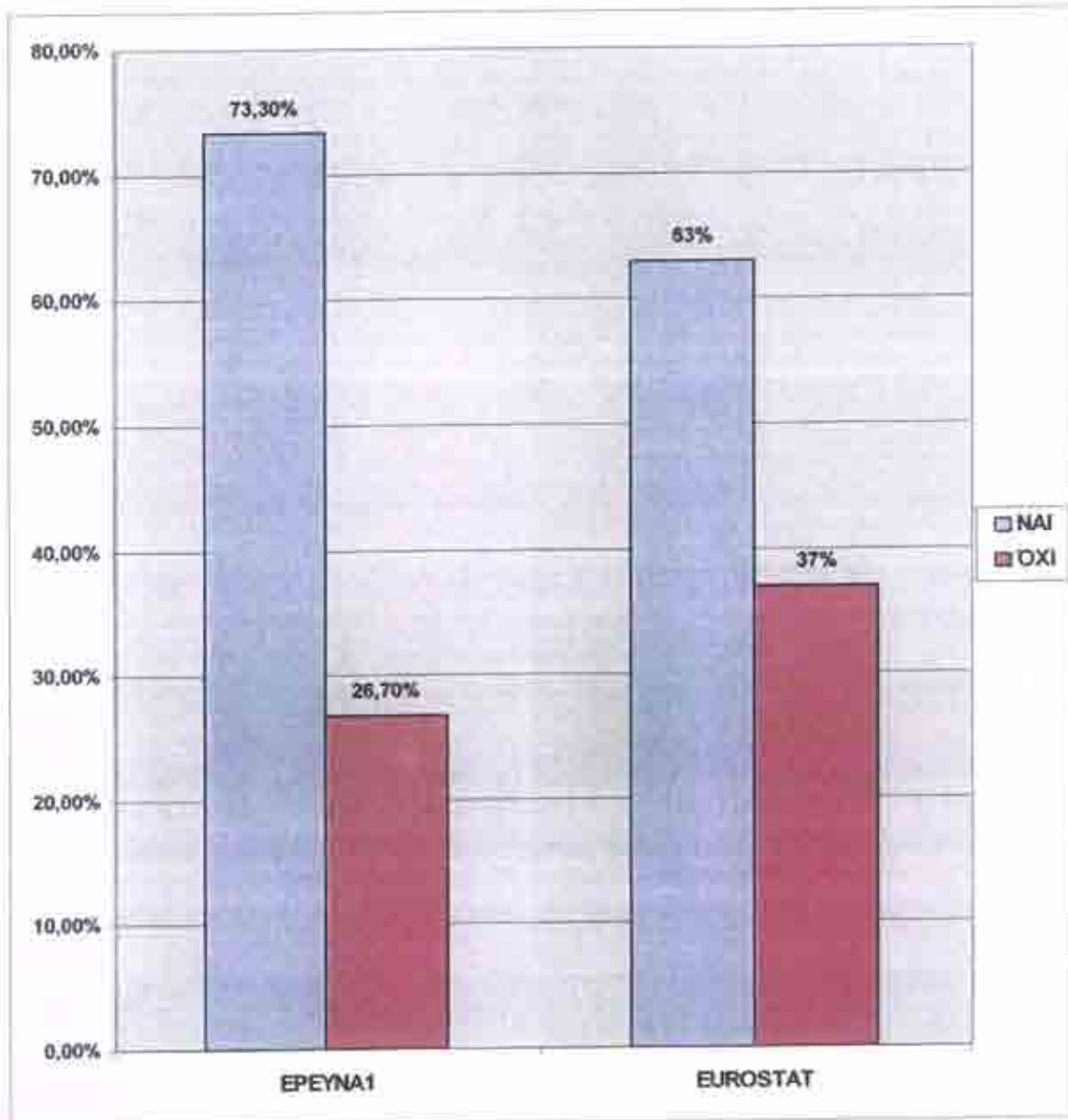
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	15	5	20
	% of Total	50,0%	16,7%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	7	3	10
	% of Total	23,3%	10,0%	33,3%
Total	Count	22	8	30
	% of Total	73,3%	26,7%	100,0%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων **73,3%** απάντησε πως η διεύρυνση της Ε.Ε. *είχε ως αποτέλεσμα* την αύξηση της ανεργίας στη χώρα μας. Από αυτό το ποσοστό το **50%** ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο **23,3%** άνδρες. Οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες από τους άνδρες που θεωρούν ότι ισχύει αυτή η πρόταση. *Αρνητικά* απάντησε το **26,7%** των ερωτηθέντων, οι οποίοι θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. δεν οδήγησε στην αύξηση της ανεργίας στην χώρα μας. Από αυτούς το **16,7%** ήταν γυναίκες και το **10%** άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	5	8	6	3	22
	% of Total	16,7%	26,7%	20,0%	10,0%	73,3%
ΟΧΙ	Count	2	2	3	1	8
	% of Total	6,7%	6,7%	10,0%	3,3%	26,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων από το **73,3%** που απάντησαν *θετικά* στην ερώτηση, το **16,7%** ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ **15-24** ετών, το **26,7%** μεταξύ **25-39** ετών, το **20%** **40-54**, και τέλος το **10%** **55** και *πάνω*. Από το ποσοστό που *αρνήθηκαν* την παραπάνω πρόταση (26,7%), το **6,7%** ήταν άτομα ηλικίας **15-24** ετών και ίδιο ποσοστό μεταξύ **25-39**, το **10%** **40-54** και το υπόλοιπο **3,3%** **55** και *πάνω*. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα, οι περισσότεροι νεαρής ηλικίας ως 39 ετών θεωρούν ότι με τη διεύρυνση της Ε.Ε. αυξήθηκε η ανεργία στη χώρα μας, ενώ τη πρόταση αυτή αρνούνται οι περισσότεροι από 40 ετών και πάνω. Βέβαια, αξίζει να τονιστεί ότι οι νεαρές ηλικίες είναι αυτές που πλήττονται πολύ περισσότερο από το γενικότερο πρόβλημα ανεργίας που αντιμετωπίζει η χώρα μας, γι' αυτό είναι και πιο απαισιόδοξοι συγκριτικά με τις μεγαλύτερες ηλικίες.

**Θεωρείτε ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. αύξησε το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας;**



Στην ερώτηση αυτή για το εάν η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. αύξησε το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας, οι αποκλίσεις δεν είναι πολύ μεγάλες ανάμεσα στα αποτελέσματα της έρευνας με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου. Έτσι λοιπόν, **θετική** απάντηση έδωσε το **73,3%** των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> ενώ στο ευρωβαρόμετρο το **63%** των ερωτηθέντων. **Αρνητική** απάντηση έδωσε το **26,7%** των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> ενώ στο ευρωβαρόμετρο το **37%** των ερωτηθέντων, με μια μικρή απόκλιση μόλις **10,3%**. Η απόκλιση αυτή φανερώνει πως όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. οδήγησε στην αύξηση της ανεργίας στη χώρα μας.

15. Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδήγησε σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στην χώρα μας;

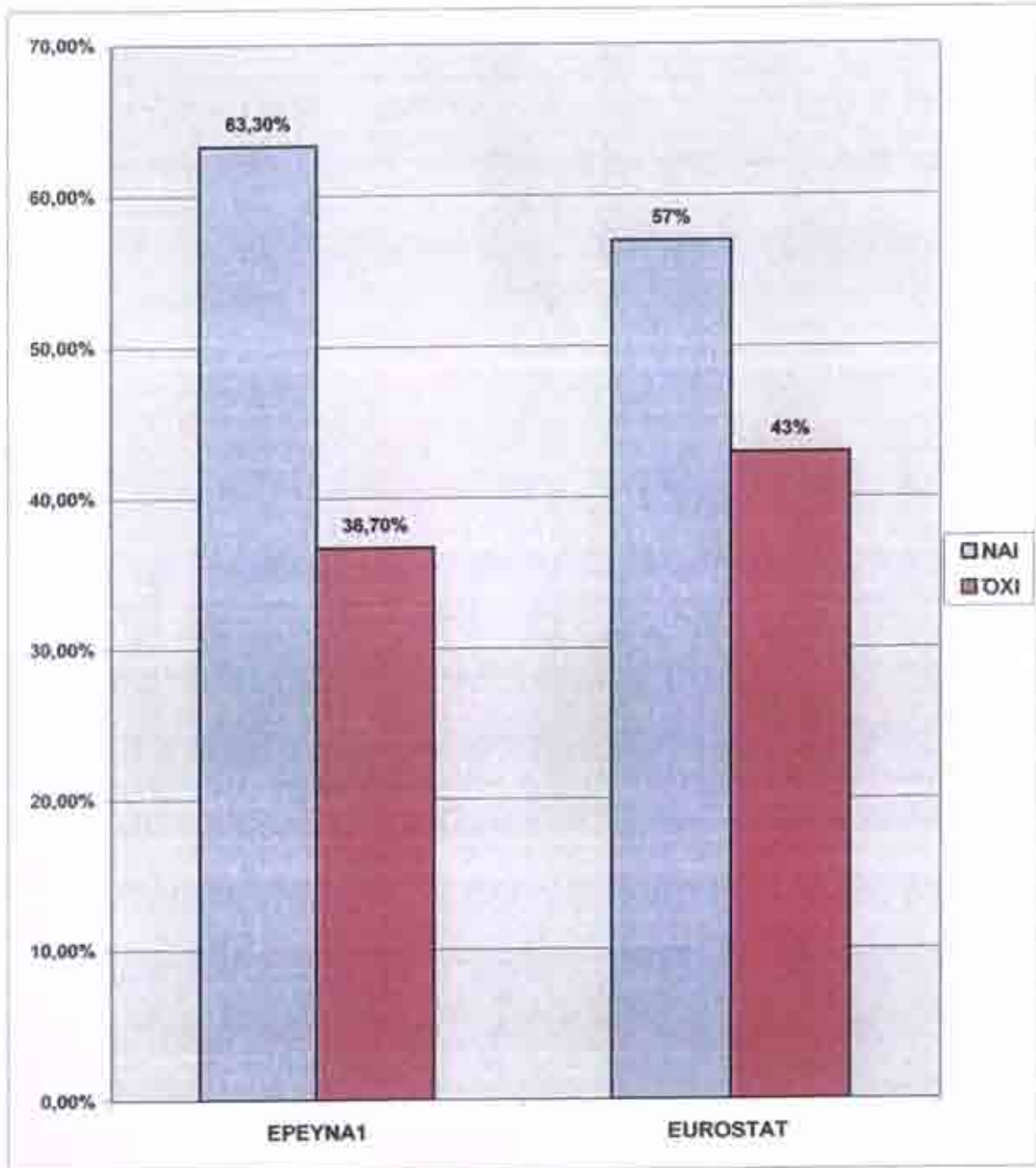
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	13	7	20
	% of Total	43,3%	23,3%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	6	4	10
	% of Total	20,0%	13,3%	33,3%
Total	Count	19	11	30
	% of Total	63,3%	36,7%	100,0%

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (63,3%) απάντησε *θετικά* στην ερώτηση θεωρώντας ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. μειώθηκε το επίπεδο κοινωνικής ευημερίας στη χώρα μας. Από αυτούς το 43,3% ήταν γένους θηλυκού (πολύ μεγαλύτερο ποσοστό σε σύγκριση με τους άνδρες) και το 20% γένους αρσενικού. Το 36,7% των ερωτηθέντων *δεν πιστεύουν* ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. οδήγησε και σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στη χώρα μας. Από αυτό το ποσοστό το 23,3% ήταν γυναίκες και το 13,3% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	6	5	5	3	19
	% of Total	20,0%	16,7%	16,7%	10,0%	63,3%
ΟΧΙ	Count	1	5	4	1	11
	% of Total	3,3%	16,7%	13,3%	3,3%	36,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Ηλικιακά τα ποσοστά όπως φαίνονται και στον πίνακα είναι ως εξής: από αυτούς που *δέχονται* την παραπάνω πρόταση το 20% ήταν μεταξύ 15-24 ετών, το 16,7% 25-39 και 40-54 με το ίδιο ποσοστό, και τέλος το 10% από 55 ετών και πάνω. Από το ποσοστό των ερωτηθέντων που *αρνούνται* την ερώτηση αυτή, το 3,3% ήταν μεταξύ 15-24 και 55 και πάνω με το ίδιο ποσοστό, το 16,7% μεταξύ 25-39 ετών, και τέλος το 13,3% ήταν 40-54 ετών. Όπως και για την προηγούμενη ερώτηση έτσι και σε αυτήν, οι περισσότεροι νεαρής ηλικίας ως 24 ετών θεωρούν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. οδήγησε σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στην χώρα μας. Το ίδιο ισχύει και για τα περισσότερα άτομα από 55 ετών και πάνω, με μικρότερο βέβαια ποσοστό. Για τις υπόλοιπες ηλικίες τα άτομα είναι μοιρασμένα στις δύο αυτές απόψεις.

**Θεωρείτε ότι η ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. οδήγησε σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στην χώρα μας;**



Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα το **63,3%** των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το **57%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου (με απόκλιση **6,3%**) πιστεύουν ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. **οδήγησε** σε πτώση του κοινωνικού επιπέδου ευημερίας στη χώρα μας. Αντίθετα, το **36,7%** των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το **43%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου θεωρούν ότι **δεν ισχύει** αυτή η πρόταση. Η απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες δεν είναι μεγάλη, αλλά φανερώνει ότι στο διάστημα των έξι (6) μηνών που απέχουν οι δύο έρευνες, αρκετά άτομα άλλαξαν γνώμη και υποστηρίζουν πλέον ότι η διεύρυνση της Ε.Ε. οδήγησε σε πτώση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας στην χώρα μας.



16. Θεωρείτε ότι με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλοί πολίτες των νέων χωρών μετανάστευσαν στη χώρα μας:

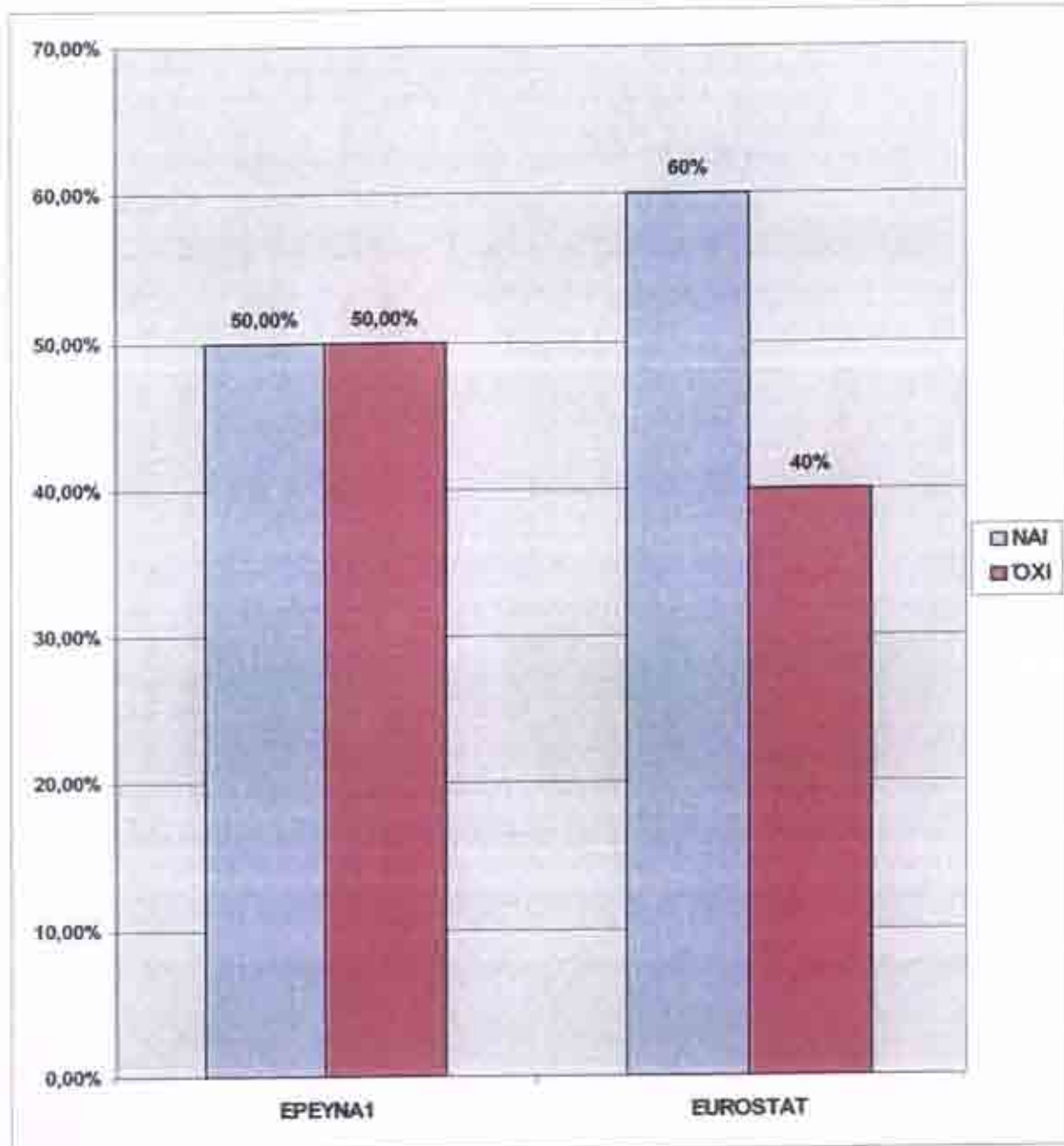
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	11	9	20
	% of Total	36,7%	30,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	4	6	10
	% of Total	13,3%	20,0%	33,3%
Total	Count	15	15	30
	% of Total	50,0%	50,0%	100,0%

Οι μισοί από τους ερωτηθέντες (50%) *δέχονται* την πρόταση ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών πολλοί πολίτες από αυτές μετανάστευσαν στη χώρα μας, ενώ το υπόλοιπο 50% των ερωτηθέντων *αρνούνται* την πρόταση αυτή. Από τους ερωτηθέντες οι οποίοι απάντησαν *καταφατικά* το 36,7% ήταν γυναίκες και το 13,3% άνδρες. Από αυτούς που απάντησαν *αρνητικά* το 30% ήταν γυναίκες και το 20% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	4	5	4	2	15
	% of Total	13,3%	16,7%	13,3%	6,7%	50,0%
ΌΧΙ	Count	3	5	5	2	15
	% of Total	10,0%	16,7%	16,7%	6,7%	50,0%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων, από το 50% που απάντησαν *θετικά* στην ερώτηση αυτή το 13,3% ήταν ηλικίες μεταξύ 15-24 ετών και 40-54 ετών με το ίδιο ποσοστό, το 16,7% ήταν ηλικίες μεταξύ 25-39 ετών, και τέλος το 6,7% ήταν από 55 ετών και πάνω. Από το υπόλοιπο 50% των ερωτηθέντων που *αρνήθηκαν* σε αυτήν την ερώτηση το 10% ήταν ηλικίες από 15-24 ετών, το 16,7% από 25-39 ετών και με το ίδιο ποσοστό από 40-54 ετών, και τέλος το 6,7% από 55 ετών και πάνω. Οι απόψεις των ερωτηθέντων σε κάθε ηλικία είναι μοιρασμένες τόσο θετικά όσο και αρνητικά.

**Θεωρείτε ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. πολλοί πολίτες των νέων χωρών μετανάστευσαν στη χώρα μας;**



Το 50% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 60% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου, απάντησε **θετικά** στην ερώτηση αυτή, με μία απόκλιση 10%. **Αντίθετη γνώμη** είχε το 50% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 40% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Τα συγκριτικά αυτά αποτελέσματα φανερώνουν ότι λιγότερα πλέον άτομα θεωρούν ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. πολλοί πολίτες των νέων χωρών μετανάστευσαν στη χώρα μας.

17. Πιστεύετε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης;

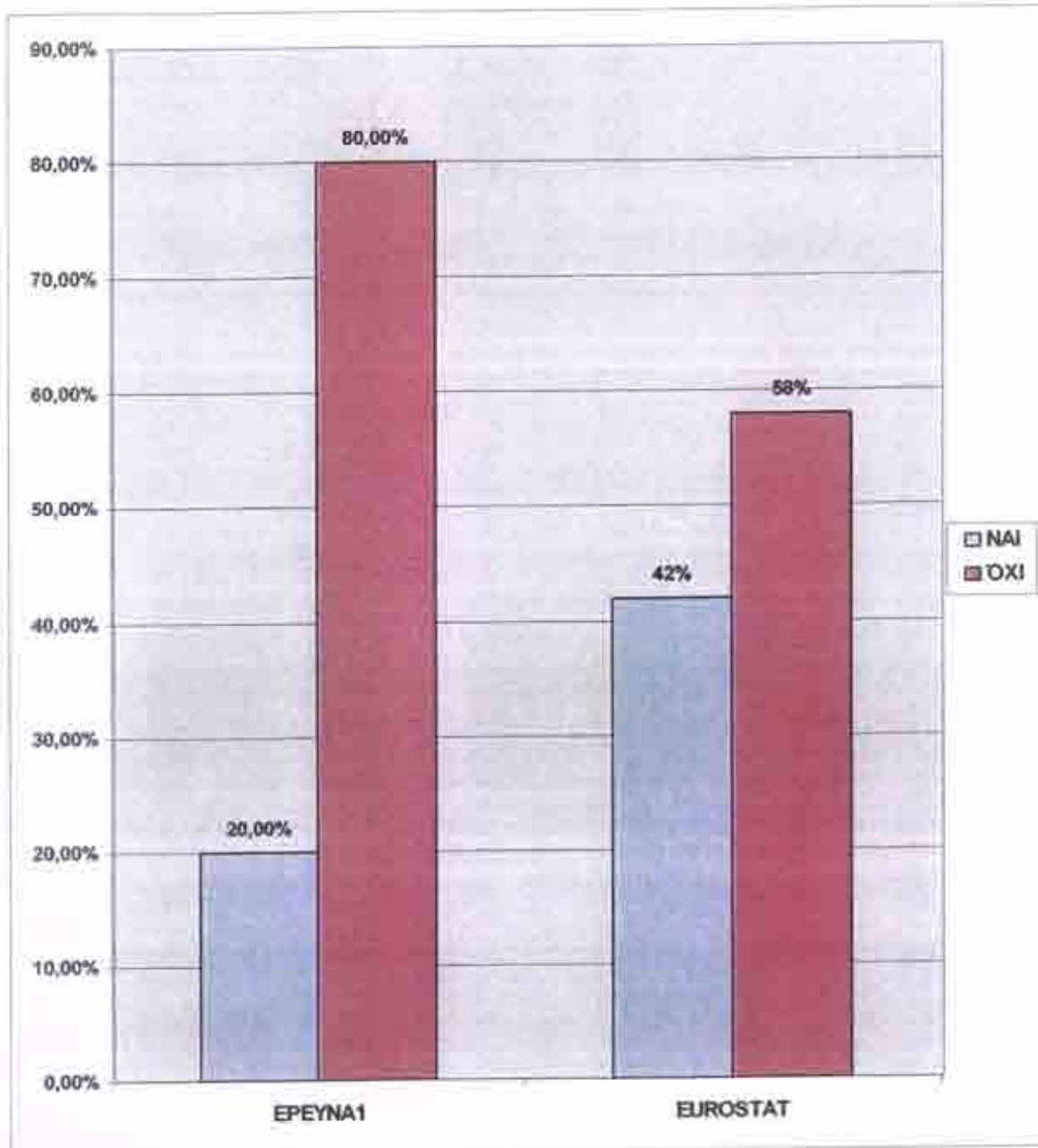
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	3	17	20
	% of Total	10,0%	56,7%	66,7%
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	3	7	10
	% of Total	10,0%	23,3%	33,3%
<b>Total</b>	Count	6	24	30
	% of Total	20,0%	80,0%	100,0%

Ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων (20%) απάντησαν *καταφατικά* στην ερώτηση αυτή. Από αυτό το ποσοστό το 10% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 10% άνδρες. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (80%) *δεν θεωρεί* ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης. Από αυτό το 80% το 56,7% ήταν γυναίκες (αρκετά μεγάλο ποσοστό σε σύγκριση με αυτό των ανδρών) και το υπόλοιπο 23,3% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	2	2	1	1	6
	% of Total	6,7%	6,7%	3,3%	3,3%	20,0%
<b>ΟΧΙ</b>	Count	5	8	8	3	24
	% of Total	16,7%	26,7%	26,7%	10,0%	80,0%
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όπως παρουσιάζεται και παραπάνω, από το 20% των ερωτηθέντων που απάντησαν *θετικά* σε αυτήν την ερώτηση, το 6,7% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 ετών και 25-39 ετών με το ίδιο ποσοστό, καθώς και το 3,3% 40-54 και από 55 και πάνω με το ίδιο ποσοστό. Από 80% των ερωτηθέντων που *αρνήθηκαν* την παραπάνω πρόταση το 16,7% ήταν άτομα ηλικίας από 15-24 ετών, το 26,7% από 25-39 και 40-54 με το ίδιο ποσοστό, και τέλος, το 10% από 55 ετών και πάνω. Από όλες τις ηλικίες τα περισσότερα άτομα αρνούνται την ερώτηση αυτή, με πιο έντονη αντίδραση των ατόμων από 25 ως 54 ετών.

**Πιστεύετε ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ε.Ε. έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης;**



Όπως φαίνεται στο παραπάνω διάγραμμα, 22% είναι η απόκλιση στην ερώτηση για το εάν με την ένταξη των δέκα νέων χωρών έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης. **Υπέρ** αυτής ήταν το 20% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 42% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Ενώ, **αρνητική άποψη** είχε το 80% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 58% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Η απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες είναι αρκετά μεγάλη και φανερώνει πως όλο και περισσότερα άτομα όσο περνάει ο καιρός δεν θεωρούν ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. έγινε πιο εύκολος ο έλεγχος της παράνομης μετανάστευσης.

18. Θεωρείτε ότι με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών;

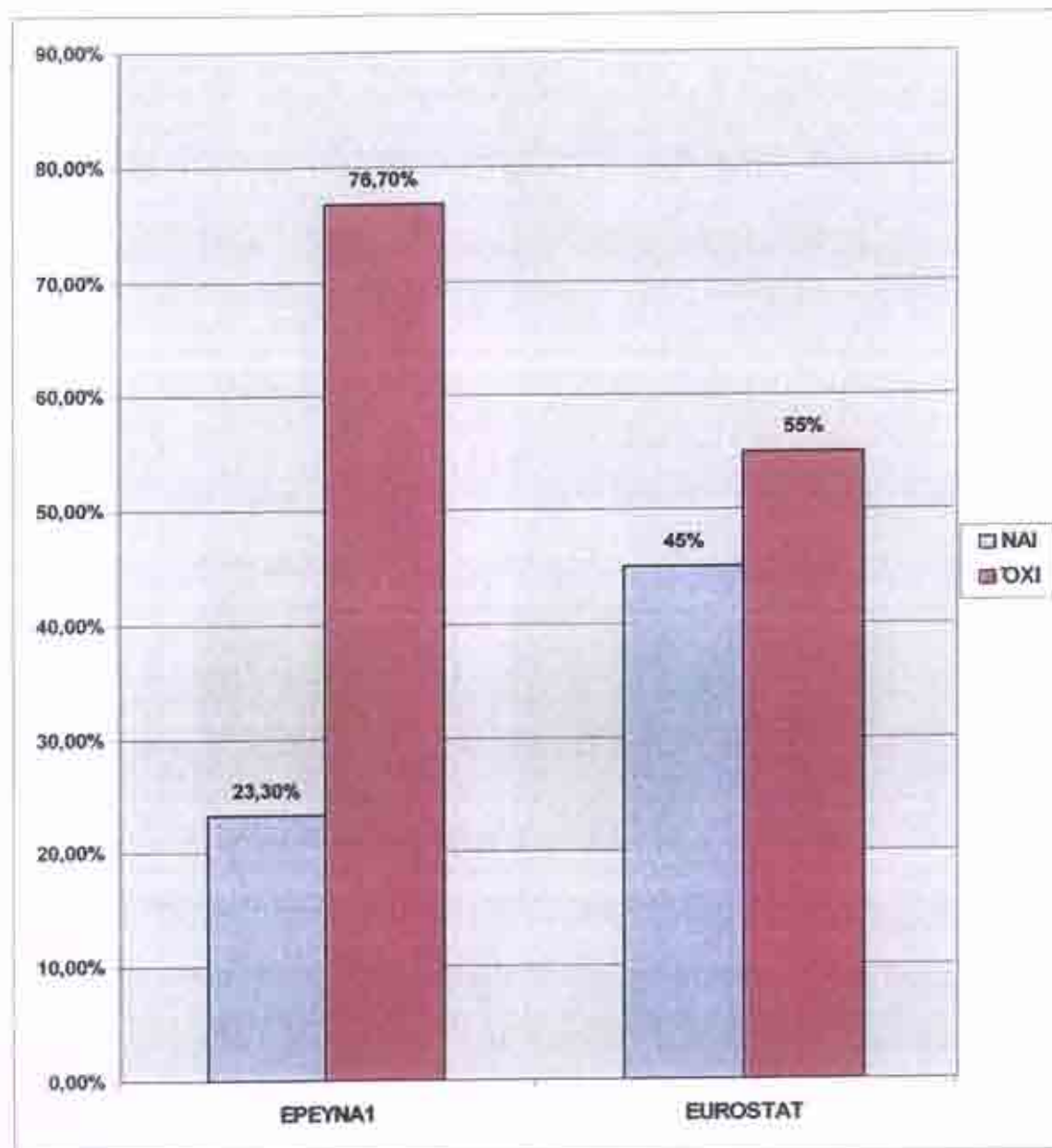
		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Count	5	15	20
	% of Total	16,7%	50,0%	66,7%
ΑΝΔΡΕΣ	Count	2	8	10
	% of Total	6,7%	26,7%	33,3%
Total	Count	7	23	30
	% of Total	23,3%	76,7%	100,0%

Το 23,3% των ερωτηθέντων *δέχτηκαν* την πρόταση ότι με την ένταξη των δέκα νέων χωρών έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών. Από αυτούς το 16,7% ήταν γυναίκες και το 6,7% άνδρες. Η πλειοψηφία όμως των ερωτηθέντων με ποσοστό 76,7% *αρνούνται* την παραπάνω πρόταση. Από αυτό το ποσοστό το 50% ήταν γυναίκες και το υπόλοιπο 26,7% άνδρες.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
ΝΑΙ	Count	1	1	3	2	7
	% of Total	3,3%	3,3%	10,0%	6,7%	23,3%
ΌΧΙ	Count	6	9	6	2	23
	% of Total	20,0%	30,0%	20,0%	6,7%	76,7%
Total	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3%	33,3%	30,0%	13,3%	100,0%

Όσον αφορά τις ηλικίες των ερωτηθέντων, από το ποσοστό (23,3%) αυτών που απάντησαν *καταφατικά* σε αυτήν την ερώτηση, το 3,3% ήταν άτομα με ηλικία από 15-24 ετών και με το ίδιο ποσοστό από 25-39, το 10% από 40-54 και το 6,7% από 55 ετών και πάνω. Από το 76,6% που *αρνήθηκαν* ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών, το 20% ήταν άτομα ηλικίας μεταξύ 15-24 και 40-54 με το ίδιο ποσοστό, το 30% μεταξύ 25-39 ετών, και τέλος, το 6,7% από 55 ετών και πάνω. Τα περισσότερα άτομα νεαρής κυρίως ηλικίας ως 39 ετών δεν θεωρούν ότι με την διεύρυνση έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών. Οι γνώμες είναι μοιρασμένες τόσο θετικά όσο και αρνητικά για τα άτομα από 55 ετών και πάνω.

**Θεωρείτε ότι με τη διεύρυνση της Ε.Ε. έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών;**



Το 23% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 45% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου, με αρκετά μεγάλη απόκλιση 22%, θεωρούν ότι με την διεύρυνση της Ε.Ε. έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών. Το υπόλοιπο 76,7% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 55% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου έχουν *αντίθετη γνώμη*. Τα συγκριτικά αποτελέσματα και η μεγάλη απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες μας φανερώνουν ότι όλο και λιγότερα άτομα θεωρούν ότι η ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. έκανε πιο δύσκολη την πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών.

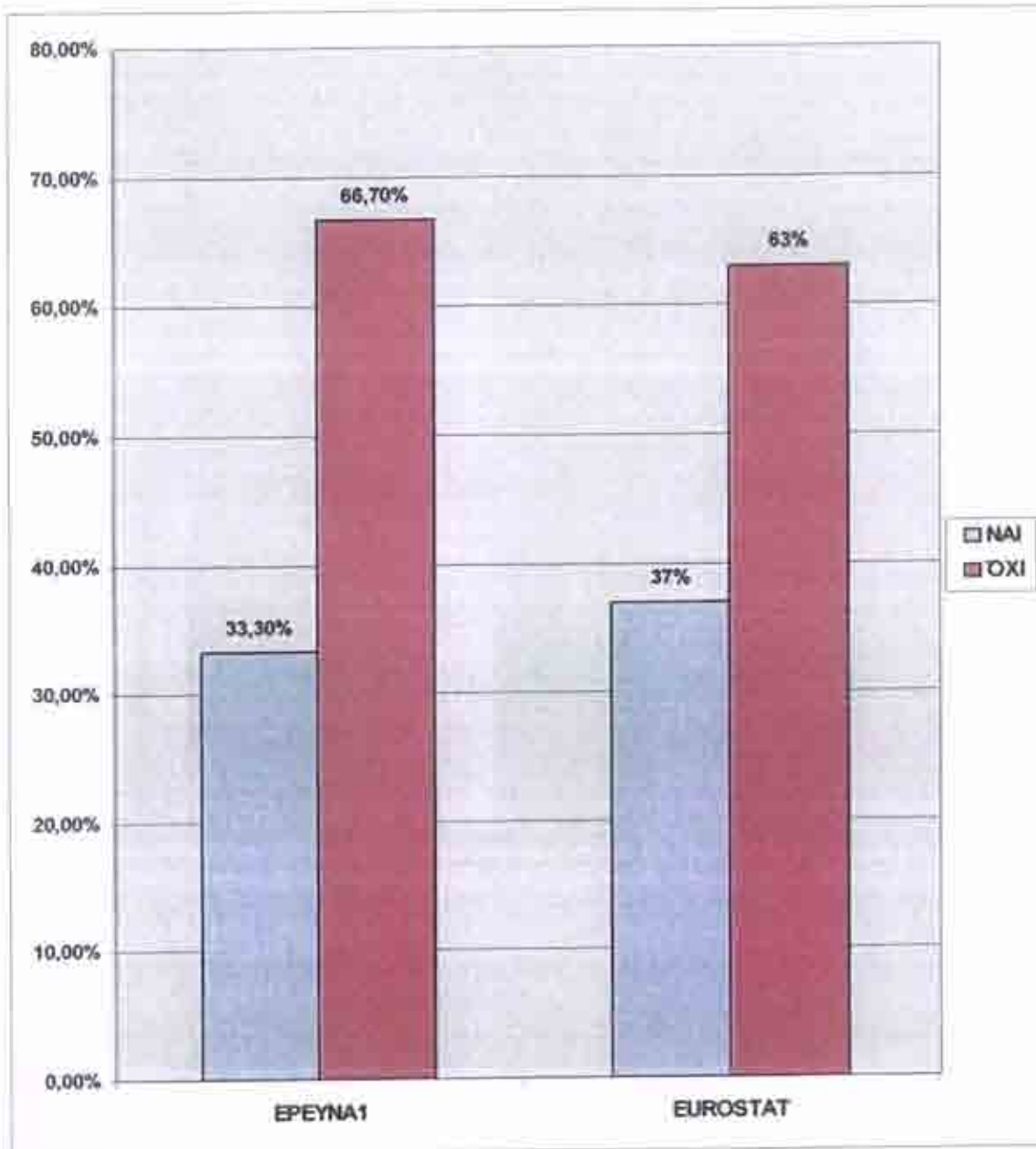
Στην ερώτηση 19α για το εάν η Ε.Ε. πρέπει να δεχθεί και άλλα κράτη εκτός από τις δέκα χώρες που εντάχθηκαν στην τελευταία διεύρυνση, το **33,3%** των ερωτηθέντων απάντησε **θετικά**, ενώ η πλειοψηφία των ερωτηθέντων με ποσοστό **66,7%** **αρνήθηκε** την περαιτέρω διεύρυνση της Ε.Ε. από το 33,3% που συμφώνησαν με την παραπάνω πρόταση, το **20%** ήταν γυναίκες και το **13,3%** άνδρες. Από το ποσοστό (66,7%) αυτών που αρνήθηκαν την πρόταση, το **46,7%** ήταν γυναίκες (αρκετά μεγάλο ποσοστό 14 γυναίκες στα 20 άτομα) και το **20%** άνδρες.

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	6	14	20
	% of Total	20,0	46,7	66,7
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	4	6	10
	% of Total	13,3	20,0	33,3
<b>Total</b>	Count	10	20	30
	% of Total	33,3	66,7	100,0

Όσο για τις ηλικίες των ερωτηθέντων παρακάτω παρουσιάζονται ως εξής: το **33,3%** των ερωτηθέντων που θεωρούν ότι **πρέπει** να ενταχθούν και άλλα κράτη στην Ε.Ε. απαρτίζεται από ένα ποσοστό **3,3%** ατόμων με ηλικία μεταξύ **15-24** ετών και από **55 και πάνω** με το ίδιο ποσοστό, **16,7%** από **25-39** ετών και **10%** από **40-54** ετών. Το υπόλοιπο **66,7%** που **αρνήθηκε** την ένταξη και άλλων χωρών στην Ε.Ε. απαρτίζεται από ένα ποσοστό **20%** ατόμων με ηλικία **15-24** ετών και **40-54** με το ίδιο ποσοστό, **16,7%** **25-39** ετών, και τέλος, **10%** από **55** ετών και **πάνω**. Τα περισσότερα άτομα όλων των ηλικιών (με εξαίρεση από 25-39 ετών όπου είναι μοιρασμένα εξίσου στις δύο απόψεις) θεωρούν πως δεν πρέπει να ενταχθούν και άλλα κράτη στην Ε.Ε. Εντονότερη είναι η άρνηση των ατόμων νεαρής ηλικίας ως 24 ετών.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	1	5	3	1	10
	% of Total	3,3	16,7	10,0	3,3	33,3
<b>ΟΧΙ</b>	Count	6	5	6	3	20
	% of Total	20,0	16,7	20,0	10,0	66,7
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3	33,3	30,0	13,3	100,0

**Θεωρείτε ότι η Ε.Ε. πρέπει να δεχθεί και άλλα κράτη εκτός από τις δέκα χώρες που εντάχθηκαν στην τελευταία διεύρυνση;**



Στην ερώτηση 19α για το εάν η Ε.Ε. πρέπει να δεχθεί και άλλα κράτη εκτός από τις δέκα χώρες που εντάχθηκαν στην τελευταία διεύρυνση, οι αποκλίσεις σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου είναι σχετικά μικρές (3,7%). Πιο συγκεκριμένα, **θετικά** απάντησε το **33,3%** των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> και το **37%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. **Αρνητική** ήταν η απάντηση του **66,7%** των ερωτηθέντων της έρευνας<sup>1</sup> και του **63%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Η απόκλιση δεν είναι μεγάλη αλλά φανερώνει πως όλο και περισσότερα άτομα θεωρούν πως δεν πρέπει να ενταχθούν και άλλες χώρες στην Ε.Ε.



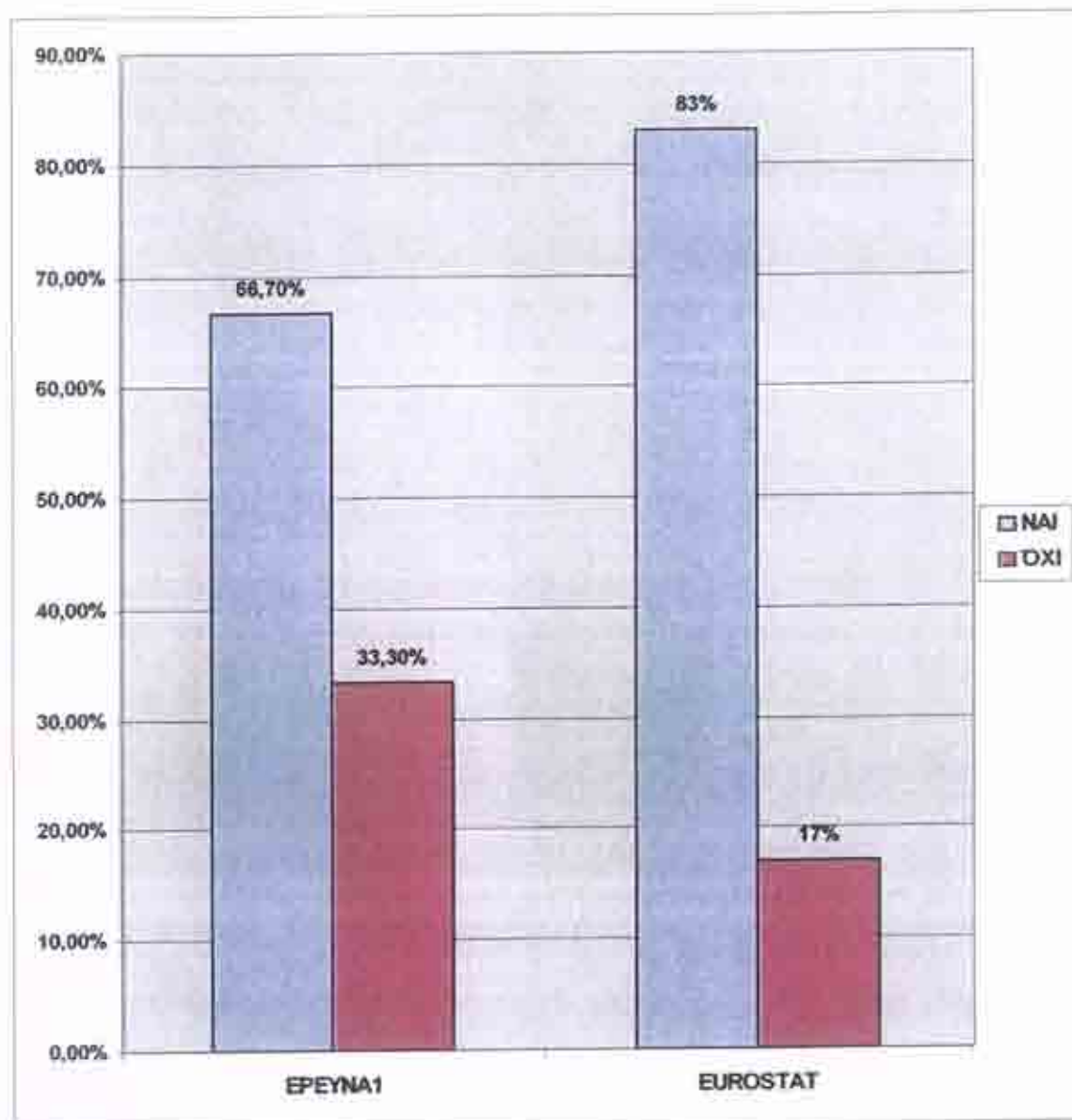
Στην ερώτηση 19β για το εάν η Ε.Ε. πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση που δεν φτάνει μέχρι την ιδιότητα μέλους, η πλειονότητα των ερωτηθέντων 66,7% απάντησε *θετικά* και το υπόλοιπο 33,3% των ερωτηθέντων *αρνήθηκε* αυτή τη πρόταση. Από αυτούς που θεώρησαν ότι *πρέπει* να αναπτυχθούν εναλλακτικές σχέσεις ανάμεσα στην Ε.Ε. και στις γειτονικές χώρες που να μην φτάνει την ιδιότητα κράτους – μέλους, το 53,3% ήταν γυναίκες και το 13,3% άνδρες. Από το 33,3% που *αρνήθηκε* την πρόταση αυτή, το 13,3% ήταν γυναίκες και το 20% άνδρες. Παρατηρούμε ότι οι περισσότερες γυναίκες τάσσονται υπέρ αυτής της πρότασης, ενώ οι περισσότεροι άνδρες όχι.

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	16	4	20
	% of Total	53,3	13,3	66,7
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	4	6	10
	% of Total	13,3	20,0	33,3
<b>Total</b>	Count	20	10	30
	% of Total	66,7	33,3	100,0

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει και τις ηλικίες των ερωτηθέντων. Όπως φαίνεται, από το 66,7% που απάντησαν *θετικά* οι ηλικίες κατανέμονται ως εξής: το 10% ήταν άτομα από 15-24 ετών και από 55 και πάνω με το ίδιο ποσοστό, το 26,7% από 25-39 ετών, και τέλος το 20% από 40-54 ετών. Τα περισσότερα άτομα που θεωρούν ότι η Ε.Ε. πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση που δεν φτάνει μέχρι την ιδιότητα μέλους είναι μεταξύ 25 ως 54 ετών, ενώ τα περισσότερα άτομα που υποστηρίζουν το αντίθετο είναι ως 24 ετών (πιο νεαρές ηλικίες).

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	3	8	6	3	20
	% of Total	10,0	26,7	20,0	10,0	66,7
<b>ΟΧΙ</b>	Count	4	2	3	1	10
	% of Total	13,3	6,7	10,0	3,3	33,3
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3	33,3	30,0	13,3	100,0

*Πιστεύετε ότι η Ε.Ε. πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση που δεν φτάνει μέχρι την ιδιότητα μέλους;*



Στην ερώτηση 19β για το εάν η Ε.Ε. πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση που δεν φτάνει μέχρι την ιδιότητα μέλους, οι αποκλίσεις των αποτελεσμάτων της έρευνας σε σύγκριση με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου είναι αρκετά μεγάλες και φτάνουν το **16,3%**. *Υπέρ* αυτής της άποψης τάσσεται το **66,7%** των ερωτηθέντων της έρευνας! ενώ του ευρωβαρομέτρου το **83%** των ερωτηθέντων. *Κατά* τάσσεται το **33,3%** των ερωτηθέντων της έρευνας! και μόλις το **17%** των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου. Αυτή η απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες φανερώνει ότι όλο και λιγότερα άτομα υποστηρίζουν ότι η Ε.Ε. πρέπει να αναπτύξει με τις γειτονικές χώρες μία εναλλακτική σχέση χωρίς αυτή να φτάνει την ιδιότητα κράτους – μέλους.

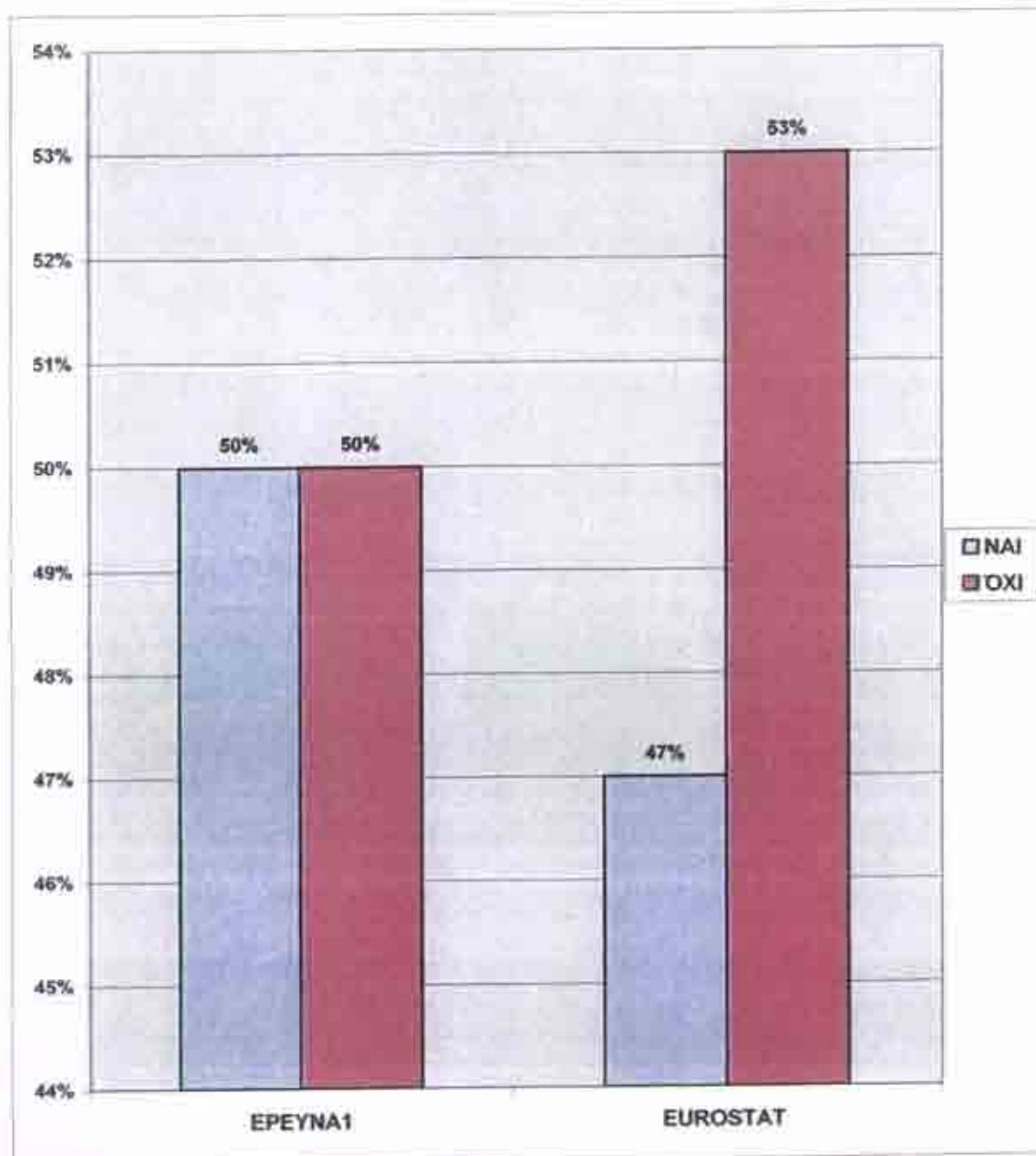
Στην ερώτηση 19γ για το εάν πρέπει ή όχι να συνεχιστεί και άλλη διαδικασία διεύρυνσης της Ε.Ε., η γνώμες των ερωτηθέντων είναι μοιρασμένες ακριβώς στη μέση. Έτσι λοιπόν, **50%** το ερωτηθέντων είναι *υπέρ* της συνέχισης της διαδικασίας διεύρυνσης της Ένωσης, και το υπόλοιπο **50%** των ερωτηθέντων *κατά* αυτού. Από αυτούς που είναι *υπέρ* το **30%** ήταν γυναίκες και το **20%** άνδρες. Από το **50%** που ήταν *κατά* αυτής της πρότασης, το **36,7%** ήταν γυναίκες και το **13,3%** άνδρες. Παρατηρούμε ότι οι περισσότερες από τις γυναίκες θεωρούν ότι δεν πρέπει να συνεχιστεί και άλλη διαδικασία διεύρυνσης της Ε.Ε., σε αντίθεση με τους περισσότερους άνδρες που υποστηρίζουν ακριβώς το αντίθετο.

		ΝΑΙ	ΌΧΙ	Total
<b>ΓΥΝΑΙΚΕΣ</b>	Count	9	11	20
	% of Total	30,0	36,7	66,7
<b>ΑΝΔΡΕΣ</b>	Count	6	4	10
	% of Total	20,0	13,3	33,3
<b>Total</b>	Count	15	15	30
	% of Total	50,0	50,0	100,0

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα οι ηλικίες των ερωτηθέντων είναι ως εξής: από το **50%** αυτών που είναι *υπέρ* της περαιτέρω διεύρυνσης της Ε.Ε. το **16,7%** απαρτίζεται από άτομα μεταξύ **15-24** ετών, το **10%** από **25-39** ετών και από **55** και *πάνω* με το ίδιο ποσοστό και το **13,3%** μεταξύ **40-54** ετών. Το υπόλοιπο **50%** των ερωτηθέντων που είναι *κατά* μιας περαιτέρω διεύρυνσης της Ένωσης απαρτίζεται από το **6,7%** με άτομα ηλικίας από **15-24** ετών, **23,3%** από **25-39** ετών, **16,7%** από **40-54** ετών, και τέλος, **3,3%** από **55** ετών και *πάνω*. Παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι ηλικίας ως **24** ετών και από **55** ετών και *πάνω* θεωρούν ότι πρέπει να συνεχιστεί και άλλη διαδικασία διεύρυνσης της Ε.Ε., ενώ οι περισσότεροι ηλικίας από **25** ως **54** ετών υποστηρίζουν ακριβώς το αντίθετο.

		ΗΛΙΚΙΕΣ				Total
		15-24	25-39	40-54	55-	
<b>ΝΑΙ</b>	Count	5	3	4	3	15
	% of Total	16,7	10,0	13,3	10,0	50,0
<b>ΌΧΙ</b>	Count	2	7	5	1	15
	% of Total	6,7	23,3	16,7	3,3	50,0
<b>Total</b>	Count	7	10	9	4	30
	% of Total	23,3	33,3	30,0	13,3	100,0

**Θεωρείτε ότι πρέπει να συνεχιστεί και άλλη διαδικασία διεύρυνσης της Ε.Ε.:**



Στην ερώτηση 19γ για το εάν πρέπει ή όχι να συνεχιστεί και άλλη διαδικασία διεύρυνσης της Ε.Ε., οι αποκλίσεις των αποτελεσμάτων της έρευνας1 με τα αποτελέσματα του ευρωβαρομέτρου είναι αρκετά μικρές και φτάνουν μόλις το 3%. Το 50% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 47% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου *συμφωνεί* με τη πρόταση αυτή, ενώ το υπόλοιπο 50% των ερωτηθέντων της έρευνας1 και το 53% των ερωτηθέντων του ευρωβαρομέτρου *διαφωνεί* με τη συνέχιση της διαδικασίας διεύρυνσης της Ε.Ε. Η απόκλιση ανάμεσα στις δύο έρευνες είναι αρκετά μικρή, μας φανερώνει όμως ότι όλο και περισσότερα άτομα υποστηρίζουν τη συνέχιση της διαδικασίας διεύρυνσης της Ε.Ε.

## 5.0 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την ένταξη των δέκα (10) νέων χωρών πολλαπλασιάστηκε ο αριθμός των πολιτών της Ε.Ε. και κατά συνέπεια η προσχώρησή τους οδήγησε σε νέα προβλήματα αλλά και νέες δυνατότητες.

Η διεύρυνση παραμένει ιστορική προτεραιότητα για την Ε.Ε. Η δέσμευση της Ε.Ε. βασίζεται στη πεποίθηση ότι η διεύρυνση αντιπροσωπεύει μια ιστορική ευκαιρία για τη δημιουργία ισχυρότερης, ευρύτερης και σταθερότερης Ευρώπης. Πρόκειται για ένα τεράστιο επίτευγμα 500 εκατομμυρίων πολιτών μίας Ε.Ε. 25 κρατών – μελών.

Το όφελος από αυτή τη διεύρυνση είναι ότι η Ευρώπη έγινε ένας ασφαλέστερος χώρος, προλαμβάνοντας και ελέγχοντας τις συγκρούσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Κάθε νέο κράτος – μέλος συνείσφερε στην Ε.Ε. τη δική του πολιτική, οικονομική, πολιτιστική ιστορία και γεωγραφική κληρονομιά, εμπλουτίζοντας με αυτόν τον τρόπο την Ευρώπη στο σύνολό της. Όσον αφορά τον οικονομικό τομέα, με αυτή τη διεύρυνση δημιουργήθηκαν νέες δυνατότητες, νέες θέσεις εργασίας, μεγαλύτερη και πιο ολοκληρωμένη αγορά, που οδήγησαν στην οικονομική ανάπτυξη ολόκληρης της Ευρώπης. Πολιτιστικά, αξιοποιήθηκε η κληρονομιά όλων των κρατών – μελών της Ε.Ε. με την συνεργασία όλων των λαών της Ευρώπης διαφυλάχθηκε και ενισχύθηκε η πολιτιστική πολυμορφία στην Ε.Ε.

Η διεύρυνση αυτή όμως οδήγησε και σε νέα προβλήματα και ανησυχίες για το μέλλον της Ευρώπης. Στον πολιτικό τομέα η εσωτερική πολιτική συνοχή της Ε.Ε. παραμένει μεγάλη ανησυχία για ολόκληρη την Ευρώπη. Η εξάλειψη της δωροδοκίας, της απάτης και της διαφθοράς είναι ακόμα μία μεγάλη πρόκληση που δεν έχει αντιμετωπιστεί. Ανησυχίες υπάρχουν και στον οικονομικό τομέα κυρίως με την αναπτυξιακή καθυστέρηση των νέων κρατών – μελών της Ε.Ε., αφού οι περιφερειακές ανισότητες υφίστανται ακόμα και προκαλούνται από τις οικονομικές αποκλίσεις ανάμεσα στα νέα και παλιά κράτη – μέλη της Ε.Ε. Αλλά και από την πολιτιστική σκοπιά είναι αναγκαίο να ενισχυθεί σε μεγαλύτερο βαθμό η γλωσσική πολυμορφία στην Ευρώπη, η γνώση όλων των ευρωπαϊών για την πολιτιστική κληρονομιά όλων των κρατών – μελών, έτσι ώστε η επικοινωνία, η συνεργασία και η κατανόηση να φτάσουν στα επιθυμητά επίπεδα για την Ευρώπη.

Είναι φανερό και κατανοητές όλες αυτές οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που υπάρχουν από την διεύρυνση της Ε.Ε. με την ένταξη των δέκα (10) νέων κρατών σε αυτήν. Άλλωστε φάνηκαν και από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε. Οι περισσότεροι έλληνες θεωρούν ότι η Ε.Ε. δεν ήταν καλά προετοιμασμένη για αυτήν την διεύρυνση, ότι έγινε πιο δύσκολη η διαδικασία λήψης αποφάσεων, ότι αυξήθηκε η ανεργία στη χώρα μας, καθώς και ότι έγινε πιο δύσκολη η πάλη ενάντια στο έγκλημα και την εμπορία ναρκωτικών. Βέβαια, είναι πολύ φυσικό να υπάρχουν ακόμα προβλήματα, αλλά οι ανησυχίες για αυτά δεν είναι μεγάλες, αφού είναι αποδεκτό και θεμιτό από όλους, ότι τα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με μεγάλη προσπάθεια και αισιοδοξία.

Η Ευρώπη πρέπει να αδράξει όλες τις ευκαιρίες που της παρουσιάζονται ώστε να ανοίξει νέους ορίζοντες για τη μελλοντική ανάπτυξη και εξέλιξή της. Ήδη συνεχίζει τις διαδικασίες ένταξης και άλλων χωρών όπως για τη Τουρκία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Η ένταξη αυτών των χωρών θα πραγματοποιηθεί με σταθερά βήματα έτσι ώστε να μειωθούν οι δυσκολίες ένταξής τους στην Ε.Ε. και η δημιουργία μεγάλων προβλημάτων και προκλήσεων.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, <<Αγορά χωρίς Σύνορα>>, Τεύχος 2, 2001
2. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Ανθρώπινα δικαιώματα>>, Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2005
3. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα>>, Απρίλιος 2004
4. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Απόφαση – Πλαίσιο για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2001
5. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2002
6. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2002
7. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής <<Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (Κ.Α.Π.)>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003
8. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Απόφαση – Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Περιφερειακή Πολιτική>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003
9. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Ατενίζοντας πέρα από το αύριο: Η επιστημονική έρευνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2005
10. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής << AGENDA 2000 >>, Έγγραφο στρατηγικής για τη διεύρυνση, 2000
11. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<AGENDA 2000>>, Πρόγραμμα Δράσης, 2000
12. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Διαβατήριο για την κινητικότητα>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001
13. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Ελευθερία, Ασφάλεια και Δικαιοσύνη για όλους>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004
14. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Επιλέγουμε ένα πιο οικολογικό μέλλον: η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιβάλλον>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002
15. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Ευρωπαϊκά στοιχεία αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση>>, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003

16. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Ζώντας σε ένα χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001
17. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η ενίσχυση των υποψηφίων χωρών της Ανατολικής Ευρώπης>>, Έκθεση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων, 2002
18. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο κόσμος>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001
19. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρωπαϊκή Ένωση: σε συνεχή πορεία διεύρυνσης>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2001
20. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρώπη είναι δική σας>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003
21. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρώπη ένας χώρος για την έρευνα>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2000
22. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρώπη σε 12 Μαθήματα>>, Σειρά: Ευρωπαϊκά Κείμενα, 2003
23. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η Ευρώπη στο σταυροδρόμι: Η ανάγκη για βιώσιμες μεταφορές>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003
24. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η πολιτιστική πολυμορφία: ο πλούτος της Ευρώπης>>, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003
25. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Η πρόκληση της διεύρυνσης>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2004
26. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων σε θέματα γλωσσικών δεξιοτήτων>>, Ανακοινώσεις Τύπου, 2003
27. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Οικοδομώντας την Ευρώπη των λαών: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Πολιτισμός>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2002
28. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πανόραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης>>, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας, 2003
29. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Περισσότερη ποικιλότητα, μεγαλύτερη ενότητα: η μεγαλύτερη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2003
30. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πολλές γλώσσες μια οικογένεια: Οι γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004
31. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πολιτική της Ένωσης κατά της δωροδοκίας>>, Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Σύνοψη της νομοθεσίας, 2003
32. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πολιτισμός>>, Γλωσσάριο, 2003
33. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης: Ένα μέσο ανάπτυξης της ευρωπαϊκής ταυτότητας>>, Ανακοινώσεις Τύπου, 2004

34. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πρόοδος της εφαρμογής των εγγράφων κοινής αξιολόγησης για τις πολιτικές για την απασχόληση στις προσχωρούσες χώρες>>, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2004
35. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Πως λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οδηγός του πολίτη>>, Σειρά: Ευρωπαϊκά Κείμενα, 2003
36. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Στην υπηρεσία των ευρωπαϊών πολιτών: Πώς εργάζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή>>, 2002
37. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Στην υπηρεσία των περιφερειών>>, Σειρά: Η Ευρώπη σε εξέλιξη, 2004
38. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς, Προτεραιότητες 2003-2006>>, Ανακοίνωση της Επιτροπής, 2003
39. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Συνολική Έκθεση Παρακολούθησης>>, Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το βαθμό προετοιμασίας για ένταξη στην Ε.Ε., 2003
40. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<ΣΧΕΔΙΟ Για την επιτυχία της διεύρυνσης>>, Έγγραφο στρατηγικής και Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο που σημείωσε κάθε υποψήφια χώρα στην πορεία της προς την προσχώρηση, 2004
41. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Το πρόγραμμα Media 2007 πρέπει να επιτρέπει την ενίσχυση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας>>, Ανακοινώσεις Τύπου, 2005
42. Φυλλάδιο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, <<Οι Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών για την περίοδο 2002 – 2006>>, 2002



## ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://europa.eu.int/comm/consumers>
2. <http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/>
3. <http://europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/>
4. <http://europa.eu.int/comm/relays/>
5. <http://kultur.gon.gr>
6. <http://www.mfa.gov.gr>
7. [www.cor.eu.int](http://www.cor.eu.int)
8. [www.disabled.gr](http://www.disabled.gr)
9. [www.ce.gr](http://www.ce.gr)
10. [www.eosgallupeurope.com](http://www.eosgallupeurope.com)
11. [www.eurobarometer.gr](http://www.eurobarometer.gr)
12. [www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)

